

OSLO
(KRISTIANIA)

1927.

no. 211

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA: _____

Ministeri Elfvingsin raportti no 1.
Oslo.

6/I 1927.

Légation de Finlande

N:o 75/27.

Oslossa, tammikuun 6 päivänä 1927.

ULKOASIAINMINISTERIO		
72 1/115 Sal. D. 13 27		
11/1-27	6	L.H.
USA	OSASTO	ASIA
5.	CY	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 1/27, joka koskee

Arto A. Järvelä
W.H.

(Merirajan suuntaa Suomen ja Norjan välillä
Jäämerellä Vuoremanjoen suulla,

Lihankuljetusta Suomesta Norjaan,

Kauppasopimusta Suomen ja Norjan välillä ja
Norjan - Suomen välistä tapaturmasopimusta.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Arto A. Järvelä

Herra Professori V. Voionmaa,

Suomen Ulkoasiainministeri

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

(Liittyy Ministeri Elfvingin raporttiin N:o 1/27)

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
2 1/115 Sal. D. 1927		
11/3-27	2	Liit.
OSASTO	OSASTO	ASIA
5.	94	

Merirajan suunnasta

Suomen ja Norjan vä-
lillä Jäämerellä Vuore-
remanjoen suulla.

Käydessäni tänään pääministeri Lykken virallisessa vastaanotossa Ulkoasiaindeparttementissa tiedustelin Norjan hallituksen kantaa Suomen ja Norjan välillä huhtikuun 28 päivänä 1924 solmitun sopimuksen III artiklan tulkintaan nähden ja siihen liittyvään kysymykseen valtakuntien välisen merirajan lopullisesta määrittämisestä Jäämeressä Vuoremanjoen suulla, josta asiasta erimielisyyttä on ilmestynyt rajaneuvotteluissa 1925 ja josta myöhemmin 29/11 - 2/12 1926 Osllossa on käyty neuvotteluja kummankin maan hallitusten edustajien välillä. Pääministeri ei itse tahtonut selostaa asian viimeisiä vaiheita, vaan pyysi minua tässä kysymyksessä kääntymään ulkoasiainneuvos Esmarch'in puoleen.

Ulkoasiainneuvos Esmarch ilmoitti Norjan hallituksen jo saaneen asiassa pyytämänsä lausunnot Høiesteretsassessori Rivertz'iltä ja Fylkesman Lund'ilta, jota vastoin majuri Klingenbergiltä, jolta niin ikään oli lausuntoa pyydetty, sellainen vielä on tulematta.

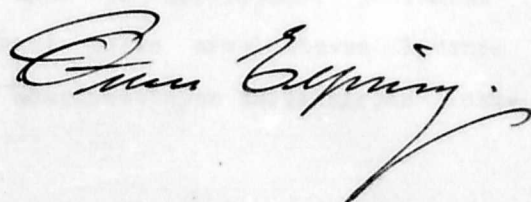
Nojautuen jo saapuneisiin lausuntoihin ja asiasta käytyihin neuvotteluihin Esmarch katsoi voitavansa jotensakin varmuudella otaksua, ettei Norjan hallitus tulisi luopumaan aikaisemmin

asiassa ajamastaan kannasta. Tiedusteluuni eikä Suomen ja Norjan välillä huhtikuun 28 päivänä 1924 solmitun sopimuksen III artikla siis Norjan hallituksen käsityksen mukaan anna tilaisuutta tulkintaan, ei Esmarch antanut selvää vastausta, vaan lausui kategorisesti julki sen käsityksensä, että Norjalla on täysi syy vaatia meriraja määrättäväksi alimman matalavedenpinnan eikä siis keskinkertaisen matalavedenpinnan mukaan, jota oli Suomen taholta ehdotettu. Myöskään ei Esmarchin mielestä Norjan taholta voida hyväksyä Norjan ja Venäjän välillä aikaisemmin käytännössä ollutta merirajaa valtakuntien rajaksi, koska sitä merkitystä ei tällä rajalla ole ennenkään ollut.

Entistä tärkeämmäksi, selitti Esmarch, on Norjalle sitä paitsi käynyt pysyä alkuperäisessä vaatimuksessaan, koska on käynyt ilmi, että muodollisen oikeuden ohella myöskin asialliset syyt pakottavat Norjan hallituksen siihen. On nimittäin huomattu, että merirajan vetäminen Suomen taholta ehdotetulla tavalla joko kokonaan pilaisi tahi ainakin entisestään huonontaisi Norjan satamasuunnitelmat Vuoremajoen suulla.

Viittaamalla lopuksi herrojen Blehr'in ja Rivalentz'in "Tidens Tegn"issä viime joulukuun 4 päivänä julkaisemaan kirjoitukseen (aikaisemmin Ulkoasiainministeriölle lähetetty) Esmarch ilmaisi käsityksensä olevan, että odotettavissa oleva Norjan hallituksen vastaus tulisi käymään samaan suuntaan kuin mainittujen asiantuntijain lausunnot.

Oslossa, tammikuun 6 päivänä 1927.

(Liittyy Ministeri Elfvingin raporttiin N:o 1/27)

ULKOASIAINMINISTERI		
17	1/15	Sae. D. I. 27
1/2-27	2	Liit.
USA	OSASTO	ASIA
5	Cy	

LihankuljetusSuomesta Norjaan.

Ruotsissa viime marraskuulla entistä laajemmalle alueelle levinnyt suu- ja sorkkatauti antoi aiheita Norjan Maatalousdeparttementille viime marraskuun 17 päivänä julkaista Suomessa paljon huomiota herättäneen plakaatin, jonka mukaan lihantuonti Norjaan Suomesta Tukholman kautta kiellettiin. Kun sittemmin kaikki Lähetystön ponnistukset lihankuljetuksen järjestämiseksi lisenssin avulla niin ikään jyrkästi torjuttiin, ehdotin neuvotteluissa Ulkoasiaindeparttamentissa viime marraskuun 20 päivänä pääministeri Lykkelle ja maatalousministeri Berocelle Suomesta tuotavien lihojen lastauksen valvonnan laivasta junaan Tukholmassa jätettäväksi ruotsalaiselle puolueettomalle eläinlääkärille, jota paitsi voitaisiin Tukholmassa järjestää asiat siten, että se rautatievaunu, jossa lihat Ruotsista kuljetetaan Norjaan, tuotaisiin satamaan lastattavaksi. Kaikki nämätkin ehdotukseni torjuttiin ja selitettiin Norjan hallituksen eittämättömänä pyrkimyksenä olevan lopettaa lihantuonti kokonaan ulkomailta. Sitä vaativat maataloustuottajat kautta Norjan ja sitä vaativat ennen kaikkea Norjan eläinlääkärit, jotka viime vuosina ovat tehneet kaiken voitavansa lihantuonnin estämiseksi ulkomailta.

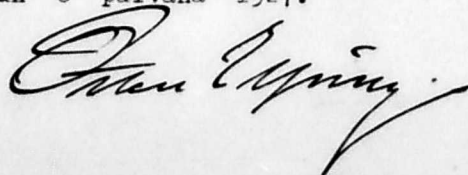
Kun senjälkeen suu- ja sorkkatauti joulukuun kuluessa äkkiä on saanut melko arveluttavan levemisen etelä-Norjassa, saastutettujen karjatalojen luku-

määrä on jo toisella sadalla, on tämä tietenkin kaikissa piireissä Norjassa synnyttänyt suurta huolestumista ja varsinkin maamiesten ja eläinlääkärien taholla äärimmäistä hermostuneisuutta. On ryhdytty mitä tarmokkaimpiin toimenpiteisiin taudin tukehuttamiseksi ja vastustamiseksi, ja käydään nykyisin kovaa taistelua kaikenlaisia sellaisia ulkomailta tuotavia tavaroita ja etupäässä maataloustuotteita vastaan, joissa vähimmäsmäärin voidaan epäillä piilevän taudin siemeniä. Myöskin on huomio jo kiinnitetty matkustavaisiin, ja on jo kysymyksessä pakollisen karanteenin ja desinfioimisen järjestäminen varsinkin Tanskasta tuleville matkustavaisille.

Kaikesta tästä hermostuneesta mielialasta huolimatta jätin tänään promemorian Ulkoasiaindeparntementtiin sisältäen ehdotuksen lähankuljetuksen Suomesta järjestämiseksi Tukholman kautta siihen tapaan kuin jo aikaisemmin olin sen Ulkoasiaindeparntementille suullisesti ehdottanut, ja jonka huomaan sisältyvän myöskin Turun Osuusteurastamon Ulkoasiainministeriölle lähettämään kirjelmään viime joulukuun 16 päivältä.

Käydessäni tänään pääministeri Lykken luona otin asian hänen kanssaan uudelleen puheeksi, ja lupasi hän siitä neuvotella Maatalousdeparntementissa. Ulkoasiainneuvos Esmarch katsoi ehdotetun lastausjärjestelyn Tukholmassa ruotsalaisen eläinlääkäriin valvonnan alaisena siksi tehokkaaksi, ettei kenelläkään "järjellisellä" henkilöllä pitäisi olla sitä vastaan mitään muistuttamista. Koska kumminkin oli otaksuttavaa, että Maatalousdeparntementti tulee ehdotusta jyrkästi vastustamaan, Esmarch lupasi esittää sen lähipäivinä hallituksen istunnossa.

Oslossa, tammikuun 6 päivänä 1927.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 1145 Sac. D. 10 27		
4/2-27	5	LIL
AMM	OSARTO	ASIA
5	24	

(Liittyy Ministeri Elfvingin raporttiin N:o 1/27)

Kauppasopimuksesta
Suomen ja Norjan
välillä.

Neuvotellessani tänään ulkoasiainneuvos Esmarch' in kanssa päiväjärjestyksessä olevista kysymyksistä Suomen ja Norjan välillä, hän otti puheeksi usein aikaisemminkin esittämänsä kysymyksen kauppasopimuksen aikaansaamisesta Suomen ja Norjan välillä. Hän huomautti kuinka Suomen ja Ranskan välillä solmittu kauppasopimus on lopettanut norjalaisilta mahdollisuudet myydä erinäisiä kalatuotteita Suomeen ja kuinka tämä on Norjassa synnyttänyt pahaa verta.

Kauppasopimuksen puutteessa astuu tullimäärien korottaminen suomalaisille tuotteille, kuten koivu-fanerille, puuteollisuustuotteille, maataloustuotteille, gumille y.m., alituisesti esille ja lähentelee tämä olotila tullisotaa. Norjan hallitus ei toistaiseksi kumminkean ole tahtonut antaa suhteiden kummankin maan välillä kärjistyä siinä määrin, että syntyisi tullisota, se kun voisi pahasti loukata sitä poliittista lähentymistä pienten valtioiden kesken pohjois-Euroopassa, joka lopultakin on niiden tulevaisuudelle niin tärkeätä.

Huomautin ylläolevaan kuinka 1925 kauppatalaston mukaan Suomen kauppabilansi Norjaan nähden on entisestäänkin heikentynyt ja kuinka tämä olotila ei myöskään vastakuluneena vuonna 1926 näytä

tuntuvampia paraneamisen merkkejä. Suomeen ostetaan vuosi vuodelta yhä suuremmassa määrin Norjan salpietaria, kun sitä vastoin paperipuiden vienti Suomesta Norjaan oman teollisuutemme kehittyessä on suuresti vähentynyt ja odotetaan piankin kokonaan loppuvan. Suomalaisten maataloustuotteiden menekki Norjassa, joista juusto on ollut etualalla, on niin ikään korkeiden tullien takia rajoitettua ja kuluneena vuonna on Norjan hallitus monella tavalla vastustanut ja lopuksi kieltänyt vasta alulle saatua lihanvientiä Suomesta Norjaan, ilman että näillä toimenpiteillä on ollut asiallista pohjaa.

On sitäpaitsi hyvin todennäköistä, että Norjan hallituksen suhtautuminen lihanvientiimme voi saada aikaan vähennystä salpietarikaupassakin, suomalaisilla kun tästä lähtien on mahdollisuuksia ostaa typpitarpeensa Saksasta.

Esmarch'ille ei näyttänyt Saksan kilpailu Norjan kanssa typpilannoittimien valmistuksessa olevan tuntematon ja myösikin Rjukanin tehtailta olevan vaikeat ajat edessään, jos naapurimaat siirtyvät ostoksillaan Saksaan. Sanoi mainittujen tehtaiden laskeneen tarvitsevan 100 milj. kr. valmistustavan muuttamiseksi täysin kilpailukykyiseksi.

Kaikesta ylläolevasta päättäen lienee Suomella siis kylläkin mahdollisuuksia saavuttaa edullisempi kauppataso Norjan kanssa. Kumminkin on mielestäni hyvin kyseenalaista, onko tämän saavuttaminen niin sanoakseni negatiivista tietä, joka vie entistä pienempään kauppavaihtoon maitten välillä, jopultakaan edullista. Päinvastoin olisi mielestäni kauppaa Suo-

men ja Norjan välillä koetettava elvyttää, jota tietä parhaiten myöskin samalla rakennettaisiin entistä paremmat valtiolliset suhteet maitten välillä.

Tältä kannalta arvosteltuna katsoisin tärkeäksi, että Suomen taholta tehtäisiin kaikki voitava kauppasuhteemme kehittämiseksi Norjan kanssa ja rohke- nen senvuoksi toivoa kysymyksen kauppasopimuksen ai- kaansaamiseksi Suomen ja Norjan välillä otettavaksi harkittavaksi.

Oslossa, tammikuun 6 päivänä 1927.

ULKOASIAINMINISTERIÖN Pöytäkirja 1/115 Sal. D. N:o 27		
11/2-27	2	Liit.
OMA	OSASTO	ASIA
5	04	

(Liittyy Ministeri Elfvingin raporttiin N:o 1/27)

Norjan - Suomen väli-
sestä tapaturmasopi-
muksesta.

Kuten Lähetystön viimekuluneen joulukuun 21 päivänä Ulkoasiainministeriölle osoittamasta kirjelmästä N:o 1543 käy selville, on Norjan hallitus ilmoittanut päättäneensä lykätä lopullisen päätöksensä Suomi - Norjan tapaturmasopimuksesta tuonemmaksi, tahtoen ensiksi harkita kysymystä Norjan liittymisestä erääseen Geneven kansainväliseen työkonferenssin hyväksymään sopimukseen.

Tämä Norjan hallituksen päätös on omiansa herättämään kummastusta kun ottaa huomioon että Suomi - Norjan välinen sopimus jo oli asiallisesti loppuunkäsitelty puolitoista vuotta sitten, jätään silloin avonaiseksi ainoastaan vähäpätöinen muodollisuus, oliko sopimuksessa lueteltava ne lait, joita se tulisi koskemaan, vaiko ei. Myöskään ei voi olla merkille panematta kuinka Norjan hallitus on viivyttänyt päätöksensä antamista tässä kysymyksessä. Olen nimittäin useita kertoja viime syksyn kuluessa suullisesti kiirehtinyt asiata sekä pääministeri Lykkelle että ulkoasiainneuvos Esmarchille ja olin lopuksi, kun luvattua vastausta ei kuulunut, viime joulukuun 7 päivänä pakotettu kääntymään pääministerin puoleen nootilla.

Joka kerta kun tapaturmasopimuksesta on ollut puhetta, on minulle ilmoitettu asian olevan Sosialideparttementissa lausunnon saantia varten, joten Ulkoasiaindeparttementti ei ole katsonut voivansa käydä asialliseen keskusteluun. Vastaus yllätti minut, jonka vuoksi tänään käydessäni Esmarchin puheilla otin asian vieläkin puheeksi valittaen tulosta selvässä kysymyksessä.

Esmarch, noudattaen Norjan Ulkoasiaindeparttementissa käytäntöön otettua puolustustaktiikkaa, syytti Sosialideparttementtia sekä asian viipymisestä että vastauksen asiallisesta sisällyksestä eikä sanonut Ulkoasiaindeparttementilla olleen mahdollisuutta tehdä ratkaisua sanotun ammatti-departtementin lausuntoa vastaan.

Tämän asian käsittely kuvastaa mielestäni virastojärjestelmän heikkoutta yleensäkin Norjassa mikäli se koskee Ulkoasiaindeparttementin auktoriteettia muihin virastoihin nähden. Samaan tapaan kuin Sosialideparttementti on Maatalousdeparttementti sitä koskevissa asioissa esiintynyt määrävänä Ulkoasiaindeparttementissä. Esimerkkinä viitattakoon tässä ainoastaan lihanvientikysymykseemme, jossa Maatalousdeparttementti viime vuonna ilmeisesti voitokkaasti taisteli Ulkoasiaindeparttementtia vastaan, saaden aikaan kaiken sen epäjohdonmukaisuuden, josta tämä kysymys on niin loistavan esimerkkinä.

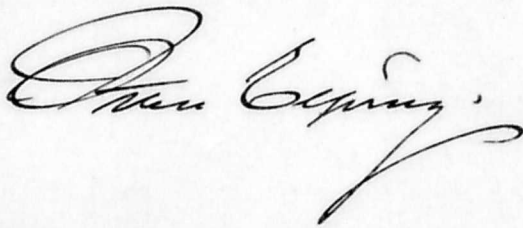
On luonnollista, että Ulkoasiaindeparttementin epäitsenäinen asema haitallisesti vaikuttaa ulkoasioita koskevien asioiden käsittelyyn ja että päätöksien

SUOMEN LÄHETYSTÖ

FINLANDS BESKICKNING

teko niissä useinkin on tosiasiallisesti ammattivirastojen sanelema eikä sen viraston, jolla on tahi pitäisi olla virastoista parhaimmat edellytykset arvostella mitä maan etu kulloinkin vaatii ulkopolitiikkaa ja ulkomaan kauppaa koskevissa kysymyksissä.

Oslossa, tammikuun 6 päivänä 1927.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA:

Ministeri Elfvingsin raportti no 2.
Oslo.

11/1 1927

Légation de Finlande

91/27

Oslossa, tammikuun 11 päivänä 1927.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 2/115 Sac. D. N. 27		
17/1-27	5	LII.
OSASTO	OSASTO	OSIA
5	94	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 2/27, joka koskee

Norjalaista tutkimusretkikuntaa Kuollan niemimäelle.

Vastanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Olav Lippin

Herra Professori V. Voionmaa,

Suomen Ulkoasiainministeri

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

TERWAKOSKI

1927

Erittäin salainen.Oslon Lähetystön tiedoitus N:o 2/27.

ULKOASIAINKIRJASTO		
2/115 Su. D. 1327		
17/5-27	2	LIT.
OSASTO	ASIA	
5. C4		

Jo viime marraskuulla minulle kerrottiin, että Norjan tieteellisissä piireissä suunniteltiin tutkimusretkikuntaa kielitieteellisessä tarkoituksessa Europan Jäämerelle päin antaville rannikkoseuduille. Tämän yrityksen lähimpänä aiheena mainittiin Norjan kasvava mielenkiinto Pohjois-Norjan lappalaisten alkuperää, kulttuuria ja kieltä kohtaan, mutta näiden tutkimustöiden ohjelma oli laajentunut, sitten kun amerikkalaiselta taholta oli ilmoitettu tunnettavan mielenkiintoa arktisen maailman edelläviitatussa tarkoituksessa toimitettavaa tutkimusta kohtaan ja luvattu taloudellista tukea tälle uudelle yritykselle.

Oslon Yliopiston rehtori Stang, suomalaisugrilaisen kielten professori Konrad Nielsen ja Tromsøn tuomiorovasti Kristian Nissen ottivat kanssani eri tilaisuuksissa asian puheeksi ja ilmoittivat luottamuksellisesti, että tarkoitusta varten asetettu, Fritjof Nansenin johdolla toimiva komitea oli laatinut ehdotuksen kyseessäolevaa tutkimusretkikuntaa varten ja että oli suunniteltu lähettäväksi retkikunta v. 1928 Kuollan niemimaalle, missä toivottiin saavutettavan tieteellisiä voittoja etnografisten, etnologisten, antropologisten, arkeologisten sekä kielitutkimusten kautta. Fritjof Nansen oli luvannut ruveta yritystä johtamaan ja myöskin

ottaa tehtäväkseen sopia Venäjän ja Suomen kanssa oikeuden saamisesta näiden maiden alueilla suoritettavia tutkimustöitä varten. Myöskin ilmoitettiin minulle, että Suomesta toivottiin tohtorien Kai Donnerin ja Itkosen sekä professori Äimän tieteellistä myötävaikutusta ja ettei ollut aivan mahdotonta sekään, että joku amerikkalainen tiedemies liittyisi retkikuntaan.

Oslon Tiedeakatemian kokouksessa joulukuun alussa oli minulla professori Stangin kanssa jälleen pitempi keskustelu asiasta, jolloin ilmoitin hänelle, että Suomessa oli perustettu seura Petsamon alueen tieteellistä tutkimista varten ja lausuin pitäväni luonnollisena, että norjalainen retkikunta ennen muuta ryhtyisi yhteistyöhön tämän yhdistyksen kanssa. Professori Stang ei antanut mitään suoraa vastausta tähän ehdotukseen. Hän ei näyttänyt tuntevan tätä uutta yhdistystä.

Mainitut norjalaiset herrat olivat kaikki antaneet toiveita siitä, että Fritjof Nansen joulukuun alussa tulisi käymään Suomen Oslossa olevan ministerin luona siten alkaakseen Pohjois-Suomea koskevat neuvottelut. Sellaista käyntiä ei kuitenkaan kuulunut, eikä minulle myöhemminkään mitään ilmoitettu yrityksestä, ennenkuin tämpäpäiväisistä Oslon sanomalehdistä näen, että asiassa jo on tultu lopulliseen päätökseen ja että yritys on taloudellisesti vakautettu amerikkalaisella pääomalla. Mitä Suomen ja Venäjän myötävaikutukseen tutkimusretken suhteen tulee, mainitaan sanomalehdissä vain lyhyesti, että retkikunta toivoo näiden maiden hallituksilta saavansa luvan suorittaa tutkimuksiaan niiden alueilla.

Sitä myötenhän on kyllä kaikki hyvin! Mutta asialla saattaa olosuhteista riippuen olla toinenkin puoli, josta katson velvollisuudekseni tässä huomauttaa.

Professori Stang mainitsi nimittäin kerran sivumennen -- ja saman olen kuullut toiseltakin taholta --, että Norjan kansan, jota taloudellinen pulakausi tätä nykyä kovasti ahdistaa, tarvitsee saada ikäänkuin kokoontua sellaisten tehtävien ympärille, jotka voivat johtaa ajatukset ulospäin ja pois jokapäiväisestä olemassaolon taistelusta.

Viime vuosina ovatkin Norjan kansalla olleet pohjoisnaparetket (ja viimeksi eritoten Amundsenin matka) sellaisina kysymyksinä, joiden ympärille se on voinut kokoontua. Myöskin on taistelulla Tanskaa vastaan Grönlandista ja Färsaarista ollut mainitussa suhteessa oma tehtävänsä täytettävänä. Kuitenkin lienee Norja nyt joksin aikaa saanut tarpeekseen pohjoisnaparetkistä Amundsenin enemmän tai vähemmän epäonnistuneen matkan jälkeen, ja mitä Grönlandinkysymykseen tulee, ei sekään näytä tätä nykyä erikoisen suotuisalta Norjan politiikalle.

Siitä syystä nähdäkseni pannaan uudella ohjelmalla nyt alulle retkikunta arktisten seutujen tutkimista varten, mutta siinä otetaan suoritettavaksi tehtävä, joka tuskin tulee onnistumaan ilman voimakasta tukea sen maan puolelta, josta suomalaisugrilainen tutkimustyö on lähtöisin, --- Suomelta. Suomen on niinmuodoin merkittävä kantansa norjalaisten alkamaan yritykseen nähden ja joko oltava valmiina antamaan apuansa suunnitelman toteuttamiselle tai siitä kieltäytyttävä. Kun tämä tapahtuu, on käsitykseni mukaan Suomen tiedemiespiireissä oltava selvillä siitä, missä määrin tämän tieteellisen tutkimusmatkan yhteydessä mahdollisesti piilee poliittisia tarkoituksia, joiden toteuttamisella Suomen asemaa Pohjolassa ja eritoten Jäämeren rannalla voitaisiin

heikentää tahi sen etuja jollakin muulla tavalla loukata.

Salaisiin mielelmiin antaa aihetta m.m. Norjan sanomalehdissä viime vuonna usein esiintyneet hyökkäykset Suomea ja suomalaisia vastaan (vertaa aikaisemmin Ministeriön lähetettyjä artikkeleita Norges Fremtid, Hamar Stiftstidende ja Minerva) sekä palauttamalla muistiin Norjan Suomessa olleen entisen lähettilään Urbyen ponnistukset estää Petsamon liittämistä Suomeen. Myöskin tuntuu norjalaisten äkinäinen ilmoille leimattava erinomainen huolenpito vähäisestä lappalaisheimosta Finmarkenissa liioitellulta, varsinkin kun ottaa huomioon kuinka Norjan taholta tehdään kaikki voitava Ruiassa asuvien sekä lappalaisten että suomalaisten norjalaistuttamiseksi. Toiselta puolin on ilmeistä, että eräissä norjalaisissa piireissä ollaan levottomia Suomen tierakennussuunnitelmista ja muista edistyspyrkimyksistä pohjoisimmassa osassa maataamme, joiden toimenpiteiden takana väkisinikin tahdotaan löytää Norjaa vastaan kohdistuvaa politiikkaa. Niin tuulesta temmattua kuin tämä onkin, on se jo synnyttänyt vastatoimenpiteitä m.m. rakentamalla uusia teitä Patsjoen Norjan puoleiselle rannalle ja pitää se edelleen hengissä unelman rautatieverkon ulottamisesta Ruijaan ja Kirkkoniemeen saakka.

Tämän yhteydessä ansaitsee mainitsemista kuinka myöskin Ruotsissa viime vuosien aikana on alettu kiinnittää erikoista huomiota Norrlandin lappalaisiin. Niinpä niiden neuvottelujen ohessa, joita keuhällä 1924 käytiin Helsingissä Suomen ja Ruotsin kesken porosopimuksen aikaansaamisesta näiden maiden välillä, sain Ruotsin

sin edustajilta, ministeri Elmqvistilta ja kansliapäällikkö Berglöfiltä tietää, että Ruotsin entinen ulkoministeri Marx von Württemberg oli omistanut erikoista huomiota lappalaiskysymykseen pitäen sitä ulkopoliittisesti Ruotsille tärkeänä kysymyksenä.

Edellyttämällä että Norja nyt suunnitellulla yrityksellään tarkoittaa yksinomaan tieteellistä tutkimusta, ei voida sillä kuitenkaan kieltää kaikkea poliittista merkitystä vastaisuudessa. Tutkimustensa kautta saa Norja pohjoisessa joka tapauksessa entistä vanhemman aseman ja voittaa yhä suuremmissa määrin puolelleen Lapin ja Jäämerenrannikon väestön sympatiat. Kieltää ei voida myöskään, että norjalaisten yritystä tullaan Suomen pohjoisimmissa osissa seuraamaan suurella mielenkiinnolla. On lisäksi tarjona vaara, että se myötätunto Norjaa kohtaan, jota jo ennestään on havaittavissa osassa suomalaista ja lappalaista väestöä Enontekiöisissä ja Utsjoella, voi norjalaisten puolelta tutkimusten yhteydessä taitavasti suoritetun agitation kautta herättää tämän väestön keskuudessa ajatuksia ja tunteita, jotka eivät ole Suomen harrastusten mukaisia.

Herrojen Donnerin, Itkosen ja Äimän kutsuminen retkikuntaan viittaa kylläkin siihen, ettei Norjan taholta ajota harjoittaa politiikkaa tieteellisen tutkimuksen ohessa, mutta nähtäväksi jää vielä, kutsutaanko itseasiassa nämät herrat ottamaan osaa työhön ja minkälainen asema heille siinä annetaan. Yllämainituissa sanomalehtilausunnoissa ei sanota mitään heistä. Yritys näyttää mielestäni joka tapauksessa olevan luonteeltaan sellainen, että se ansaitsee kaikkea huomiota Ulkoministeriön taholta.

Oslossa, tammikuun 11 päivänä 1927.

Edvin Ekman

Aftenposten, m
11-1-24.

Da instituttet for sammenlignende kulturforskning blev stiftet, tok det straks opp paa sit program studiet av de arktiske folkeslags kultur. Da for eskimokulturens vedkommende disse studier drives med stor intensitet av amerikanske og danske forskere, var det især det eurasiatiske omraade instituttet for sammenlignende kulturforskning fandt grund til at ta op.

Instituttet begynde med arbeider vedrørende den lappiske befolkning i Norge; disse har allerede bragt betydningsfulde resulta-

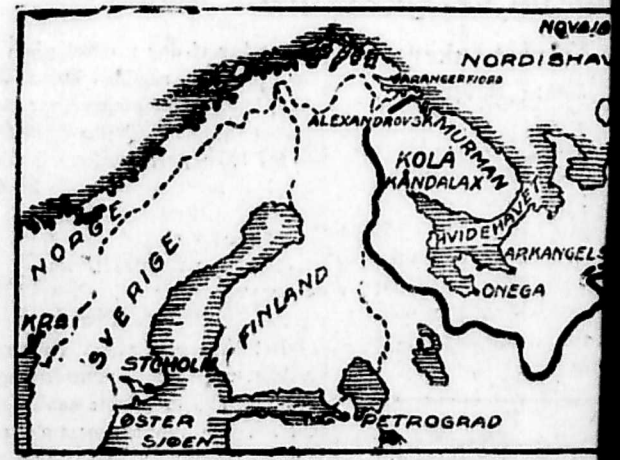
En norsk videnskabelig ekspedition til Kola-halvøen under Narvik Ekspeditionen deles i en sommer

Gjennem studiet av befolkningen og dens kultur over dunkle problemer i vore lag

Desuten haaber man gjennom arkæologiske fund at

Professor dr. Stang, formand i instituttet.

Kolahalvøen og landstrækningene omkring.

ter som skal føre dens medlemmer frem til undersøkelsesplassene og holde de forskjellige grupper, hvori ekspeditionen deler sig opp i forbindelse med hinanden. De undersøkelser som blev paabegyndt under vintorekspeditionen, skal fortsættes; desuten skal arkæologiske undersøkelser, støttet paa utgravninger, finde sted.

Hver av ekspeditionene vil medta 10 a 12 videnskapsmænd; de fleste av dem kommer til at bli knyttet til begge ekspeditioner. Som praktisk reiseleder og videnskabelig medarbeider har domprost Kristian Nissen lovet at indtræde saafremt han kan erholde forngden permission fra sit embede. Under tilsvarende forutsættninger har professor A. W. Brøgger, professor Konrad Nielsen og professor Kristian Schreiner lovet at delta i ekspeditionen som

Professor Konrad Nielsen

ter, kanskje særlig paa det arkæologiske omraade. Instituttet akter nu at gaa et skridt videre, idet det planlegger en ekspedition til Kola-halvøen. Planleggelsen ledes av professor Fridtjof Nansen.

Ekspeditionen vil først og fremst ha til opgave at underkaste den nuværende befolkning paa Kolahalvøen en undersøkelse ut fra antropologisk, folkloristisk og

Laura Spelman feller Memorial,

Ad 2/15 h. d. r. g.
L. i. t. e. r. a. r. u. s. 2. O. s. l. o. s. t. a

m. m.

27.

lig ekspedition til Kola- Nansens ledelse.

ommer- og en vinterekspedition.

g dens kultur, haaber man at kaste lys
vore lappers historie og sprog.

fund at faa rede paa tidligere befolkningsforhold.

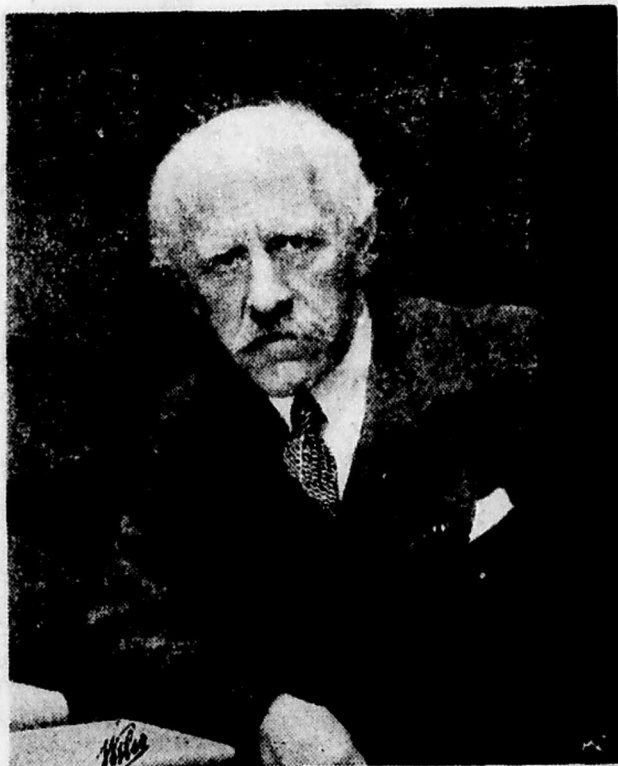
fund kan bringe. Men vi vet fra et andet fund, at der har været en fangstkultur deroppe før den nulevende befolkning kom. Denne kultur ligner eskimoenes, men det har ikke været eskimoer som har bod der.

Paa hele strækningen Finnmarken—Beeringsstrædet derimot, fortsætter professoren, kjender vi ikke arkæologiske fund som viser levninger efter virkelige sjøfangstkulturer.

Der er altsaa opgaver nok for ekspeditionene, som naturlig vil falde i 4 sektioner: den sproglige,

ekspeditionene omkring Europas nordkyst.

Prof. dr. F. Nansen.

Konrad Nielsen.

punkt til saken. Finansielt kan ekspeditionen anses for sikret.

Professor Nansen uttaler sig til "Aftenposten".

Bortset fra studiet av Grønlandseskimoene, som amerikanere og dansker har drevet, har merkelig nok de arktiske folks kulturforhold og historie ikke været studert metodisk, hverken m. h. t. disse kulturers og folks oprindelse eller utvikling.

For os laa det jo nærmest at begynne med lappene i Finnmarken. Og meget er gjort i det siste av professor Konrad Nielsen. Vi vet saa meget, at vore lappers kultur er en blanding av forskjellige andre nord-europæiske kulturer. Men vi vet intet om denne kulturens oprindelse. Vi vet, at sproget er et lånt sprog, som kanskje lappene under sin vandring fra øst har tatt med seg fra Finland. Men det er ogsaa

den etnografiske, den etnologiske og den antropologiske. Alle disse afdelinger studerer de nulevende folk; deres sprog, livsforhold, utseende osv.

Dertil kommer under sommer-ekspeditioner ogsaa den arkæologiske sektion, som jo ikke kan søke efter fund i jorden om vinteren. Samtidig studeres naturligvis ogsaa lapperne sjølv ved kysten. De par tusen lapper paa Kola

pelman Boeke memorial, som har ble bekjendt med plan

planlægger en ekspedition til Kola- halvøen. Planlæggelsen ledes av professor Fridtjof Nansen.

Ekspeditionen vil først og fremst ha til opgave at underkaste den nuværende befolkning paa Kola halvøen en undersøkelse ut fra antropologisk, folkloristisk og lingvistisk synspunkt. Desuten haaber man gjennom arkæologiske undersøkelser at kunne skaffe kundskap om ældre befolknings- og kulturforhold.

Ekspeditionen vil falde i to avdelinger, en vinterekspedition og en sommerekspedition.

Den første vil antagelig avgaa fra Østfinmarken i februar 1928. I løpet av tre maaneder skal den med renskys besøke de forskjellige lappebyer og studere de stammer, hvori lappene lingvistisk er delt.

Professor K. Schreiner.

desuten skal et eller flere av ekspeditionens medlemmer undersøke de syrjenske og samojediske stammer paa Kola halvøen.

Sommerekspeditionen vil avgaa saasnant isforholdene gjør det mulig at komme frem med baat. Ekspeditionen vil anskaffe to skøi-

de saafremt han kan erholde fornøden permission fra sit embede. Under tilsvarende forutsetninger har professor A. W. Brøgger, professor Konrad Nielsen og professor Kristian Schreiner lovet at delta i ekspeditionen som videnskabelige medarbeidere. Desuten vil i fornøden utstrækning ogsaa utenlandske videnskapsmænd bli knyttet til ekspeditionen.

For at ekspeditionen overhodet kan foregaa, trænges samtykke fra den russiske regjering. Professor Nansen har paa instituttets vegne indledet forhandlinger med den. Man haaber at faa den finske regjerings samtykke til at utstrække ekspeditionens arbeide ogsaa over finsk territorium.

Det amerikanske fond The

Professor Konrad Nielsen.

Laura Spelman Røcke feller Memorial, som har gjort sig noie bekjendt med planene for ekspeditionen, har vist sin interesse for den ved at bevil-

A. W. Brøgger.

ge et beløp til gjennemførelse av dem. Instituttet har desuten søkt saavel Statens forskningsfond som Nansenfondet om støtte for ekspeditionen. Forskningsfondet har allerede imøtekommet instituttets anmodning, idet det har gitt en førstebevilgning; Nansenfondets styre har endnu ikke kunnet ta stand-

Byen Kola, hvorefter halvøen har sit navn.

begynde med lappene i Finmarken. Og meget er gjort i det siste av professor Konrad Nielsen. Vi vet saa meget, at vore lappers kultur er en isolert kultur, forskjellig fra andre nord-europæiske kulturer. Men vi vet intet om denne kulturens oprindelse. Vi vet, at sproget er et laant sprog, som kanske lappene under sin vandring fra øst har tatt op fra Finland. Men der er ogsaa levninger igjen i sproget av det oprindelige lappiske sprog. For at komme videre maa vi studere sprogene og kulturene længere øst. Det er da en av ekspeditionens opgaver gjennem sammenligning med disse østlige kulturer at kaste lys over vore lappers historie.

Men vi vil ogsaa søke at bringe paa det rene hvorledes de folk som nu lever der er. Og videre hvem der har bodd i disse trakter tidli-

Domprost Kristian Nissen.

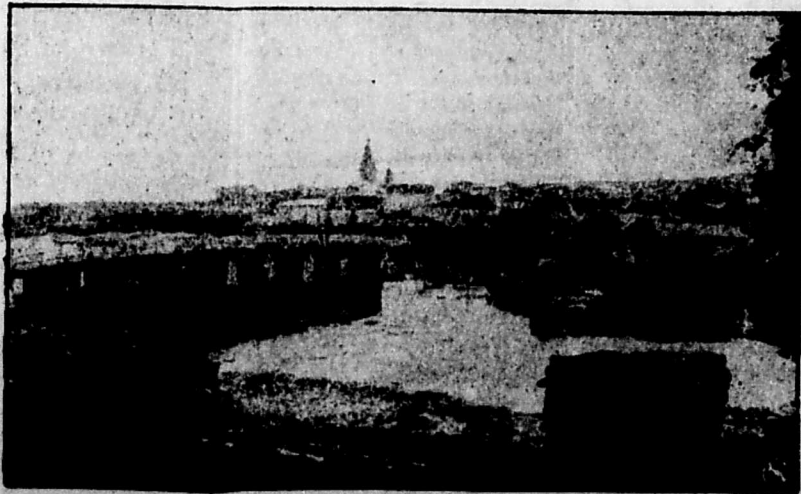
gere. Hvor heldige vi skal være i sistnevnte henseende avhænger jo av hvilke fund vi gjør. Konservator Nummedal har jo gjort en række merkelige fund i Finmarken, som tilhører en tidligere befolkning uten at jeg nu kan si noget nærmere om de resultater disse

avdelinger studerer de nulevende folk; deres sprog, livsforhold, utseende osv.

Dertil kommer under sommer-ekspeditioner ogsaa den arkæologiske sektion, som jo ikke kan søke efter fund i jorden om vinteren. Samtidig studeres naturligvis ogsaa lappernes sjøliv ved kysten. De par tusen lapper paa Kola flytter jo til kysten om sommeren.

— Venter professoren store resultater?

— Ingen kan si utfaldet av en slik ekspedition paa forhaard. Nogen resultater maa man jo naa, andre er usikrere. De arkæologiske fund f. eks. avhænger jo av heldet. Men der er arbeidsmateriale nok, det er sikkert.

Byen Kem. En av de større byer ved Hvitehavet.

elsen.

ikke
som har
med pla-
har vist
at bevil

relse av
ten søk
ond som
or eks-
let har
tituttets
en før-
ets styre
a stand-

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA:

Ministeri Elfvingsin raportti no 3.

(Oslo.)

5/2 1927.

Légation de Finlande
N:o 169/27.

Oslossa, helmikuun 5 päivänä 1927.

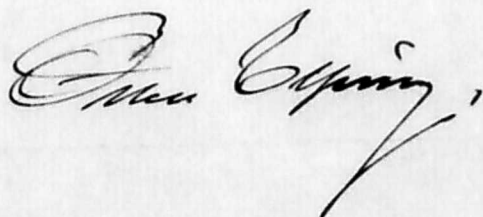
ULKOASIAINMINISTERIO	
4/116 Sal. O. 10 27	
11/2-27	Litt.
OS.	ASIA
5.	ey

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 3/27, joka koskee

Kirjoituksia aitosuomalaisuudesta Norjassa.

Vastanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Herra Professori V. Voionmaa,
Suomen Ulkoasiainministeri
y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Légation de Finlande

No 4 116		Sal. D. H. 24
11/2-27		Liit.
		ASIA
5	94	

Salainen.

Oslon Lähetystön tiedoitus N:o 3/27.

Kirjoituksia
aitosuomalaisuus-
desta Norjassa.

Norges Handels- og Sjøfartstidende'ssä viime kuun 29 päivänä olleen, tässä myötäliitetyn kirjoituksen johdosta olen neuvotellut m.m. sanomalehdentoimittaja Meidell'in kanssa, joka tuntee Suomen oloja. Hän ilmoitti sanotun lehden leviävän pääasiallisesti laivanvarustajain piireissä eikä näin ollen voinut antaa kirjoitukselle suurempaa poliittista kantavuutta. Syystä etteivät muut Oslon lehdet ole toistaiseksi kiinnittäneet huomiota aitosuomalaisuusliikkeeseen, katson parhaaksi olla toistaiseksi Sjøfartstidende'n kirjoitukseen vastaamatta, vaan olen Meidell'in välityksellä lähettänyt sanotun tidende'n toimittajalle Huvudstadsbladetin N:on 26, 28/I, jossa on luettavana referaatti Turun Sanomain kirjoituksesta samasta asiasta.

Meidell tuli neuvotteluissamme maininneeksi kuinka Norjassa hänen käsityksensä mukaan nykyisin entistä tarkkaavaisemmin seurataan Suomen ulkopoliitikkaa ja varsinkin kysymystä Suomen suhtautumisesta Skandinavian maihin. Hän, samoin kuin monet muut norjalaiset, joiden kanssa olen joutunut asiasta keskusteluun, oli siinä käsityksessä, että ruotsinkielen taidon häviäminen Suomen suomespuhuvan sivistyneistön keskuudesta auttamattomasti tulisi viemään Suomen eroamiseen skandinevalaisesta yhteistyöstä

Légation de Finlande

siinä merkityksessä kuin sitä viime vuosina on koetettu ajaa m.m. Norden-yhdistyksessä, ja myöskin haittaamaan Norjan ja Suomen välisiä yhteisiä poliittisia harrastuksia. Tätä ei kukaan Norjassa toivoisi. Norjassa odotetaan Suomen puolelta selvää kannanottoa asiassa, tapahtuuko Suomen orienteeruus balttilaisiin maihin siinä mielessä, että Skandinavia jätetään syrjään. Mitkään vakuutukset minun puoleltani suuntaan tai toiseen eivät mielestäni tällä kertaa paljoakaan auta. Suomesta (ruotsinmielelliseltä taholta) lähetetään nimittäin Skandinavian sanomalehdistöön yhä edelleen tietoja ja kirjoituksia, jotka ovat omiaan herättämään epäluuloa Suomen rehelliseen pyrkimykseen jatkuvasti rakentaa hyviä ja pysyviä siteitä Skandinavian maitten kanssa, ja väärästi esittämään aitosuomalaisten puolelta esitetyt kiivaimmatkin vaatimukset kaikkien suomennielisten kannettaviksi. Tämä hämmentää käsitteitä ja heikentää skandinavialaisten hyvää tahtoa toimia Suomen etujen edistämiseksi.

Näitä Suomelle haitallisia mielenilmaisuja Norjassa tutkittaessa täytyy panna merkille, kuinka Suomen oloja ja varsinkin sen kansallisuusliikettä täällä tunnetaan varsin pintapuolisesti. Tämä ei itse asiassa ole ihmeteltävää, sillä eihän Norjan kielellä ole ainoatakaan julkaisua tai teosta, joka selostaisi näitä kysymyksiä. Sanomalehtikirjoituksissa on tietenkin silloin tällöin kosketeltu mainittuja seikkoja, mutta ovat nämä kirjoitukset pintapuolisia ja lähtöisin sellaisista kynistä, jotka joko eivät omaa riittävästi tuntemusta Suomen oloista taikka esittävät asiat yksipuolisesti. Suomalaisuudesta puhuttaessa johtavat norjalaiset helposti ajatuksensa Ruijan suomalaisiin ja muihin Lapissa asuviin asukkaisiin, josta helposti huomaa heidän puutteelliset tietonsa suomalaisesta heimosta.

Légation de Finlande

Samaa kai on suurin piirtein sanottava muustakin Skandinaviasta. Tanskassa on Eva Moltesen tällä alalla kylläkin tehnyt suuriarvoista työtä. Hänen kirjansa "Fra Kalevalas Lande" ja "Det finske Finland" ovat saaneet melkoisen levenemisen siellä ja on hän lukuisilla esitelmillään aikaisemmin toiminut suomalaisen heimon tunnetuksi tekemiseksi mainitussa maassa. Mutta tämä työ on tapahtunut kokonaan yksityisestä harrastuksesta eikä tietenkään ole taloudellisen tuen puutteessa voinut jatkua sillä voimalla kuin suotavaa olisi ollut.

Käsitykseni mukaan tarvittaisiin näin ollen tällä hetkellä voimakasta propagandaa, aktiivista työtä, suomalaisen heimon ja suomalaiskansallisen liikkeen tunnetuksi tekemiseksi Skandinavian maissa. Tämä on sitäkin tärkeämpää kun tiedetään kuinka eräiden ruotsinmielisten piirien taholta Suomessa toimitaan suomalaisuuden saattamiseksi Skandinaviassa huonoon valoon ja koetetaan lietsoa yleistä mielipidettä täällä suomalaista heimoa vastaan. Ennen muuta kaivataan mielestäni ruotsin- tai vielä paremmin sekä ruotsin- että norjankielellä kansantajuisesti toimitettuja, Ruotsin ja Norjan kustannusliikkeiden kustantamia teoksia suomalaisesta heimosta ja sen kulttuurista sekä suomalaiskansallisen liikkeen historiallisesta kehityksestä. Tämän lisäksi olisi välttämätöntä lähettää Suomesta Ruotsiin ja Norjaan epeviä luennonpitäjiä, jotka kykenisivät esittämään aineensa vastamainitulta alalta siten, että se herättäisi intressiä ja lukuhaluja.

Olen siinä käsityksessä, että ainakin Norjassa, missä kansallinen itsetunto on hereillä ja missä kansallisuusliike on johtanut m.m. "landsmaal"-kysymykseen, varsinkin jos kirjoituksissa asetetaan kriittiselle kannalle ruotsalaisuutta tai skandinaviaalaisuutta loukkaaviin hyökkäyksiin nähden ja koeteltaisiin hakea kohtuutta kieli-

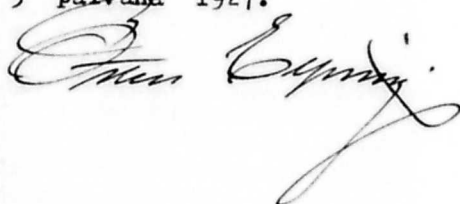
Légation de Finlande

kysymystä Suomessa ratkaistaessa, tullaan hyvin ymmärtämään voimakkaitakin tuulahduksia suomalaiskansallisessa liikkeessä. Tarvitaan vain saada lukea ja kokea muutakin kuin vain sitä, mikä on lähtöisin Suomen ruotsinmielisistä piireistä.

Propagandatyön aikaansaamiseksi olisi tietenkin asiasta neuvoteltava aluksi rajoitetunmassassa piirissä, vaan arvelen että kansanvalistusseuran, suomalaisuuden liiton, ja suomalais-ugrilaisen seuran y.m. myötävaikutus olisi tässä asialle eduksi. Mahdollisesti voisi "Norden"-yhdistys myöskin esiintyä tämän asian ajajana, vaikkakin mielestäni asian poliittinen kantavuus on tällä kertaa sitä laatua, ettei voida yksin luottaa sanotun yhdistyksen toimintaan.

Asiata arvosteltaessa juuri tältä, poliittiselta kannalta, olisi käsittääkseni tärkeätä että, järjestettäköönnpä asia tavalla tahi toisella, Ulkoasiainministeriö läheltä seuraisi asian kehitystä ja asettuisi työtä rahallisesti tukemaan.

Oslossa, helmikuun 5 päivänä 1927.

Liitteenä seuraa 1 sanomalehtileikkele.

ad 4/16 Sæd 27

Det unge Finland orienterer sig mot øst.

Fennomanismen en folkepsykose.

— Brev fra vor korrespondent. —

Helsingfors i jan.

I nutidig finsk kulturliv er der et træk, som i de siste paar aar er traadt frem i stadig skarpere relief og som paa grund av sit praktisk-politiske væsen fortjener opmærksomhet i de øvrige nordiske land i langt højere grad end hittil har været tilfælde. Den, som ialfald kjender til finske forhold, er straks paa det rene med, at her ikke siktes til andet end den saakaldte ektfinske bevægelse, denne en ekstrem nationalismes aggressive forkyndelse uten sidestykke i Nordens historie.

Da denne bevægelse for et par aar siden først kom op, var der yderst faa i landet som kunde formaa sig til at ta den alvorlig. Og nu; ja, nu er den godtat av alle politiske partier, selvsagt med undtagelse av svenskene og socialdemokratene, ialfald i teorien. Og naar landet i sommer gaar til valg paa ny folkerepresentation, kan man være forvisset om, at alle borgerlige finske partier vil søke at hverve stemmer ved at overby hverandre hvad de ektfinske krav angaar.

I den finsktalende presse møter man daglig utslag av denne primitive nationalisme, som fremforalt har tat formen av en hadets og naalestikkens politik mot alt svensk i landet. I akademiske sammenslutninger opildner de unge hinanden til kamp for finskhetens seier, og selv de besindige politikere maa følge med strømmen og erklære sin tilslutning til de ektfinske bestrebelses. Ellers varer det ikke længe, før de blir tilsidesat.

Den finske nationalist er med andre ord grepet av en massepsykose, som trækker alle ind i

følelshvirvlen. Det finske folk synes at være særlig disponert for en saadan psykose, ti hvad var det røde oprør andet end utslag av det samme? Det er under slike forhold faafængt at rykke frem med fornuftgrunde i diskussionen. Det er som at skvætte vand paa gaasen. Man henviser fra svensk hold til det faktum, at Finland dog har faat broderparten av sin kultur fra Sverige. Mån minder om, at det var landets svensker som gik i spissen, da det gjaldt at forsvare vort autonomi i russetiden, at det var de samme svensker som tok initiativet og paatok sig store ofre, da det gjaldt at faa Tysklands bistand til Finlands befrielse, at de tok decidert parti for det fælles fædrelands integritet, da Aaland efter selvstændighetserklæringen holdt paa at gli over til Sverige. Dette og meget mere mener man burde forpligte om ikke til taknemlighet, saa dog til en mindre trangbrystet politik overfor mindretalsnationaliteten, end hvad man i de siste aar har været vidne til i saa rikt mon. Men alle slike henstillinger lyder for døve øren. Fra ektfinsk hold repliserer man med at tale om en for den finske statsidé skadelig svensk indflydelse paa landets kultur. Man kræver total forfinskning av statsuniversitetet, sløifning av undervisningen i svensk i den lærde skole, man ombytter svenske stationsnavn og søker paa andre maater at tirre svenskene. Ved befordring i stats- og kommunale stillinger er det ikke mere kompetansen, men det finske sindelag som gjør utslaget.

Ja, man kunde jo paa denne maate fortsætte at regne op,

sjæl se drø Fin og l des me drø ved led bur nu pla sky ma Sk er ent De ma nin ne no for i d Me sor nin ikl

hvorledes den ektfinske bevægelse har git sig praktisk utslag, men saa utrolig vil det meste forefalde et utenlandsk publikum, at jeg avstaar derfra, da jeg ellers kunde bli betraktet som en skribent med altfor livlig fantasi.

For den, som paa nærmere hold har kunnet følge med i denne kampagne, er det aabenbart, at det ofte er økonomiske beveggrunde, som ligger bakom. Det begynder ogsaa hos os at bli trangt om plasser paa mange omraader, og under kampen om brødet lar mennesket sig gjerne lede av alt andet end gentlemanhensyn. I et fattig land som Finland blir formene dog mere brutale end i rikere land med gammel kultur.

Nu har det sig jo saa, at svenskene i landet tidligere viet sig til embedsbanen i procentuelt langt større utstrækning end finnene, hvilken omstændighet de nationalistiske intriganter har forstaat at utnytte i sin favør. Men det eiendommelige med den finske fattigdom er, at den be-

4/116 Sæd 27

hvorledes den ektsfinske bevægelse har git sig praktisk utslag, men saa utrolig vil det meste forfalde et utenlandsk publikum, at jeg avstaar derfra, da jeg ellers kunde bli betraktet som en skribent med altfor livlig fantasi.

For den, som paa nærmere hold har kunnet følge med i denne kampagne, er det aabenbart, at det ofte er økonomiske bevæggrunde, som ligger bakom. Det begynder ogsaa hos os at bli trangt om plasser paa mange omraader, og under kampen om brødet lar mennesket sig gjerne lede av alt andet end gentlemanhensyn. I et fattig land som Finland blir formene dog mere brutale end i rikere land med gammel kultur.

Nu har det sig jo saa, at svenskene i landet tidligere viet sig til embedsbanen i procentuelt langt større utstrækning end finnene, hvilken omstændighet de nationalistiske intriganter har forstaat at utnytte i sin favør. Men det eiendommelige med den finske fattigdom er, at den be-

sjæles av en utpræget maktfølelse — den finske nationalisme drømmer fremdeles om et Stor-Finland med landvindinger i øst og hvorfor ikke i nord. Der findes specielle akademiske sammenslutninger i denne aand. Der drømmes om et Stor-Finland, som ved siden av Polen skal indta en ledende stilling i et baltisk forbund i stedet for at landet som nu indtar en ganske ubemerket plas etsteds i skandinavismens skygge.

Det er dette man litt efter litt maa komme paa det rene med i Skandinavien. Finland av idag er dypere set ikke villig til at orientere sig mot det øvrige Norden. Dets nationalistpolitik, dets maktdrømme, dets venlige bønninger mot de baltiske stater vidner herom. Nu henviser kanske nogen til, at Finland dog tilhører foreningen Norden, som arbeider i den nordiske forstaaelses tegn. Men de personer fra finsk side, som ærlig arbeider i denne retning, tilhører en ældre slekt, som ikke længere har ungdommens

øre. De personer, som fra finsk hold er dypere engagert i denne forening, har ikke noget fast grep om opinionen hjemme, eller saa er de med for at opfylde en plikt: ti Finland tilhører jo dog og vil tilhøre den skandinaviske kulturkreds.

I denne ekstreme nationalismes tegn vil som sagt sommerens riksdagsvalg komme til at forløpe. Det er en mager kost for en hel nation at leve paa. Og de besindige i landet (ti man faar vel si, at slike trods alt findes i landet, selv om de endnu anser det for klokest ikke at gi sig tilkjende) undrer sig paa i sit stille sind, om det kan være klokt for et saa ungt folk som vort at splitte sig paa denne maate paa negative opgaver istedetfor at samles om et positivt maal. Men i dette nu er det faafængt at gjøre spørsmaal som disse. Naar folket er grepet av massepsykosen kan hjernen hvile. Og den faar hvile længe.

Gm.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA:

Ministeri Eelfvingin raportti no 4.

Oslo.

20/3 1927.

Légation de Finlande

ROASIAINMINISTER
6/116 Sac. D. 1. 27
24/3-27 Vt LIT.
5 Cy

Oslon Lähetystön tiedoitus N:o 4/27.

Välitystuomiosopi-
muksen käsittely
Norjan suurkärä-
jillä.

Kuten Lähetystöllä on aikaisemmin ollut kunnia ilmoittaa, hyväksyivät Norjan suurkäräjät viime helmikuun 23 päivänä hallituksen esityksen helmikuun 5 päivältä 1926 Tanskan, Ruotsin ja Suomen kanssa solmituista välitystuomiosopimuksista. Vaikkakin kysymys täten on lopullisesti ratkaistu ja ratifioimiskirjat Suomen ja Norjan välillä on vaihdettu, lienee lyhyt katsaus asian viimeaikaisin vaiheisiin paikallaan, koska asian käsitte-lyssä suurkäräjillä ja myöskin sanomalehdistössä tapahtuneessa väittelyssä on käynyt ilmi huomiota ansaitsevia seikkoja Norjan poliittisessa elämässä.

Kuten tunnettua teki Mowinkelin hallitus vuonna 1925 sondeeraamatta asiaa suurkäräjillä alotteen välitystuomiosopimuksen aikaansaamiseksi Norjan ja muiden pohjoismaiden välillä, josta oli tuloksena, että Suomen, Ruotsin ja Tanskan kanssa allekirjoitettiin tällaiset sopimukset.

Vuoden 1926 alussa jätti Mowinkelin hallitus sittemmin suurkäräjille esityksensä asiassa, joka joku viikko sitten tuli siellä lopullisen käsittelyn alaiseksi.

Sanomalehdistössä olivat kumminkin puolueet jo aikaisemmin merkinneet kantansa kysymykseen nähden, jolloin oli havaittavissa, että vasemmisto

Légation de Finlande

kokonaisuudessaan, siihen luettuna myöskin n.k. "Venstre" kannattivat ratifioimista, jota vastoin talonpoikaissiitto asettui asiata vastustamaan. Oikeistossa oli Lykken hallitus kylläkin samaa mieltä vasemmiston kanssa, mutta voitiin havaita voimakasta vastustustakin, joten puolue tässä kysymyksessä meni hajalleen.

Oikeisto-oppositio, Tidens Teng'in johdolla, kohdisti hyökkäyksensä ennen muuta välitystuomiosopimuksen artiklaan 2, jonka mukaan Norjan ja Ruotsin sekä Norjan ja Tanskan välillä syntyvät riitaisuudet tulisivat ratkaistaviksi välitystuomiolla oikeuden ja kohtuuden periaatteiden mukaan. Huomautettiin kuinka tällaisen määräyksen mukaan arkaluontoisimmatkin kysymykset voivat joutua ratkaistaviksi ei vain oikeuden vaan myöskin kohtuuden mukaan, joka sanontapa voi antaa aihetta erimielisyyksiin artiklan tulkinnassa, jopa väärinkäytöksiinkin ja siis voi johtaa arveluttaviin seurauksiin. Niinpä tuotiin esille, kuinka sellaiset kysymykset kuin esim. merirajan määrääminen, Grönlandin kysymys, porolaidunasiat y.m. voivat joutua välitysmenettelyn ja siis 2 artiklan mukaan "kohtuuden" nimessä ratkaistaviksi. Myöskin katsottiin entisestään laajennettu välitystuomiomenettely Ruotsin ja Tanskan kanssa tarpeettomaksi, koska kokemus on osoittanut vanhat sopimukset täysin riittäviksi, varsinkin senjälkeen kun on käymyt mahdolliseksi lykätä erinäisiä riidanalaisia kysymyksiä Kansainvälisen Tuomioistuimen Haagissa ratkaistavaksi.

Kuta pitemmälle väittely kehittyi, sitä selvemmin kävi ilmi oikeistopiireissä vallitseva vanha kauna Tanskaa vastaan. Tämä tuli myöskin selvästi näkyviin asian käsittelyssä suurkäräjillä oikeiston opposition johtajan, suurkäräjain presidentti Hambron laajassa esityksessä, joka puhe heikui epäluottamusta ja nurinaa Tanskaa kohtaan ja pitkälle menevää nationalismia.

Légation de Finlande

Huomiota herätti Hambron puheessa myöskin se seikka, ettei hän sanallakaan maininnut Suomea. Tie-
dustelin puheen jälkeen mitä hän tällä tarkoitti,
johon hän peittelemättä sanoi pitävänsä Suomen sopi-
musta aivan luonnollisena ja myöskin siinä suhteessa
oikeana, että artikla 2 on siinä saanut tarkasti
määritellyn ja järjellisen muodon, ja olisi hän, jos
tämä vain muodollisista syistä olisi käynyt päinsä,
ollut valmis esittämään Suomen sopimuksen hyväksyttä-
väksi, mutta Ruotsin ja Tanskan hyljättäviksi.

Tilanne kehittyi suurkäräjillä siten että Mo-
winkel, jonka hallituksen oikeisto ja talonpoikais-
liitto yhdistynein voimin vuosi sitten kaatoivat,
joutui puolustamaan nykyistä Lykken hallitusta oikeis-
to-oppositiota vastaan. Kaikesta huolimatta liittyi
oikeisto-edustajia toinen toisensa jälkeen Lykkeä kan-
nattamaan ja joutui Hambron johtama ryhmä lopulli-
sessa äänestyksessä häviölle. Oikeiston 52 läsnäol-
leesta edustajasta oli 22 äänestänyt Lykken kanssa.
Lopputuloksena äänestyksestä oli 92 ääntä ratifioimisen
puolesta ja 53 ääntä sitä vastaan.

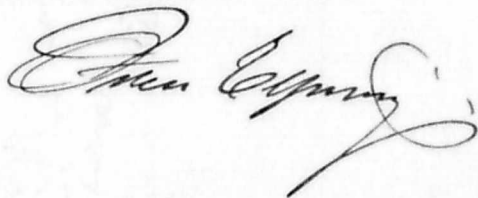
Lykken hallitus oli tällä kertaa pelastettu,
mutta on oikeisto siinä väittelyssä, joka suurkärä-
jillä tapahtui välitystuomiosopimuksesta, saanut halkeaman,
joka voi olla puolueelle haitaksi lähitulevaisuudessa.
Onko ja missä määrin tähän syynä muutkin syvemmälle
ulottuvat erimielisyydet puolueen keskuudessa, saataneen
lähitulevaisuudessa kokea.

Välitystuomiosopimuksen ratifioimisella on ollut
jälestäpäin koko lailla hupaisa jälkikaiku. Entinen
ulkoministeri Blehrin hallituksessa Ræstad esiintyi

Légation de Finlande

nimittäin joku päivän sitten Norjan rauhanyhdistyksessä julistaen Suomen ja Norjan välillä solmitun sopimuksen tehottomaksi syystä, että tässä sopimuksessa on usein mainittu artikla 2 saanut toisen muodon kuin vastavissa sopimuksissa Ruotsin ja Tanskan kanssa. Rauhanyhdistys katsoo senvuoksi suotavaksi, että Suomen kanssa tehty sopimus ensi tilassa muutettaisiin. Asia käy sitäkin enemmän huvittavaksi kun tietää, että herra Ræstad tähän saakka on ollut aivan päinvastaisella kannalla ja tehnyt voitavansa "oikeuden" ja "koh-tuuden" sanojen poistamiseksi sopimusehdotuksista. Ræstadin otteeseen ei liene syytä kiinnittää sen suurempaa huomiota.

Oslossa, maaliskuun 20 päivänä 1927.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA:

Ministeri Elfvingsin raportti no 5.
Oslo

4/5 1927

Légation de Finlande

N:o 548/27.

Oslossa, toukokuun 4 päivänä 1927.

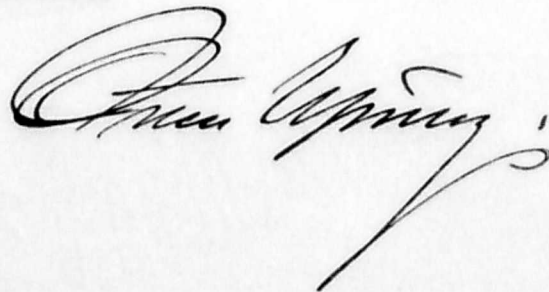
ULKOASIAINMINISTERIÖ		
7/116 Sal.		P. ID 27
7/5-27	N:o	Liik.
5	OSASTO	NOIA
	04	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 5/27, joka koskee

Suhdetamme Norjaan ja oloja Jäämeren rannalla.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Herra Professori V. Voionmaa,

Suomen Ulkoasiainministeri

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

No 7/116 Sal. D. 1927		
7/5-27	Liit.	
5	04	

Osion Lähetystön tiedoitus N:o 5/27.

Suhteemme Nor-
jaan ja olot
Jäämeren ran-
nalla.

Nimimerkki V.S:n "Suomen Heimossa" äskettäin luettavana ollut Ruijan suomalaisia koskeva kirjoitus on luonnollisesti herättänyt huomiota Norjassa. Niinpä julkaisi "Aftenposten" asiasta viime huhtikuun 30 päivänä "Observer"in lähettämän laajan referaatin, joka oli varustettu otsakkeella: "Finnmarksfinnene gjennom "ekte finske" briller. Norge og Sverige er verdens største minoritets-undertrykkere", ja ovat senjälkeen myöskin eräät maaseutulehdet ennättäneet ottaa sen palstoilleen.

Valitettavasti ei Lähetystöllä tällä hetkellä ole V.S:n kirjoitusta, eikä näin ollen voi arvostella onko Norjan lehtiin lähetetty referaatti oikea. Sillä tavalla kuin se nyt ^{on} esitetty se epäilemättä vaikuttaa varsin epäedullisesti Norjassa. Onhan nimittäin ilmeistä kuinka Suomen ja Norjan väliset suhteet kaikista pikkukahakoista huolimatta tätä nykyä ovat erittäin hyvät. Sen huomaa täällä liikkuesssa eri piireissä ja olen pannut merkille, ettei noita eräissä pienemmissä Norjan lehdissä vuosi sitten olleita epäluuloa Suomea kohtaan uhkuvia kirjoituksia ole näkynyt koko tänä talvena. Päinvastoin olen sellaiseltakin taholta, jossa aikaisemmin on oltu melko pidättyväisiä Suomeen nähden, voinut todeta vilpitöntä pyrkimystä entistä läheisempään kosketukseen Suomen kanssa. Niinpä esim. oikeiston johtaja, Suurkärjään nykyinen presidentti Hambro, joka luetaan nationalistisen suunnan eturivin miehiin Norjassa ja joka teki kaikki voita-

vansa estääksensä välitystuomiosopimuksen aikaansaamista Norjan ja Tanskan välillä, ilmoitti minulle yksityisesti kaikin puolin kannattavansa saman sopimuksen aikaansaamista Norjan ja Suomen välillä. Niinkään hän joku päivä sitten eräissä päivällisissä kodissani piti lennokkaan Suomi-ystävällisen puheen, jonka läsnäolleina kuulivat m.m. kaksi Norjan nykyisen hallituksen jäsentä, Christensen ja Magelsen, Norjan sotaväen ylipäällikkö kenraali Holtfoth, Ruijan maaherra Lund y.m. huomattavat henkilöt.

Samaa Suomi-ystävällistä henkeä olen todennut yliopistopiireissä, joissa m.m. yliopiston rehtori Stang peittelemättä on esilletuonut tieteellisen maailman sympatiat Suomelle. Niinpä hän äskettäin tiedusteltuaan suomalaista luennoitsijaa Nobel-säätiön ensi syksynä pidettäviin kokouksiin sanoi tekevänsä tämän myöskin tarkoituksella lujittaa poliittisia suhteita Suomen ja Norjan välillä. Norjan tiedeakatemian nykyiselta puheenjohtajalta professori Kothilta, sen varapuheenjohtajalta professori V.C. Bröggeriltä muista puhumattakaan olen saanut kokea samaa mielenilmaisua. Niinkään on tämä Suomi-ystävällinen mieliala useita kertoja tullut esille teknillisen yhdistyksen, maatalousväen ja upseeriston puolelta, josta viimeainitusta myöskin sotilassattaseallamme ja täällä manövereillä olleella suomalaisella upseerilla, Susitaipaleella, lienee hyviä kokemuksia.

Tätä taustaa vastaan saapuu V.S:n hyökkäys erinomaisen odottamatta ja lyö kuin salama kirkkaalta taivaalta Norjan kansan keskuuteen herättäen kaiken vanhan epäluulon suomalaisten muka agressivisistä suunnitelmista Jäämeren rannalla uudelleen eloon.

Olen "Aftenposten" in kirjoituksen johdosta kääntynyt Ulkoasiaindepartementin puoleen koettaen selostaa V.S:n kirjoituksen tilapäiseksi ilmiöksi, johon ei olisi kiinni-

tettävä liian suurta huomiota ja pyytään samalla Departementin suosiollista avustusta siihen, että saisimme päälehdet Osllossa mikäli mahdollista asiassa vaikenemaan.

Tänään asiasta uudelleen Ulkoasiaindepartementissa keskusteltaessa ulkoasiainneuvos Esmarch ilmoitti soittaneensa Aftenposteniin, jossa kumminkaan ei tavannut päätoimittajaa Frøislandia. Hän oli juuri matkustanut ulkomaille. Sanoi Ulkoasiaindepartementin intressissä olevan koettaa hillitä sanomalehtiagitatiota asiassa, joka voisi vahingoittaa suhteitamme.

Olen tänään myöskin neuvotellut tunnetun sanomalehtimiehen ja Suomi-ystävän, Meidellin kanssa. Hän oli suuresti murheellinen useinmainitun V.S:n kirjoituksen johdosta, jonka kaltaista hyökkäystä ei ole Norjaa vastaan tehty jälkeen vuoden 1905. Pelkäsi kirjoituksen tehneen varsin masentavan vaikutuksen Norjassa eikä ottanut arvostellakseen siitä johtuvia seurauksia. Hänen mielestään V.S. kirjoituksessaan monessa kohdin paljastaa suurta tietämättömyyttään eikä hänellä ole ollut asiallista syytä esiintyä norjalaisia vastaan niin kuin hän on tehnyt m.m. seuraavissa sanoissaan:

"Av yrke er de fleste jordbrukere eller fiskere. Der finnes ingen, som har faat høiere dannelselse, for det fremmede sprog i skolene sperrer den lærde bane for finnebarna. Som jordbrukere er finnene de første i Finmarken og samtidig de nordligste i verden. Som sjømenn og fiskere er finnene jevnbyrdige med nordmændene, men særlig fremstaaende er de som haandverkere."

Näitä vieläkin varomattomimmat ovat Meidellin mielestä seuraavat V.S:n mieltelmät:

"Vi bør huske paa, hvor godt det er at en vaaken, nationalitetsbevisst og os sympatisk stemt befolkning findes

bak grænsen særlig i Lapland, hvor grænsen - i strid med alle moderne regler for det økonomiske liv - skiller kysten fra indlandet og indlandet fra kysten".

Tässä Meidell näki suoranaista uhmailua, joka antaa erinomaisen kiitollisen asean chauvinistisen suunnan kannattajille ja jolla myöskin on helppo särkeä niitä hyviä suhteita, jotka nykyisin vallitsevat naapurikansojen välillä.

Samassa yhteydessä olen sekä Ulkoasiaindepartementissa että myöskin Meidellille selostanut sitä agitatiota, jota kirjoitetaan erinäisten ruotsinmielisten taholta Suomessa, tarkoituksella saada Skandinavian maat mukaan taisteluun "suomalaista sortoa" vastaan Suomessa. Ilmoitin heille myöskin että professori Lundström Göteborgista, joka toimii yhdessä tarkoittamieni ruotsinmielisten kera, näinä päivinä on luennoinut ruotsalaisissa kolonioissa Fredrikshaldissa ja Osllossa.

Meidell arveli sellaisilla luennoilla olevan vähemmän merkitystä, norjalaiset kun kansallisuuskysymyksessään ovat varuillaan eivätkä siedä Ruotsin sekaantumista heidän sisäisiin asioihinsa.

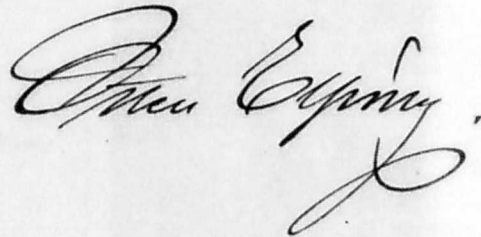
Osllossa, toukokuun 3 päivänä 1927.

Senjälkeen kun ylläoleva oli kirjoitettu, on Aftenposten kuluvan kuun 4 päivänä otsakkeella "Folke-minoritetenes stilling i Norge" juliaissut vastineen V.S:n hyökkäykseen. Vastine perustuu kouluntarkastaja Thomassen-Overvikin 1923 antamaan selostukseen vähemmistökansallisuuksien asemasta Ruijassa ja vaikuttaa asialliselta. Että Suomen

taholta nyt herätetty keskustelu Ruijan kysymyksestä on herättänyt ^{saanut osansa} suurta huomiota Norjassa, olin tilaisuudessa totesmaan eilen Hamarissa, missä m.m. talonpoikaisliiton johtajan Valtioneuvos Mellbye'n kanssa otin sen puheeksi. Hänen sanansa kävivät täysin yhteen sen kanssa, minkä olen esittänyt toimittaja Meidellistä, ja toivoi Mellbye, että Suomen puolelta tehtäisiin kaikki voitava kysymyksessä olevan agitation lopettamiseksi, se kun loukkaa norjalaisia ja voi arveluttavasti häiritä ystävällisiä suhteitamme.

Oslossa, toukokuun 4 päivänä 1927.

Ministeri:

Liitteenä seuraa 2 sanomalehtileikkelettä.

Aftenposten, nr.
30-4-27.

Finmarks-finnene gjennom "ekte finske" briller.

"Norge og Sverige er verdens største minoritets-undertrykkere."

Brev til "Aftenposten".

Helsingfors i april.

I de to siste marsnummer av Akademiska Karelska Sällskapet's tidsskrift «Suomen Heimo» — Den finske stammen — findes to artikler, som er egnet til at vække stor interesse blandt norske læsere. De har titlen «Brudstykker av Finmarks og dets finske befolknings historie» og er undertegnet V. S., formodentlig Vainö Salminen, dr. phil. docent ved Helsingfors universitet.

Den første artikkel, hvor forfatteren i brede træk skildrer det norske Finmarks historie fra de ældste tider til 1880-aarene, kan i denne sammenheng forbigaaes. Det kan bare nævnes, at forfatteren her blandt andet opponerer mot de norske forskere, som «paa al mulig vis har søkt at bevise, at nordmændene var de første, som oppebar skat av lappene ved Ishavskysten, og at nordmændenes ret til denne kyst just grunder sig paa dette». Disse norske forskeres bevisførsel tilfredsstiller ikke forfatteren, som skriver: «Den virkelige anledning til at nordmændene tilslut kom til makten, er ingenlunde den første erobbers ret, men den gunstige stilling, som havet og vanen til sjofart hadde git dem».

La os imidlertid gaa over til granskning av den langt interessantere anden artikkel, som behandler Finmarks-finnenes historie fra 1880-aarene til vore dage. I sin fremstilling av forholdene omkring 1880 støtter forfatteren sig først og fremst paa den kjend-

te fennoman A. V. Ervasti, som i 1882 foretok en reise til Ishavskysten og har utgit en bok om den: «Suomalaiset Jäämeren rannalla» — Finnene ved Ishavskysten.

Hvad først antallet av Finmarks-finnene angaar, saa er forfatteren Ervastis opgaver herom «de paalideligste vi har, da han forstod at forholde sig tilstrækkelig kritisk til nordmændenes tal».

Ifølge Ervasti var antallet av Finmarks-finner i 1845 omkring 2500 personer, 1855 omkring 5500 og 1875 omkring 8000. Ifølge norsk statistik har antallet av Finmarks-finner holdt sig omkring 8000 og er i de siste aar gaat ned til omkring 7000. «Denne nedgang beror», sier forfatteren, «naturligvis ikke derpaa, at den finske befolkning faktisk er minket, men paa, at kundskap i norsk gjennom folkeskolen er utbredt, og at alle, som nogenlunde behersker norsk, indregistreres som nordmænd. I virkeligheten er den finske befolkning i Finmarken stadig øket, og for eksempel professor Voionmaa anslaaer dem i sit for nogen aar siden utkomne arbeide til omkring 12,000 personer».

I tilslutning til disse og endel andre befolkningstal gjør forfatteren gjældende, at «det finske

Det er en gammel, en forkjæmpere».

g, som her kom endnu tydeligere slag til finsk nation, som ifjor blev artimøtet i Fin-gerdige parti — naforbundet.

am paatales Svedtsundertrykkelse mot Vesterbotten-finnene», en undertrykkelse Vesterbotten-finnene

sprogs betydning i Finmarken er langt større end antallet av finner. For det finske sprog er lappenes kultursprog og almensproget for befolkningen av blandet race (finsk-nordmændene og finsklappene)».

Og endnu større er ifølge forfatterens mening landskapets finske grundtone». For, sier han, lappene hører jo, saavel hvad livsvaner angaar og i etnografisk henseende langt nærmere sammen med finnene end med nordmændene. Og selv om de lapper, som ikke behersker det finske sprog, medregnes, faar man i norsk Finmarken en befolkning av finsk race, som i hele landskapet utgjør en knap majoritet, men som i Ost-Finmarken utgjør næsten 80 pct. av befolkningen.

Herefter følger en fremstilling av Finmarks-finnenes næringsveier. «Av yrke er de fleste jordbrukere eller fiskere. Der findes ingen, som har faat høiere dannelse, for det fremmede sprog i skolene sperrer den lærde bane for finnebarna. Som jordbrukere er finnene de første i Finmarken og samtidig de nordligste i verden. Som sjømand og fiskere er finnene jevnbyrdige med nordmændene, men særlig fremstaaende er de som haandverkere».

Disse og andre gode finske egenskaper erkjendes, skriver forfatteren, selv av norske forfattere. Men disse klandrer ogsaa adskillig hos finnene, som ifølge deres mening er mistænksomme, holder altfor stivt paa sine rettigheter og kræver — skjønt de er utlændinger — finsk sprog i elementærundervisningen og andre sproglige rettigheter, og desuten er de trøttekjære og uforsonlige. Denne norske kritik stempler forfatteren som «ikke fuldt upartisk», noget som ifølge hans mening skulde fremgaa derav, at selv kra-

ekte

kkere."

Finmarken er
allet av fin-
prog er lapp-
almenspro-
av blandet
ene og finsk-

er ifølge for-
skapets «fin-
er, sier han,
vel hvad livs-
ografisk hen-
ere sammen
nordmende-
lapper, som
finske sprog,
i norsk Fin-
og av finsk
skapet utgjør
en som i Ost-
østen 80 pct.

en fremstilling
des nærings-
de fleste jord-

Der findes
hoiere dan-
nede sprog i
lærde baue
jordbrukere
i Finmarken
elligste i ver-
og fiskere er
med nord-
g fremstaaen-
verkere».

de gode finske
s, skriver for-
rske forfatte-
rer ogsaa ad-
om ifølge de-
ksomme, hol-
sine rettighe-
jent de er ut-
prog i elemen-
t andre sprog-
desuten er de
onlige. Den-

empler forfat-
dt upartisk»,
hans mening
7, at selv kra-

vet paa finsk skoleundervisning-
er optat i dette finske synderegis-
ster.

»Hvad den almindelige ord-
densans angaar», heter det
videre, «har selv nordmændene
erkjendt, at finnene over-
hodet er rensligere end nord-
mændene og lappene». Som bevis
paa det nævner han, at der f. eks.
i Syd-Varangers sogn findes 56
badstuer, hvorav de 43 er finske,
8 lappiske og 5 norske.

»Naar man læser nordmændene
nes skildringer fra Finmarken,
faar man», fortsætter forfatteren,
«det indtryk, at der hersker den
hjørteligste forstaaelse mellem
landskapets finske og norske be-
folkning. Dette er dog et vrang-
billede, for Ervastis taler rent
sprog ogsaa herom. Han hævder,
at der mellem Finmarks-finnene
og den norske befolkning raader
et nationalhat, ved siden av hvil-
ket nationalitetskonflikten i Fin-
land er en ren barnelek».

Lappen foraktes av den norske
befolkning, heter det, men fin-
nen undertrykkes baade av folket
og regjeringen. Norge frykter
nemlig, at den tiltagende finskhet
skal føre til tap av landskapet,
og derfor søker man at dræpe og
undertrykke finskheten, ja man
betrakter det rent som en fædre-
landsplikt at undertrykke finne-
ne. Folkeskolen er naturligvis
fornorskningsarbeidets viktigste
vaaben. Undervisningen foregaar
selvfølgelig helt paa norsk, saa-
snart man kan bibringe elevene
den minste indsikt i, hvad der er
spørsmaal om. Selv i frikvarte-
rene maa barna tale norsk, de fin-
ske barn straffes, naar de anven-
der sit morsmaal.

Ervasti gjorde gjældende, at
«misfornoielsen, særlig i Øst-Fin-
markens finnebygder, var saa stor,
at han hadde planer om, hvorle-
des man skulde formaa vestmak-

tene til at annullere den garanti,
de har paaat sig for Norges terri-
toriale integritet, saa at man si-
den gjennom en folkeavstemning
skulde kunne avgjøre, hvorvidt
Varanger-trakten vilde høre til
Finland eller Norge. At resulta-
tet av en saadan avstemning vilde
være gunstig for os (finnene), an-
saa han paa forhaand sikkert». Dette om Norges-finnenes stilling
omkring 1880.

V. S. beklager, at der siden
Ervastis tid har været ofret for-
holdene i norsk Finmarken liten
interesse, saa at der senere ikke
er utkommet nogen bok eller ar-
tikkel, hvor disse saker «er be-
handlet i finsk-national aand».

»Vi vet dog», fortsætter han,
«at nordmændenes undertrykke-
lse stadig fortsætter, ja der høres
endog norske røster, som maner
til øket undertrykkelse». I den-
ne forbindelse paaberoper forfat-
teren sig en artikkel av en hr.
Norland i et norsk studentblad
ifjor vaar. Denne «stridshanske»
kan V. S. ikke forstaa paa anden
maate end at «fædrenes aand end-
nu lever, og det gamle national-
hat og misfornoielsen med det
norske vælde endnu ulmer hos
vore brødre i norsk Finmarken». Dette skjönt der er forløpet 45
aar siden Ervastis reise deroppe,
og skjönt «nordmændene i hele
denne tid av al kraft har fornør-
sket finnene».

»Hittil har nordmændene dog
ikke formaad at utrydde finskhe-
ten», utbryter forfatteren og tillæg-
ger: «Men dette indebærer ikke,
at vi fremdeles skal ignorere Fin-
marks-finnenes stilling og la dem
ved egen kraft og uten enhver
støtte kjæmpe mot den aggressive

(Forts. 5te side).

norskheten. Nei, nu er det endelig paatide, at finnene retter blikket mot nord og for alvor tar op arbeidet for vore stammefrænder i norsk Finmarken. Fornorskningssystemet er en alvorlig hindring for Finmarks-finnenes utvikling, da dette system i sin blinde fanatisme har gjort til og med folkeskolene til sproginstitutter. Det er naturligvis viktig for Norges-finnene at kunne rikets sprog, men derfor er det ikke ret at kreve, at de skal lære sig det paa almindannelsens bekostning. — — — »Misforholdet kan ikke rettes paa anden maate end ved at sørge for, at finsk-sproglig elementærundervisning meddeles i skolene og derefter finsk literatur spredes i landskapet. — — — Det siste er, ifølge forfatterens mening, »en saadan virksomhet, som man straks burde begynde med, for i norsk Finmarken findes der knapt anden finsk literatur end en eller anden ældgammel bibel eller salmebok«.

I slutten av artikkelen fremholder forfatteren, at finnene nu burde ofre forholdene i finsk Lapland og Petsamo større opmerksomhet. »Vi bør«, heter det, »hukse paa, hvor godt det er at en vaaken, nationalitetsbevisst og os sympatisk stemt befolkning findes bak grænsen, særlig i Lapland, hvor grænsen — i strid med alle moderne regler for det økonomiske liv — skiller kysten fra indlandet og indlandet fra kysten. Finmarks-finnenes sak er en av finskhetens viktigste opgaver, skjønt man hittil bare har ydet den liten opmerksomhet. Det er en sak, som venter paa sine forkjæmpere«.

Den opfatning, som her kommer til orde, faar endnu tydeligere uttryk i det forslag til finsk nationalitetsprogram, som ifjor blev fremlagt paa partimøtet i Finlands største borgerlige parti — Finska landtmannaförbundet.

I dette program paatales Sveriges »nationalitetsundertrykkelse mot Vesterbotten-finnene«, en undertrykkelse Vesterbotten-finnene

selv, som bekjendt, ikke har svakest anelse om. Men heller ikke Norge er glemt i dette programutkast. Norge faar nemlig med Sverige dele æren av at være »verdens største minoritetsundertrykkere« (Italien undtat). Det heter nemlig:

»Akcepteringen av de internationale retsnormer, som fremforalt gir selv de smaa nationer tilid til Nationenes Forbunds ophaiede maal, forutsætter allerede i og for sig, at de nationer, som tilhører Nationenes Forbund, saasom Finland, Sverige og Norge, respekterer de inden deres grænser boende fremmede nationaliteter og tilgodeser deres kulturelle behov paa deres eget sprog og i overensstemmelse med deres livsbehov. Med støtte herav er vor regjering baade berettiget og forpliktet til at gjøre en diplomatisk paamindelse om den unaturlig undertrykte stilling, hvori finnene saavel i Sverige som i Norge nu lever — en nationalitetsundertrykkelse, der neppe længer findes make til, undtagen i visse dele av Italien«.

Observer.

Aftenposten, Aft.
4-5-27.

Folke-minoritetenes stilling i Norge.

Lider lapper og kvæner nogen overlast?

Som det ogsaa fremgik av et brev til «Aftenposten» fra Helsingfors, fremkommer der i den finske presse med forholdsvis regelmæssige mellemrum sterke og helst tendensiøse angrep paa nordmændenes behandling av kvænene (finlændere) i Finmark. Det er ogsaa en kjendt sak, at enkelte finner ikke lægger noget særlig skjul paa at sporsmaalet om kvænenes stilling i Finmark ikke bare kan betraktes som et indre norsk anliggende. Naar man saa samtidig lægger merke til den officielle finske politik i sine egne grænse-trakter, er det naturligt, at mange her i landet synes at se en viss sammenhæng mellem denne officielle politik og den foran nævnte agitation. Denne finske agitation er ikke egnet til at styrke det ven-skabelige forhold mellem de to folk, hvorfor den heller ikke bør gaa helt upaatakt hen.

Skoledirektor Thomassen Overvik (nu i Nidaros bispedømme), som fra 1902 til 1920 var direktor i Finmark fylke, har i 1923 gitt en utførlig fremstilling av folke-minoritetenes stilling i Norge. Da denne mand har et ind-gaaende kjendskap til disse forhold, skal vi her gjengi det væsentligste av hvad han herom har uttalt:

Der er i Norge ingen nævneværdige minoriteter uten samer (d. v. s. lapper) og finlændere (finner). Antallet av dem er ikke saa godt at bestemme, da der har foregaaet og foregaar en betydelig slektskapsmessig blanding av de 3 folk: nordmænd, samer og finner. Men almindelig regner man

almindelig, længe før han flyttet ind fra Finland til Norge. Sammen derimot har hittil ofret forholdsvis lite arbeide paa jordbruket, og mange av dem nærer sig fremdeles enten som rendrivere paa fjeldene eller som fiskere ved kysten (sjosamer) og i elver og indsjoer (elvesamer), eller paa begge disse maater. At deres levevis, klædedrakt og redskaper skiller sig betydelig fra landets øvrige beboere, er derfor ganske naturligt. De har ogsaa i denne henseende nære slektninger i Nord-Sverige, Nord-Finland og Nord-Rusland, særlig da i grænselandet vestover mot Norge.

Bestræbelsene i Norge gjennom mere end 100 aar har gaaet ut paa i skolen at lære disse minoriteter landets sprog. Ikke saa, at anvendelsen av deres eget sprog i nogen henseende har været dem forbudt eller hindret. De kan benytte det saa meget de ønsker. Men skolen har ikke oplært dem i nogen større utstrækning i deres eget maal, hvori heller ingen større literatur findes. Det lille som herav er, er omtrent helt og holdent frembragt av nordmænd — lærere og prester, som har hatt sin virksomhet blandt dem. Denne literatur er i det væsentlige religiøs. Dog findes oversat en norsk læsebok, og der er gjort nogen smaa forsøk paa at utgi noen smaablade (aviser) paa samisk. Av disse er det dog bare ett, og saa væsentlig av religiøs indhold, som har holdt sig i nogen længere tid. De øvrige har ikke kunnet klare sig av mangel paa tilslutning.

(d. v. s. lapper) og finlændere (finner). Antallet av dem er ikke saa godt at bestemme, da der har foregaaet og foregaar en betydelig slektskapsmessig blanding av de 3 folk: nordmænd, samer og finner. Men almindelig regner man, at der i landet findes ca. 20,000 samer og 5 å 6000 finner. Disse tal varierer dog efter vedkommende tællerens skjøn. Men nogenlunde rammer de det riktige og viser, at vore minoriteter er forholdsvis ubetydelige.

Disse minoriteter skiller sig dog skarpt fra landets egen befolkning, idet de begge tilhører den finsk-ugriske folkegruppe. Sprogforskjellen mellem samer (lapper) og finner (finlændere, kvæner) er derfor ikke ret stor, omtrent som mellem norsk og tysk, mens forskjellen mellem samisk og finsk paa den ene side og norsk paa den anden er meget stor. Antropologisk skiller samer sig sterkt ut, væsentlig i kraniets form. Finner derimot avviker, saavidt jeg har kunnet erfare, ikke synderlig fra germanen i denne henseende.

Etnografisk er det likeledes samer som indtar et særstandpunkt. Fiinen er gjennom aarhundreder jordbruker og har ordnet sig som jordbruksnationer i

smaablade (aviser) paa samisk. Av disse er det dog bare ett, og saa væsentlig av religiøst indhold, som har holdt sig i nogen længere tid. De øvrige har ikke kunnet klare sig av mangel paa tilslutning.

Vor skolelovgivning har ut gjennom tiden tillatt myndighetene paa uttalt ønske at benytte samisk og finsk som hjelpesprog i folkeskolen og endog at religionsundervisningen helt blev ført paa samisk, respektive finsk. Og denne adgang er der efter gjældende skolelov fremdeles paa landsbygdene i Haalogalands bispedømme. For byenes vedkommende i dette bispedømme gjaldt en lignende bestemmelse, til byskolelovens § 64 blev revidert i 1917. Bestemmelsen blev da tatt ut, fordi den ikke lenger hadde nogen praktisk betydning, da ingen lenger ønsket at benytte den. Alle barn i byene ønskedes da opplært utelukkende i det norske sprog.

I det hele oplæres minoritetenes barn paa samme vis og under samme vilkår som de norske barn. Forskjellen er altsaa bare den, at samisk og finsk kan brukes som hjelpesprog i skolen til forklaring av ting, som ellers vanskelig forstaaes, og at religionsundervisningen kan føres i hjelpesproget, naar skolestyrene herom søker. Men om dette siste søkes sjelden. Bare 2 kommuner, de to indlandsbygder Kautokeino og Karasjok, har søkt herom og faat tilladelsen. De øvrige bygder fører al sin undervisning i landets sprog, og selv i de to bygder, hvor den nævnte tilladelse til helt at føre religionsundervisningen paa samisk er git, har skolestyrene ikke ønsket at dette skal ske undtagelsesfrit. Grunden hertil er, at de finder behovet for at barnene

blir fortrolige med landets sprog saa sterkt, at de ønsker at anvende mest mulig tid i skolen herpaa, og etterhvert som kundskap og opplysning i det norske maal utvides, finder de ogsaa, at trangen til at faa religionsundervisning paa morsmaalet blir mindre og mindre.

Retsvæsenet kjender ingen undtagelse for minoritetene. Den eneste forskjell mellem landets egne borgere og minoritetene her er, at der for offentlig regning stilles til raadighet under behandlingen av kriminelle saker tolker, som betaales av det offentlige. En saadan tolk faar hver person av samisk eller finlandsk æt, naar han forlanger det og det synes vedkommende ret sandsynlig, at han trenger den.

I kirkelig henseende gjælder noget lignende. I visse kommuner i Haalogalands bispedømme, men dog meget begrænset, er det vedtatt, at pæsten enten ved sin ansettelse skal ha noget kjendskap til samisk eller finlandsk, eller han blir i mangel herav tilpliktet paa

offentlig bekostning at underkaste sig et kursus i et eller begge sprog. Kursenes lengde er vanlig 3 maaneder, og vedkommende embedsmand faar da et grundlag i sprøgene, som der kan bygges videre paa under embedsgjerningen. Og i endel kirker holder Staten tolker, som oversætter prækenen til samisk eller finlandsk. —

Efter disse helt faktiske opplysninger maa det være givet, at der ikke er nogensomhelst saklig grund til at paastaa, at man her i landet undertrykker folkeminoritetene. Derfor bør det nu være slut med den utidige finske agitation.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA:

Ministeri Elfviggin raportti no 6.

Oslö.

20/5 1927

Légation de Finlande

Oslossa, toukokuun 20 päivänä 1927.

635/27

ULKOASIAINMINISTERIÖ

8/116 Sal. D. 27

23/5-27	fo	L.M.
	OSASTO	ASIA
5	Cy	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini ~~N:o~~ 6/27, joka koskee

Työrettelöitä Julussa-joella.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Eugen Ehrlich

Herra Professori V. Voionmaa,

Suomen Ulkoasiainministeri

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Ulkomaasiainministeriön
28/5-27
8/116 Le. D. 1127
OSASTO AELA
5 C4.

Oslon Lähetystön tiedoitus N:o 6/27.

Työrettelöt Julussa-joella.

Viime päivinä ovat työrettelöt uittotyöläisten keskuudessa Julussa-joella lähellä Hamarin kaupunkia herättäneet melkoista huomiota Norjassa.

Uittoa viime viikolla alotettaessa ilmoittautui joukko työhön halukkaita työmiehiä, joiden palkkavaihtimukseen työnantajat eivät kumminkaan voineet suostua. Näiden järjestäytyneiden työläisten rinnalle ilmestyi sittemmin toinen joukkue paikkakunnan työmiehiä, jotka tarjoutuivat urakalla suorittamaan työn ja alemmalla palkalla kuin ensinmainittu joukkue. Urakasopimus syntyi, josta oli seurauksena rettelöitä kummankin työjoukkueen välillä. Työttömäksi jääneet miehet syyttivät urakkaan sitoutuneita lakkureiksi ja ryhtyivät heidän työtään häiritsemään. Kiihtymys työttömien puolella kasvoi kasvamistaan ja suhteet kävivät yhä huonommiksi. Lopuksi ryhtyivät hyökkääjät hankkimaan aseita ja sanotaan noin 50 miehellä olleen ampuma-aseita.

Paikkakunnan poliisiviranomaiset pyysivät apua Oslosta ja saivatkin sieltä muutamia kymmeniä poliiseja Julussaan. Kun ei tästä kumminkaan näyttänyt olevan toivottua apua, komennettiin komppania sotaväkeä "manöövereille" Julussa-joelle ja tiesivät sanomalehdet kertoa Oslosta pari päivää sitten lähetetyn vielä toisenkin komppanian.

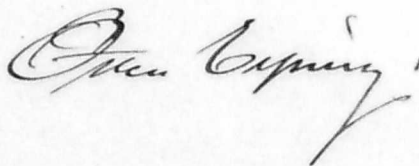
Järjestyneen työväen leirissä on tämä viranomaisten sekaantuminen Julussan työtaisteluun herättänyt paha vertaa ja saikin oikeusministeri toissa päivänä Suurkäräjillä vastata asiassa tehtyyn välikysymykseen.

Oikeusministeri Öyen (oik.) vastineessaan m.m. no-
jautui Suurkäräjien äskettäin hyväksymään lakiin pakolli-
sesta työvälitystuomiosta, jonka yhteydessä myöskin kysymys
yhteiskunnan suhtautumisesta lakkureihin tuli ratkaistuksi.
Kaikkien porvarillisten puolueiden myöskin vasemmiston (Mo-
vinkel) taholta katsottiin viranomaisten menettely oikeaksi,
joten välikysymys ei antanut aihetta enempiin toimenpitei-
siin.

Työväen puolueen taholta uhataan nyt jatkaa taiste-
lua järjestämällä "Julussa-tapahtumia" vähän siellä ja
täällä kautta maan. Näyttää kumminkin siltä kuin näillä
suunnitelmilla tällä kertaa ei olisi suurempaa menestymisen
mahdollisuutta.

Oslossa, toukokuun 20 päivänä 1927.

Ministeri:

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA:

Ministeri Elfviggin raportti no 7.

Osl.

28/5 1927.

Légation de Finlande

Oslossa, toukokuun 28 päivänä 1927.

666/27.

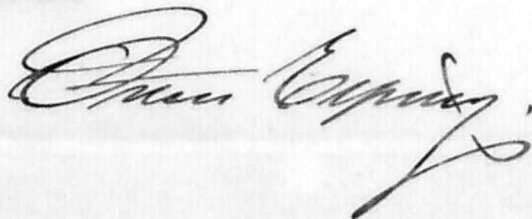
ULKOASIAINMINISTERIÖ		
9/117 Sae. D. 13 27		
31/5-27	12	Liit.
	OSASTO	ASIA
	5.	Cy.

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 7/27, joka koskee

Norjan työväenpuolueen suhtautumista Kansain-
liittoon.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Professori V. Voionmaa,

Suomen Ulkoasiainministeri

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

TERWAKOSKI

1922

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
9/117	Sae. R. 13/27
31/5-27	LIT.
5	04.

Oslon Lähetystön tiedoitus N:o 7/27.

Norjan työväen-
puolueen suhtau-
tuminen Kansain-
liittoon.

Suurkäräjillä oli joku päivä sitten budgetti-
keskustelussa kysymys varojen myöntämisestä ensi vuo-
deksi Norjan edustukseen Kansainliitossa. Tässä kes-
kustelussa herätti huomiota ei vain Moskovaa kannat-
tavan kommunistiryhmän vaan myöskin Norjan työväen-
puolueen kielteinen kanta asiassa, joka päättyi vaa-
timukseen ettei varoja laisinkaan tähän tarkoitukseen
olisi myönnettävä ja että Norjan tulisi sanoutua
irti jäsenyydestään sanotussa liitossa.

Mielipidettensä perustelivat työväenpuolueiden
puhujat m.m. viittaamalla Kansainliiton välinpitämät-
tömyyteen Italian taholta Jugoslaviata vastaan har-
joitettuun politiikkaan nähden, Kansainliiton voimatto-
muuteen suurvaltojen yhä lisääntyvää aseistautumista
vastaan, Kiinan selkkauksiin y.m.

Saadakseni asiasta tarkempaa valaistusta kes-
kustelin siitä m.m. kansanedustaja Bergersen'in (soc.)
ja Ulkoasiaindepartementin sanomalehtiosaston johtajan
Vidnes'in (soc.) kera.

He totesivat molemmat, että sen jälkeen kun
socialidemokraatit ja Tranmal'in radikaalinen ryhmä
olivat viime helmikuussa yhtyneet ja muodostaneet
työväenpuolueen, monessa asiassa tämän viimeainitun
ryhmän ajatussuunta on päässyt määrääväksi. Niin
myöskin puolueen suhtautumisessa Kansainliittoon.

Tranmæl'in johdolla puolueen taholta siis tällä kertaa julistetaan epäluottamusta Kansainliittoa vastaan, jota epäluottamusta varsinaiset socialidemokraatit puolueessa eivät nyt katso voivansa julkisesti vastustaa, koska siitä samoinkuin monesta muustakin asiasta, missä socialidemokraatit ovat eri kannalla, voisi aiheutua puolueen hajaantuminen ennen vaalia.

Haastateltavani olivat molemmat siinä käsityksessä, että Tranmæl'in ajama radikaalinen, vallankumoukseen tähtäävä suunta vaalien jälkeen ensi syksynä tulee tasoittumaan ja johtamaan puolueohjelmaa, joka lähentelee Suomen ja Ruotsin socialidemokraattien ohjelmaa.

He vakuuttivat niinkään, että Tranmæl'in suurten sanojen takana on enemmän taktiikkaa kuin todellisuutta ja ettei Norjan työväestö, kaikista viimeaikaisista työtaisteluista ja muista vaikeuksista huolimatta, ole halukas poikkeamaan lailliselta tieltä ja väkivallalla koettaa saada ohjelmansa toteutetuksi.

Bergersen oli vakuutettu siitä, että ensi syksyiset vaalit tuovat työväenpuolueelle lisävoimia Suurkäräjille ja että tästä tulee olemaan seurauksena socialidemokraattisen hallituksen syntyminen jo ensi talvena. Vidnes puolestaan ei uskonut asiain kehittyvän niin nopeasti vaan arveli socialidemokraateilla olevan mahdollisuuksia ottaa hallituksen ohjaket käsiinsä vasta senjälkeen kun puoluekokous ensin on päättänyt lojaalisesti suhtautua sellaisiin suuriin kysymyksiin kuin on Norjan jäsenyys Kansainliitossa ja työväen alistuminen pakolliseen työvälitystuomioon.

On mielenkiintoista seurata Norjan työväenpuolueen vastaista kehitystä, tästä kun epäilemättä seuraa, tuleeko tämä puolue ulkopoliitikassaan lähenemään Suomen socialidemokraatteja vaiko Suomen kommunisteja.

Oslossa, toukokuun 28 päivänä 1927.

Otto Esping

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C4.

ASIA:

Ministeri Edqvistin rapporti no 8.

Oslö.

31/5 1927.

Légation de Finlande

Oslossa, toukokuun 31 päivänä 1927.

675/27

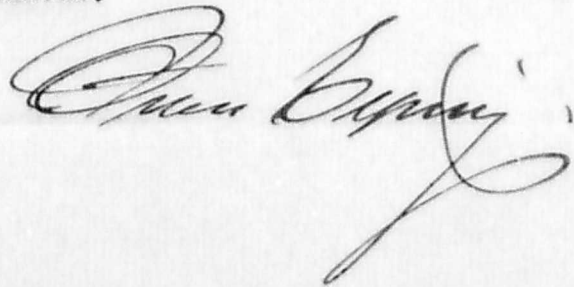
ULKOASIAINMINISTERIÖ		
10/117 Sac. D. 1327		
2/6-27	72	LII
5	94.	

Herra Ministeri,

Minulla on täten kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 8/27, joka koskee

Viljanpalkitsemislain täytäntöönpanon käsitte-
lyä Suurkäräjillä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Herra Professori V. Veionmaa,

Suomen Ulkoasiainministeri

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
10/117 Sel. D. 10 27
2/6-27
5 C4.

Oslon Lähetystön tiedoitus N:o 8/27.

Viljanpalkitsemis-
lain täytäntöön-
pano käsittelyn
alaisena Suurkä-
räjillä. Hallitus
lähellä kaatua.

Viime viikolla oli Norjan Suurkäräjillä lo-
pullista käsittelyä varten maatalous- ja tullikomi-
tean antama mietintö viljanpalkitsemislain 25.VI.26
täytäntöönpanosta ("Om gjennemførelse av Lov om
landets kornforsyning") sekä sen yhteydessä kysymys
sopivasta ajasta Valtion viljamonopolin lakkauttamis-
esta. (Mietintö lähetetty Ulkoasiainministeriölle
13/5 Lähetystön kirjelmän N:o 594/27 ohella).

Asiassa sukeutui kuten odottaa voitiin vilkas
keskustelu, jossa eri puolueiden suhtautuminen ei
vain esillä olevaan mietintöön vaan viljanpalkitsemis-
järjestelmään yleensäkin joutui vilkkaan huomion esi-
neeksi.

Kuten muistettanee, hyväksyivät Suurkäräjät sit-
keän taistelun jälkeen 56 äänellä 55 vastaan viime
vuoden kesäkuun 16 päivänä kysymyksessä olevan lain.
Enemmistön muodostivat talonpoikaisliitto oikeiston
kannattamana, jota vastaan vasemmisto, työväenpuolue
ja n.k. Moskovan kommunistit puolustivat viljamonopoli-
järjestelmän edelleen voimassapitämistä.

Mitä puolustajain taholta esitettyihin peruste-
luihin tulee, viitattiin tältä taholta Norjan suu-
reen viljantuontiin, josta seuraa liiallinen riippu-
vaisuus ulkomaan markkinoista ja näin ollen varsinkin
sodan sattuessa vieraiden valtioiden politiikasta.

Niinikään todettiin maatalouden kannattavaisuuden alentuneen viime vuosina, josta huomataan arveluttavia seurauksia: maatalous ei jaksa kantaa nykyisiä korkeita veroja, maanviljelijäin lapset eivät halua antautua harjoittamaan vanhempainsa ammattia, siirtolaisuus kasvaa, uutisviljelys ja asutustoiminta ei menesty j.n.e.

Keinoista, jotka voisivat auttaa, oli viljanpalkitseminen ensimmäisiä, niin arveltiin, ja osotettiin kuinka valtio monella muullakin tavalla avustaa tuotantoa; miksei sitten niin kouraantuntuvalta tavalla kuin on se menetelmä, josta nyt käytiin keskustelua.

Vasemmiston taholta (vasemmisto, työväenpuolue ja Moskovan kommunistit) taas osotettiin, kuinka viljanpalkitsemisjärjestelmä on vastenmielinen jo sen takia, että se valtiotaloudessa kehittää lahjojen antamista kansalaisryhmille, jotka eivät ole sen tarpeessa. Onhan nimittäin ilmeistä kuinka maanviljelijöistä ainoastaan varakkaammat s.o. suur- ja keskikokoiset tulisivat nauttimaan lain tarjoamaa hyötyä, jota vastoin pienviljelijöille ei järjestelmästä voi olla muuta kuin haittaa, siitä kun johtuu viljanhintojen kohoaminen ja yhä uusia joko veroja tahi muita rasituksia. Sitä paitsi katsottiin järjestelmä epäkäytännölliseksi johtaen kalliiseen ja vaikeasti hoidettavaan uuteen työkonettiin.

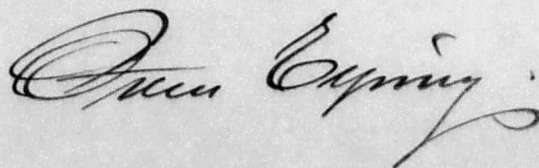
Lähes vuosi on nyt kulunut viljanpalkitsemislain tultua hyväksytyksi. Täytäntöönpanolain aikaansaamiseen on kulunut paljon aikaa. Viime viikolla yllämainittua mietintöä esitettäessä avautuikin puhujatulva Suurkäräjillä valtavaksi. Vasemmisto teki voitavansa lain kaatamiseksi ja ehdotti asian lykkäämistä yli vaalien. Asiallahan ei ollut kiirettä, niin huomautettiin, varsinkin kun vaalit tapahtuvat jo ensi syksynä eikä viljamonopoolijärjestelmää vastaan ole esille/ tuotu sellaista, joka pakottaisi kiirettä pitämään.

Syystä, että oikeiston taholta keskustelun kuluessa alkoi kuulua ääniä esityksen lykkäämisen puolesta, Lykken hallitus pelastaakseen asemansa teki asiasta kabinettikysymyksen. Tästä oli seurauksena, että oikeisto, joka niin monessa muussa asiassa aikaisemmin oli osottanut eripuraisuutta hallituksen antamiin eduskunta-esityksiin nähden, nyt yhtä ääntä lukuunottamatta yhtyi talonpoikaisliittoon ja äänesti lykkäämistä vastaan. Täten syntyi se melko harvinaisen tilanne, että äänestäjät jakaantuivat kahtia, 75 ääntä esityksen lykkäämisen puolesta ja 75 ääntä sitä vastaan. Suurkäräjain presidentin ääni ratkaisi asian talonpoikaispuolueen mielipiteen hyväksi ja tuli täten Suurkäräjain päätökseksi, että viljanpalkitsemislaki astuu voimaan ensitulevan heinäkuun ensi päivänä, jolloin samalla myöskin valtion viljamonopoli lakkautetaan.

Vasemmiston taholta pidetään voittoa nykyiselle hallitukselle Pyrhus-voittona, vasemmisto kun sen kautta katsoo saaneensa käsiinsä ensiluokkaisen vaaliaseen. Eihän vasemmisto sitä paitsi tarvitse montakaan edustajaa Suurkäräjille lisää voidakseen kaataa nykyisen hallituksen ja panna nurin vasta suurella vaivalla aikaansaadun viljanpalkitsemisjärjestelmän. Maan edun kannalta katsotaan näin ollen monella taholla käsittämättömäksi Lykken hallituksen suhtautuminen kysymykseen, eikä voida sitä muuksi selittää, kuin sellaisten lupausten täyttämiseksi, joita hallitus astuessaan toimeensa puolitoista vuotta sitten oli katsonut voivansa talonpoikaisliitolle antaa, kykenemättä silloin kumminkaan arvostelemaan mihin tällainen lupaus voisi johtaa.

Oslossa, toukokuun 31 päivänä 1927.

Ministeri:

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: 64

ASIA: _____

Ministeri Elfringin raportti no 9.

Oslo

13/6 1927

Légation de Finlande

Oslossa kesäkuun 13 päivänä 1927.

N:o 715/27.

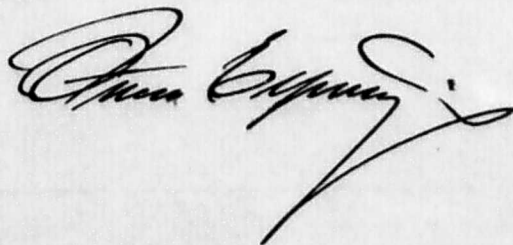
ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 11 / 117 Sal. D. 11 27		
17/6-27	12 -	LVI -
RYHMÄ	SASTO	ASIA

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini n:o 9/27, joka koskee

Surujuhlaa Vojkoffin murhan johdosta Sovjetin
lähetystössä Oslossa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Professori V. V o i o n m a a ,

Suomen Ulkoasiainministeri

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

TERWAKOSKI

1927

Légation de Finlande

Osloin lähetyksen tiedoitus n:o 9/27.

Surujuhla Vojkoffin
murhan johdosta Sov-
jetin Lähetyksessä
Oslossa.

Viimeaikaiset tapahtumat Venäjän valtiollisella taivaalla ovat Norjassa samoin kuin kaikkialla Euroopassa herättäneet mielenkiintoa ja huolestumista. Sanomalehdet Norjassa ovat viimeiseen saakka koettaneet pysytellä puolueettomalla kannalla, nähtävästi osaksi helpottaakseen Norjan Englannilta vastaanottama välitystehtävää Moskovassa, osaksi noudattaakseen mahdollisimman johdonmukaista puolueettomuutta suurvaltojen välisissä riitaisuuksissa. Sovjetin viime päivinä toimeenpanemien joukkomurhien jälkeen puhkesi pidättyväisyys kumminkin viime lauantaissa Osloin lehdissä johtaan varsinkin Aftenpostenissa ankaraan hyökkäykseen Neuvosto-Venäjän hallitusta vastaan.

Ettei tämä mielenilmaisu pohjannut hetkelliseen kiihtymiseen huomaa m.m. siitä, että samainen lehti tänään, toukokuun 13 päivänä, uudistaa hyökkäyksensä pääkirjoituksessaan: "Morderne fra Moskva", jossa lehti kylläkin valittaa ja tuomitsee nuoren Kowerdan tekoa, mutta samalla myöskin huomauttaa, kuinka tällainen teko on ymmärrettävissä niiden venäläisten pakolaisuuteen tuomittujen taholta, jotka tunsivat Vojkoffin entisyyden, "en kommunistisk bøddel med blod over sit hode". Selostettuaan tämän lähettilään osallisuutta Nikolai II:n ja hänen perheensä murhaan lehti

huomauttaa, etteivät mestatut 20 valtiollista "rikollista" olleet missään tekemisissä Vojkoffin kera ja ettei näin ollen Sovjetin hallituksella ole vähintäkään asiallista puolustusta itsellään tässä asiassa.

Myöskin "Arbeiderbladet" kirjoittaa Sovjetin harjoittamaa terroria vastaan selittäen, ettei näillä tapahtumilla Venäjällä ole mitään työväen ja työväenpolitiikan kanssa tekemistä.

Tätä taustaa vastaan kuvastuu Oslossa olevan Venäjän lähettilään, Makar'in, sekä useiden Norjan työväenpuolueen johtomiesten menettely varsin omituiselta.

Kuluvan kesäkuun 13 päivän Tidens Tegnin mukaan vietettiin nimittäin viime toukokuun 11 päivänä venäläisessä lähetystössä Oslossa Vojkoffin murhan johdosta surujuhla, josta lehti tietää kertoa seuraavaa:

"Venäjän Warsovassa olleen lähettilään murhan johdosta venäläisessä lähetystössä lauantai-iltana järjestettyyn surujuhlaan oli, paitsi 20-30 tšekäläistä venäläistä kommunistia, saapunut suurin osa meikäläisistä työväenjohtajista, Kuten Halvard Olsen, Alfred Madsen, Andr. Bratvold ja Furubotten. Nämä olivat sijoitetut etumaisille tuoliriveille venäläisten pysytellessä taaimpana salia.

Juhla, jonka johtajana toimi ensimmäinen lähetystösihteeri Simeon Mirny, alkoi täsmälleen kello 8 vanhalla venäläisellä laululla, käsittäen kolme säkeistöä komeata vanhaa kirkkomusiikkia.

Sen jälkeen piti ministeri Makar pitkänlaisen puheen venäjäksi. Puhe tulkittiin myös norjankielelle.

Ministeri sanoi Vojkoffin murhan vaikuttimena olleen porvarillisen vihan työväenluokkaan, joka luokka kuitenkin tarpeeksi kauan oli saanut olla loisena yhteiskunnassa. Työväenluokka oli nyt saanut vallan käsiinsä Venäjällä, ja porvarilliset olivat raivoissaan, koska he eivät enää

voineet hyötyä työväenluokasta ... Ministeri kuvasi sitten luokkataistelua mainiten m.m., että maailma nyt on alkanut herätä. Se kuuli huudon Kiinasta ja tunki maan väräjävän.

Puhe päättyi voimakkaaseen hyökkäykseen Englantia vastaan: jokaisessa viime aikoina tapahtuneessa Neuvosto-Venäjän huomattavan miehen murhassa on Englannilla ollut osansa. Murhat on tehty englantilaisen kapitalismin mustan käden määräyksestä. Oli kuvaavaa, että Wojkowin murha sattui heti sen jälkeen kun valtiolliset välit Englannin kanssa olivat katkenneet. Murha osoittaa kapitalismin historiallisen tuomion. Veri on erikoisista ominaisuuksista kokoonpantua nestettä. Se ei ole vuotanut turhaan. Wojkowin veri tulee yhä enemmän vahvistamaan neuvostoa.

Puhe, jota läsnäolleet venäläiset henkeään pidätäten kuuntelivat, pidettiin suurella voimalla ja vaikutti enemmän kiihoitukselta (agitaatiolta) kuin menetetyin toverin muistopuheelta.

Ammattijärjestön esimies Halvard Olsen esitti Norjan työväen tervehdyksen ja osanoton. Surulla oli todettu Wojkowin poismeno taistelukentältä. Otamme osaa suruun, sanoi hän, sellaisin tuntein, että se tappio, joka on kohdannut Venäjää, koskee myöskin meitä ja koko työväenluokkaa. Wojkowin kuolema ei ollut tulokseton. Se saattaa tietoomme ne keinot, joita kapitalismi käyttää hyväkseen. Meidän itsemme on käytettävä kaikki keinot puolustautumistaistelussa, vapaustaistelussamme. Wojkowin elämä ei ole mennyt hukkaan, ja me suremme hänen hirveätä kuolemaansa.

Seuraavana puhujana esiintyi Alfred Madsen, joka toimii työläisten parlamenttaarisena johtajana Suurkäräjillä. Hän luki valmiiksi kirjoitetusta paperista seuraavaa:

Me olemme yhtä mieltä venäläisten työläisten ja talonpoikien kanssa siitä, että kahdenkymmenen porvarin, "hyötyjän" (utbyttene), elämä ei vastaa yhden työläisen

elämää. Työmiehen elämälle ei anneta arvoa porvarillisessa yhteiskunnassa, mutta sitä enemmän siellä, missä on taisteltava taantumusta vastaan. Täällä on työläisen elämä kaksikymmentä, ei kuin kaksikymmentätuhatta kertaa arvokkaampi kuin taantumuksellisen. Jokainen maa vapauttakoon ensinnäkin itsensä porvarillisuudesta.

Paperityöläisyhdistyksen johtaja Andr. Bratvold oli seuraava puhuja. Hän kertoi, että tšekäläiset porvarilliset lehdet yrittävät tehdä Moskovassa viimeksi langetetuista kuolemantuomioista suuren numeron siten saadakseen venäläisen lähetystön Oslosta pois ja valtiolliset välit katkaimaan. Saakoot porvarit taistella, jos he sitä haluavat. Minä vakuutan, että me Norjan työläiset seisomme yhtenä miehenä venäläisten toveriemme rinnalla. Kaikki on tehtävä, jotta saadaan selville ne syyt, jotka ovat aiheuttaneet kahdenkymmenen venäläisen ylhäisömiehen kuolemantuomion.

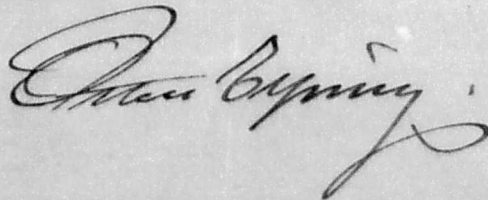
Viimeiseksi puhui Moskovan internationalenin osaston, norjalaisen kommunistipuolueen esimies Furubotten.

Sitten kuin lähetystösihteeri Mirny oli kiittänyt osanotosta ja huomauttanut, että tämä viimeinen isku oli kohdistunut koko maailman työväenluokkaan ja että neuvosto oli tällä hetkellä se isänmaa, joka sulki syliinsä kaikki työläiset, lauloi seurakunta osaksi venäjän- osaksi norjankielellä yksiaänisesti Internationalen - ja niin päättyi kummallisiin surujuhla, jossa koskaan olemme olleet mukana."

Surujuhla on luonnollisestikin herättänyt Norjassa mitä suurinta huomiota ja kohdistuu se kaikkialla kysymykseen, aikooko Norjan hallitus ja missä muodossa sekaantua asiaan tahi onko tapahtuman johdosta odotettavissa välikysymystä Suurkäräjillä.

Oslossa kesäkuun 13 päivänä 1927.

Ministeri:

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: 64

ASIA:

Ministeri Kelföringin raportti no 10

Oslo

20/6 1927

Légation de Finlande

Oslossa, kesäkuun 20 päivänä 1927.

746/27.

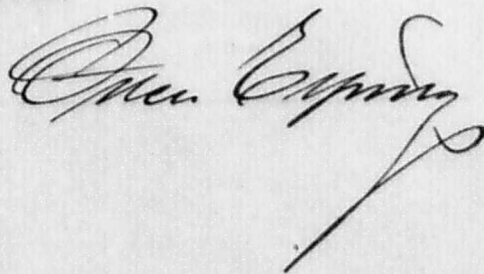
ULKOASIAINMINISTERIO		
No 13 / 117 Sat. D. 1927		
27/6-27	to	Liit.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 10/27, joka koskee

Sovjetin lähetystössä kesäkuun 11 päivänä pidetyn surujuhlan aiheuttamaa välikysymystä Suurkäräjillä.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Herra Professori V. Voionmaa,

Suomen Ulkoasiainministeri

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

ULKOASIAINMINIST. 110		
No 13 / 117 Sal. E. 27		
27/6-27	2 -	1 -
-YHMÄ	OSASTO	ASA

Salainen.

Oslon Lähetystön tiedoitus N:o 10/27.

Surujuhla Sovjetin
lähetystössä kesä-
kuun 11 päivänä
aiheutti välikysy-
myksen Suurkäräjillä.

Kuten edellisessä tiedonamossani N:o 9/27 mainitsin oli tšekäläinen Sovjetin lähettäjä, Makar, kuluva kuun 11 päivänä lähetystönsä järjestänyt surujuhlan Voikoffin murhan johdosta, johon juhlaan ottivat osaa useat tšekäläisten työväenjärjestöjen ja -puolueiden edustajat pitäen tilaisuudessa paljon huomiota herättäneitä valtiollisia puheita.

Syystä, että julkisuudessa on väitely siitä, mitä työväenpuolueen parlamentaarinen johtaja, Madsen, tosiasiallisesti oli puhunut kysymyksessä olevassa surujuhlassa ja koska tämä puhe on pitänyt mielet kuohuksissa Norjassa viimekuluneen viikon aikana, katson tärkeäksi ottaa puheen tähän kokonaisuudessaan sellaisena kuin se on pikakirjoituksen mukaisesti julkaistu "Norges Kommunistblad"issa. Puhe oli seuraavansisältöinen:

"Toverit!

Surun ja suuttumuksen tuntein ovat norjalaiset työläiset vastaanottaneet tiedon häpeällisestä murhasta Puolassa.

Vaikka me emme tunteneetkaan Voikoffia henkilökohtaisesti, ymmärrämme tämän murhan taantumuksellisten tavallisen vihan ja raivon ilmaisuksi työväenluokkaa ja -hallintoa kohtaan, ja me käsitämme, että taantumukselliset tällä raukkamaisella tavalla koettavat satuttaa johtavissa asemissa olevia miehiä,

kun eivät toistaiseksi uskalla tai voi käydä itse Neuvosto-Liiton ja uuden sosialisti-taloudellisen järjestelmän kimppuun.

Yksi laukaus Serajevossa - yksi kuula ja seurauksena oli maailmansota 20 milj. kuolleineen ja haavottuneineen. Me iloitsemme siitä, että meillä nyt on Venäjällä työväen hallitus, eikä keisarillinen tai kapitalistinen. Kalastajan, lautturin, kaivostyöläisen elämä ei merkitse nykyään mitään porvarillisessa yhteiskunnassa; 20 milj. talonpojan ja työläisen henki uhrattiin häikäilemättä maailmansodassa. Tällaista moraalialia vastaan täytyy nousta taistelemaan. Minä ymmärrän täydellisesti johtavien venäläisten toveriemme vaikean aseman. Minä ymmärrän venäläisiä talonpoikia ja työläisiä: kun on punnittava elämän tai kuoleman vaa'assa, ei 20 tai 20.000 taantumuksellista hyötyjää (utbyttere) kykene punnitsemaan yhden rehellisen työläisen tai työväenedustajan elämää. Luokkataistelun katkeran vakavuuden ohella emme anna poroporvarillisen, petollisen haaveellisuuden pimitää itseämme. Me kaikki voimme iloita, jos murhan johdosta, niin häpeällinen kuin se onkin, eivät nyt, kuten vuonna 1914, sodan kauhut pääse valloille Euroopassa - kiitos Venäjän uuden hallituksen. Porvareilla on syytä ajatella runoilijan sanoja: "Tähkämpäitten sijasta kasvaa ohdakkeita - taantumuksellisten laittomuudesta kasvaa vallankumouksen vilja".

Me pidämme tätä murhaa yhtenä renkaana laajassa keisarillismielisessä yhteistyöketjussa Neuvosto-Liittoa vastaan. Vallat nousevat toisiansa vastaan - toisella puolella työläis- ja talonpoikaistasavalta - toisella keisarillismieliset vallat - Iso-Britannia etunenässä. Yhtäällä porvaristo - toisaalla köyhälistö, sosialistisesti tietoinen ja järjestäytynyt työväenluokka.

Nykyiset tapahtumat, Kiinassa, Englannissa, Puolassa, ovat opetuksiksi työväenluokalle kaikissa maissa - heidän

täytyy koota voimiansa, laajentaa järjestöjään, asettaa luja taipumaton tahtonsa taisteluun sosialismin, vallankumouksen ja työvänehallinnon puolesta.

Muistutan norjalaisia runoilijan sanoilla: "Kuolokoon yksi kyky, kohta nousee kymmenen uutta tunturien koloista".

Jos yksi mies kaatuu paikaltaan - taantumuksen uhrina - uusia kykyjä ilmestyy, uusi nuoriso, uudet miehet tarttuvat ohjiin, jälki jää ja kasvaa, vaikka mies sortuu-kin. Siinä mielessä muistellemme Voikoffia ja niitä tuhansia kiusattuja sankareita, jotka uhrasivat elämänsä siinä historiallisessa kamppailussa köyhälistön vapauttamisen puolesta, jossa meillä on onni elää mukana. Tunnussanamme kuuluu: "aina valmiit!" Työhön, elämään tai kuolemaan sosialismin puolesta! "

Kaiken viikkoa ovat sanomalehdet vilkkaasti pohtineet tapahtumaa Venäjän lähetystössä, joista kirjoituksista ja varsinkin porvarillisissa lehdissä julkaistuista mielipiteistä on voitu havaita päivä päivältä yhä suurempaa kihtymistä niitä Norjan kansalaisia vastaan, jotka olivat ottaneet osaa juhlaan ja siellä pitäneet puheita. Myöskin on lausuttu kovia sanoja Venäjän lähetystölle, joka on poikennut lähetystölle kuuluvasta velvollisuudesta olla sekaantumatta toimintamaansa sisäisiin asioihin tahi olla vahingoittamatta tämän maan ystävällisiä suhteita muihin valtioihin. (Norja - Englanti). Lisäksi on huomautettu kuinka herra Makar'in menettely on suoranainen rikos Norjan ja Venäjän välillä solmittua kauppasopimusta vastaan, jossa Sovjet lienee vakuuttanut puolueettomuuttaan Norjan sisäpoliittisiin kysymyksiin nähden.

Kesäkuun 15 päivänä sain luottamuksellisesti Ulkoasiaindepartementista tietää, että Suurkäräjän presidentti, Hambro, valmistaa välikysymystä asiassa hallitukselle ja seuraavana päivänä kerrottiin samalla taholla niinkään

luottamuksellisesti, että pääministeri Lykke (nähtävästi odotettavissa olevan välikysymyksen takia) oli kutsunut ministeri Makar'in kuulusteluun virkahuoneeseensa. Tässä kuulustelussa oli pääministeri herra Makar'ille ojentanut seuraavansisältöisen tiedonannon: (salainen)

"Ulkoasiainministeri oli aikonut, jos Makar olisi tullut jokaviikkoiselle vastaanotolle tiistaina tämän kuun 14 päivänä, keskustella hänen kanssaan lauantaina tämän kuun 11 päivänä Sovjetlähetystössä pidetyssä surujuhlassa pidetyistä puheista. - Ulkoasiainministeri painosti nyt sitä, että mielipiteet lausuttiin kokouksessa, josta selostus nähtävästi oli aijottu antaa sanomalehtien käytettäväksi ja johon erään norjalaisen poliittisen puolueen edustajat olivat näköjään saaneet virallisen kutsun. Ulkoasiainministeri otaksui, että "Norges Kommunistblad" in selostus lausunnoista tämän kuun 13 päivänä oli paikkan-sapitävä ja oli Ulkoasiainministeristä tuntunut epämiellyttävältä nähdä ministeri Makar'in tilaisuudessa esittämien Englantia koskevien lausuntojen tulevan julkisuuteen. Ulkoasiainministeri huomautti, että täytyi muistaa, että Norja suhtautuu puolueettomasti niihin riitaisuuksiin, jotka ovat ilmaantuneet Neuvosto-Liiton ja Englannin välillä eikä voitane nyt välttää sitä kiusallista vaikutusta, minkä kysymyksessä olevista maista toisen edustajan mainitussa tilaisuudessa toista maata ja sen hallitusta vastaan julkituomat syytökset ovat tehneet.

Ulkoasiainministeri muistutti sitä paitsi, että vierasmaalaisen lähetystön huoneustossa on erään norjalaisen poliittisen puolueen edustajille suotu tilaisuus harjoittaa puoluepoliittista propagandaa sillä tavoin, kuin asianlaita oli ollut lauantaisessa surujuhlassa, lähetystön päällikön koettamatta millään tavoin sitä estää.

Kesäkuun 16 päivänä 1927."

+
Einspruch erheben

Siitä, mitä herra Makar oli pääministerille vastannut, antoi viimeainittu myöhemmin Suurkäräjillä lyhykäisen tiedon. (Katso alempana Lykken puhetta Suurkäräjillä).

17 päivänä kesäkuuta esitti Hambro välikysymyksensä hallitukselle: "Onko hallitus kiinnittänyt huomionsa Norjan kansalaisten esiintymiseen venäläisessä lähetystössä kesäkuun 11 päivänä?" Hän lausui seuraavaa:

"Luullakseni oli monella sama tunne kuin minulla lukiessaan maanantaiaamuna lehdestä ne arvostelut, jotka venäläisessä lähetystössä viime lauantaina pidetyssä surujuhlassa lausuttiin Norjan porvareista. Tuntui masentavalta, enemmänkin, tuntui suorastaan huolestuttavalta ajatellessa sellaista tapahtuvan. Tällä en tarkoita niin paljon itse arvosteluja kuin sitä, että oli valittu sellainen kokoon-tumisaihe ja -paikka, jonka yhteydessä niin helposti Norjan kahden suurvallan valtiollisista suhteista voitiin saada aikaan selkkauksia, joiden välttymistä jokainen toivomme. Useimmat kai olivat odottaneet tätä tapausta lievennettävän myöhemmissä tiedoissa. Mutta senjälkeen kun "Norges Kommunistblad" oli 2-sivuisessa referaatissaan selostanut mainit-tua tapausta, ei ollut epäilemistäkään sen todellisen kulun oleellisuutta. Minun ei tarvitse lausua montakaan sanaa muodostaakseni taustan sille, mitä on tapahtunut. Niille, jotka haluavat nähdä tapahtuman koko laajuudessaan, on kylliksi, jos he olettavat esim., että muiden puolueiden miehiä olisi kokoontunut joko keisarilliseen tai toisiin lähetystöihin käyttämään tilaisuutta hyväkseen sisäpoliittisen propagandan harjoittamiseen tai lausuakseen mielipiteitään muiden maiden sisäpoliittisista suhteista. Kuinkahan silloin olisi työväenlehdissä kirjoitettu? Täällä ei liene ketään, joka saattaisi kuvitella sellaista tapahtuvan, tai jos niin olisi käynyt, mitä siitä olisi kirjoitettu. - Joku aika sitten kiersi Suurkäräjillä lista, johon kaikki työväen-

edustajat kirjoittivat nimensä. Se oli vastalause erääseen päätökseen, jolla kaksi ryöstömurhasta syytettyä miestä oli asetettu syytteeseen. Tämä päätös julistettiin luokkaoikeudelliseksi, koska murha oli tapahtunut vieraassa maassa. Mainitsen tämän vain siksi, että voitaisiin perspektiivissä arvostella viime lauantaista sanoja. Minä toivon, että tässä on väärinymmärrystä jossakin suhteessa. Mikäli olen ymmärtänyt, oli surujuhla venäläisessä lähetystössä yksityistä laatua. Tietääkseni ei tilaisuuteen oltu kutsuttu Ulkoasiaindepartementin eikä myöskään muiden vieraiden lähetystöjen edustajia. Tästä siis selviää, ettei surujuhla ollut tavallista laatua, jolloin yleisö ja maan vaikutusvaltaiset olisivat olleet läsnä. Se oli yksityinen juhlatilaisuus, jossa joukko Norjan kansalaisia oli mukana, eikä myöskään ole ollut tarkoitus sanomalehdissä antaa tarkempia selostuksia siitä. Alkeellisimpia käsityksiä vieraan lähettilään velvollisuuksista ystävällisessä maassa, jossa hän toimii akkreditoituna, on, ettei hän saa sallia toisesta valtiosta lausuttavan sellaisia arvosteluja, jotka saattavat olla vaarallisia sille maalle, jossa ne on lausuttu. On myönnettävä, ettei yksikään valtio voi sallia vieraasta lähetystöstä tehtävän sisäpoliittisen agitaation keskipistettä missään muodossa, ja minä otaksun, ettei surujuhalla ole ollut sitä tarkoitusta. Mutta nyt on kysymys siitä, mitä on tehtävä niille kansalaisille, jotka ovat syyppäitä tällaiseen tahdittomuuteen, joka on sekä kansallisesti että kansainvälisesti yhtä törkeä. Se on vieraanvaraisuuden väärinkäyttöä, joka saattaa isännän vakaviin vaikeuksiin ja aiheuttaa selkkauksia oman maan hallitukselle. Otaksun, ettei tässä tilaisuudessa esiintyneillä ole selvillä heidän tekonsa koko laajuus. Nykyhetken pitäisi kehoittaa erikoiseen varovaisuuteen, erittäinkin niitä, jotka ponnistelevat rauhan säilyttämiseksi ja sodan välttämiseksi. Äsken sattunut seikka asettaa epäedulliseen valon sen eron, joka

vallitsee niiden maiden välillä, joissa, kuten meillä, sekä kirjoituksissa että puheessa kukin saa lausua mielipiteensä, ja niiden, joissa ei tällaista vapautta sallita. Itse tapaus antaa riittävän kuvan siitä erosta, joka on meidän maamme ja niiden maiden välillä, joissa vain vieraassa lähetystössä käyminenkin on uskallettua. Se, mikä on tapahtunut, vaikuttaa piinallisesti meihin etenkin sen vuoksi, että yksi esiintyjistä on Suurkäräjien jäsen ja suuren puolueen johtaja. Tapauksen laajuus voidaan tämän takia helposti käsittää väärin ulkomailla, jossa juuri nyt suurpolitiikan jännittävinä hetkinä tarkasti seurataan pienempien valtioiden tapahtumia. Kun on kysymys valmiiksi kirjoitetusta puheesta, on uskottava, että se mitä on lausuttu on lausuttu tarkoituksella, ja ettei sitä jälkeinpäin voida tulkita toisensisältöiseksi. On epätietoista, julkaiseeko suuri sanomalehdistö niin laajasti selitykset kuin itse sanat. Tämän, asian johdosta on hallitus saanut ikävyyksiä ja vieraassa lähetystössä ovat norjalaiset käyttäytyneet tahdittomasti. On itsestään selvää, ettei Suurkäräjien presidentin toimi edellytä mitään säännönvaatimaa syytä esiintymiseen tässä. Se, mitä edustajat toimivat Suurkäräjien ulkopuolella, ei kuulu presidentintoimen virantoimituspiiriin. Kysymys on siitä, onko mitään muuta mahdollisuutta ^{saada/} estetyksi tällaisten tapausten uusiintuminen, joissa vieraan maan ministeri saatetaan niin väärään valoon, että se käy hänelle mahdottomaksi. Meille on hyvin tärkeätä saada Norja pysytetyksi suurpoliittisten selkkausten ulkopuolella, ja sen vuoksi on estettävä sellaisten tapausten sattuminen, joiden seurauksena helposti voi olla Norjan joutuminen siihen sähköiseen ilma- piiriin, jonka kautta ystävälliset suhteemme vieraisiin valtioihin saattavat muodostua huonommaksi kuin on suotavaa."

Pääministeri Lykken hallituksen puolesta antama vastaus sisälsi pääasiassa seuraavaa:

"Siihen surujuhlaan, joka viime lauantaina pidettiin Neuvosto-Venäjän lähetystössä, eivät Ulkoasiaindepartementin eivätkä hallituksen edustajat ole saaneet kutsua, eikä niitä tietääkseni myöskään ole lähetetty, mutta sanomalehdissä on ollut kehoitus saapua ottamaan osaa juhlamenoihin. Kutsuin Neuvosto-Venäjän lähettilään luokseni ja puhuin hänen kanssaan asiasta. Selitin hänelle, miten piinallisen vaikutuksen hänen omat mielipiteensä Englannista ovat tehneet koko maassamme, ja lisäsin, että jotkut norjalaiset puhujat olivat Neuvosto-Venäjän lähetystössä saaneet esittää tarkoituksellisia propagandalausuntoja.

Tätä seuranneen keskustelun jälkeen olen varma siitä, että lähettiläs tarkoitti totta sanoessaan minulle, että hänen ehdoton toivomuksensa oli välttää kaikkea, mikä voisi vahingoittaa Norjan ja Neuvosto-Venäjän välisiä suhteita. Ja kun hän nyt tuntee meidän kantamme tässä asiassa, en puolestani epäile hänen haluavan estää uusiintumisia. Minun ei tarvitse tarkemmin selostaa tätä keskustelua. Luonnollisesti puolusti lähettiläs esiintymistään, ja sen jätän omaan arvoonsa. Mutta minulla on se tunne, - tahdon sen mainita - että Neuvosto-Venäjän nykyinen ministeri haluaa säilyttää hyvän suhteen Norjan kanssa. Sen vuoksi minusta onkin kaksin verroin valitettavaa, että viimelauantainen välikohtaus sattui juuri hänen toimiessaan täällä."

Välikysymys antoi aiheita laajaan keskusteluun, jossa talonpoikaisliiton ja vasemmiston taholta (Mellbye, Mowinkel y.m.) vaadittiin jyrkempää ja positiiviseen toimintaan tähtäävää menettelytapaa sekä Madsen'ia että Makar'ia vastaan. Erikoista huomiota herätti Mowinkelin ankara hyökkäys Norjan hallituksen laimeata ja liiallista muodollisuutta noudattamaa taktiikkaa vastaan.

Madsen'in puolustus oli heikkoa ja hänen puoluetoverinsa esiintyminen niinkään asiatonta, saamatta kumminkaan aikaan vastarintaa varsinaisten sosialidemokraattien puolelta. Loppuäänestyksessä voitti Mellbyen (maal.) ehdotus, jonka mukaan Suurkäräjät 106 äänellä 29 vastaan (työväen taholta) päättivät "lausua paheksumisensa sen puheen johdosta, jonka eräs sen edustajista, Alfred Madsen, oli pitänyt vierassa lähetystössä kesäkuun 11 päivänä". Lisäksi Suurkäräjät kieltäytyivät käsittelemästä erästä edustaja Aas'in (työv.) tekemää ponsiehdotusta, joka sisälsi moitetta Englannin hallitukselle sen suhtautumisesta työväenliikkeeseen.

Ottamalla huomioon sen häikäilemättömyyden, jolla Sovjet on Norjassa jo pitemmän aikaa sekaantunut Norjan sisäisiin asioihin ja täällä työväen keskuudessa harjoittanut bolschevikipropagandaa, täytyy ihmetellä varsinkin oikeiston pidättyväisyyttä ja arkuutta tuoda esille mieliteensä välikysymyskeskustelussa.

Laineet alkavat nyt taistelun jälkeen laskeutua. Näyttää siltä kuin herra Makar jäisi paikoilleen ja kuin työväenpuolue ainakin ulkonaisesti eheänä jatkaisi toimintaansa vaaleihin.

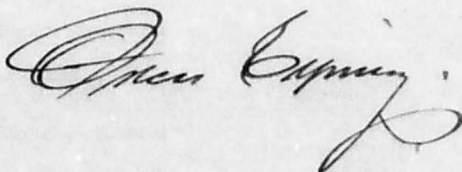
Että surujuhalla Sovjetin lähetystössä Oslolla kumminkin tulee olemaan vakavat seurauksensa, voidaan pitää varmana. M.m. ovat fascistiset pyrkimykset nyt kuluneella viikolla Norjassa luonnollisestikin saaneet uutta virikettä ja on mahdollista että työväenpuolue, jolle viime kuukausina oli karttunut hyviä valtteja tuleviin vaaleihin ja joka myöskin oli varma voitostaan niissä, nyt vuorostaan, samoin kuin oikeisto, voi ruveta rakoilemaan ja menettämään hyvän asemansa. Niinpä Ulkoasiaindepartementista tänään saamani tiedon mukaan itse Madsen, jonka Oslon työväenyhdistys oli päättänyt asettaa yleisehdokkaaksi tulevissa

vaaleissa, näinä päivinä lienee poistettu tämän yhdistyksen vaalilistalta.

Makar-Madsenin selkkauksella on ollut omituinen jälkikäiku oikeiston leirissä. Tämän kuun 18 päivänä tai samana päivänä kun oikeiston suuri puoluekokous kokoontui Osloon, sisälsi "Tidens Tegn" ankaran hyökkäyksen pääministeri Lykkeä vastaan hänen, kuten lehti sanoo, heikosta esiintymisestään "surujuhlan" johdosta. Lehti tuomitsee Lykken poliittisesti kuolleeksi mieheksi (død man). Puoluekokouksessa tuli tämä kirjoitus harkinnan alaiseksi ja päätti kokous lausua paheksumisensa moisesta henkilökohtaisesta parjauksesta, jonka alaiseksi pääministeri on joutunut "Tidens Tegn" in puolelta. Tieto tästä päätöksestä joutui samana päivänä "Frisindede venstren" pitämään puoluekokoukseen, joka tähän saakka on toiminut pienenä ryhmänä oikeiston siipien suojassa. "Frisindede venstre" vastasi oikeistolle valitsemalla "Tidens Tegn" in päätoimittajan, Rolf Thommessen'in, ryhmänsä varapuheenjohtajaksi. Raja varsinaisen oikeiston ja "Frisindede venstren" välillä on täten tullut jyrkemmäksi kuin ennen, joka ei kumminkaan näytä estävän näitä valtiollisia veljeksiä suunnittelemasta vaaliliittoa keskenään ja myöskin muitten porvarillisten puolueitten kanssa.

Oslossa, kesäkuun 20 päivänä 1. 7.

Ministeri:

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: 6.4.

ASIA:

Ministeri Rolfvingin raportti no 11

Oslo

30/6-27:

Légation de Finlande

Oslossa, kesäkuun 30 päivänä 1927.

803/27.

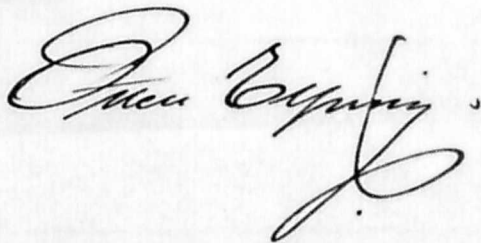
ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 14/118 Sal.D. 1927		
4/7-27	0 -	Litt. 1
RYHMÄ		

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 11/27, joka koskee

Ulkoministeri Stresemannin vierailua Norjassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Professori V. Voionmaa,

Suomen Ulkoasiainministeri

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Salainen.

Oslon Lähetystön tiedoitus N:o 11/27.

Ulkoministeri
Stresemannin
vierailu Nor-
jassa.

Niistä henkilöistä, jotka tänä vuonna saivat Nobel-säätiön rauhanpalkinnon, on Saksan ulkoministeri Stresemann näinä päivinä vierailut Oslossa, pitäen Nobel-säätiössä sanotuille palkinnonsaajille obligatorisen esitelmän. Luonnollisesti on tämä vierailu, jolle on täällä koetettu antaa suurempaakin merkitystä, kiinnostanut mieliä Norjassa. Ulkoministeri Stresemann on kumminkin kieltänyt sanomalehdiltä haastatteluja ja on hän niinkään niissä monissa juhlatilaisuuksissa, joita on hänen kunniaksaan järjestetty, välttänyt politikoimista.

Yliopiston juhlasali, jossa esitelmä kuluvan kuun 29 päivänä pidettiin, oli koonnut suuren salin ääriään myöten kuulijoita, joiden joukossa huomattiin paitsi Emanuel Nobelia sekä Nobel-komitean jäseniä, H.M. Kuningas, Norjan hallituksen jäseniä, Suurkäräjain presidentti ja jäseniä, diplomaattikunta kokonaisuudessaan (myöskin Sovjetin lähettiläs, Makar), tieteen ja taiteen ja julkisen elämän eturivimiehet y.m.

Niistä voimakkaista mielenosoituksista, jotka tulivat Herra Stresemannin osaksi tässä tilaisuudessa, voitiin havaita, kuinka suurta arvontoa hän nauttii Norjassa. Hänen esitelmänsä, jossa hän kosketteli rauhanpolitiikkaa Euroopassa ja varsinkin Saksan suhtautumista siihen, tulee epäilemättä herättämään mielenkiintoa kaikkialla. Pyydän Herra Ministerille tämän ohella saada kunnioittaen lähettää "Morgenbladet"issa olleen referaatin sanotusta esitelmästä toivoen voivani lähitulevaisuudessa toimittaa sen täydellisenä.

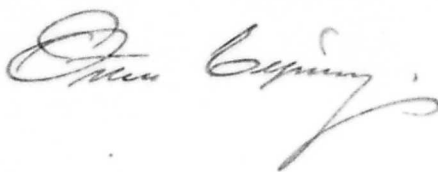
./.

SUOMEN LAHETYSTÖ
FINLANDS BESKICKNING

Tavatessani Stresemannin Saksan tšekäläisen lähetti-
lään kutsuissa hän ystävällisesti huomautti, kuinka hä-
nelle olisi mielenkiintoista joskus saada käydä maassamme.

Oslossa, kesäkuun 30 päivänä 1927.

Ministeri:

Norgesbladet
30-6-27.

Utenriksminister Stresemanns Nobelforedrag.

Vældig tilstrømning til Aulaen igaar. Et kraftig og livfuldt foredrag om det nye Tyskland, dets aand og dets fredsvilje.

Der var voldsom tilstrømning til den tyske utenriksminister, dr. Stresemanns Nobelforedrag i Aulaen igaar middag. Allerede ved 1/21-tiden var folk begyndt at stille sig op i kø, og en time før foredraget stod der en lang kø utover pladsen foran Aulaen.

Da klokken nærmet sig 2, var hver plads i salen besat av et repræsentativt publikum. Nobelkomiteen med rektor, professor Stang i spidsen hadde indfundet sig meget tidlig. Videre saaes de herværende fremmede gesandter: Den britiske minister Lindley, den amerikanske minister Swenson, den svenske minister, dr. Høijer, den finske minister dr. Elfving, den franske minister Laporte, den russiske minister Makar den tyske legationsraad Jordan med flere. Stortingspræsidenterne Hambro og Mowinckel var møtt op, likesaa statsminister Lykke og regjeringens øvrige medlemmer, kommanderende general Holtfodt, fylkesmand Hroar Olsen, ordfører With, odelsstingspræsident Amelm, borgermester Høe, Fridtjof Nansen, direktør Erik Colban, fhv. statsminister Blehr og frue, fhv. utenriksminister Michélet, professor W. C. Brøgger, en række av universitetets professorer o. m. a.

Like før kl. 2 ankom utenriksminister Stresemann og frue, ledsaget av den tyske gesandt, dr. Rhomborg og flere herrer av sin suite.

Kongen 2 præcis ankom Kongen, ledsaget av kammerherre Wedel Jarlsberg, kabinetssekretær von Tangen og adjutanten, kaptein Graff. Og umiddelbart derefter besteg Nobelkomiteens formand, rektor Stang, katedret og ønsket paa

Dr. Stresemann.

Nobelkomiteens vegne utenriksminister Stresemann velkommen. Det er, uttalte han, ikke bare Nobelkomiteen, som glæder sig over dette besøk; den sterke tilstrømning her viser, med hvilken interesse besøket har været imøtset. Enhver, som mottar Nobelprisen, skal holde et foredrag her, og dr. Stresemann har fulgt kaldelsen. Vi gjør i ham bekjendtskap med repræsentanten for en fredspolitik, som har faat verdensomspændende dimensjoner. Jeg har den ære at gi ordet til dr. Stresemann.

Utenriksminister, dr. Stresemann besteg derpaa talerstolen, hilset med minuttlangt bifald, som han bukkende takket for, synlig bevæget.

Deres Majestæt, hr. præsident, mine damer og herrer! Naar jeg idag har den ære at tale for Dem, er det mig en kjær pligt at takke for den udmerkelse, som er blit mig tildelt, og for den saa venlige mottagelse. Jeg vet, at denne udmerkelse ikke gjælder teoretisk forskerarbeide, men praktisk politik. Og det dreier sig her ikke bare om tysk politik, men om en større enhet, som ogsaa omfatter politiken i an-

dre lande, som har gaat samme vei som vi. For Tysklands eget vedkommende gjælder ikke udmerkelsen en enkelt person. Rigtignok skulde vel ikke jeg undervurdere den enkelte persons arbeide, men naar det gjælder store ideer, trænger den enkelte sit lands støtte. Netop i Tyskland er der tildels blit ført en haard kamp om vort lands utenrikspolitik. Derfor kan jeg kanske efter den stilling jeg er i, lettest besvare de spørsmåal, som her reiser sig, med at redegjøre for den a a n d som gjør sig gjældende i vore dages Tyskland.

Det gamle Tyskland

er i mangt og meget blit bedømt efter det y t r e. Gammelt og nyt kjæmpet om at finde sin form. Likesom et barn agter og ærer sin far, selv om det erkjender, at han har sine svakheter og feil, saa vil en tysker, som har levet i det gamle Tyskland — det land som engang fremstillet sig for ham som et sindbillede paa storheten — ikke agte dette land ringe; og paa samme maate forlanges det av dem, som levet og arbeidet i det gamle Tyskland, at de anerkjender det store ved det nye Tyskland og det, som her bør agtes og æres.

Stifteren av Nobelprisen, som med sit geniale opfinderblik hadde løst de lænker, som bandt naturens kræfter, vilde med fredsprisen bidrage til at stille menneskeaaanden op mot naturen som en tæmmende kraft.

At det tyske folks utvikling i vore dage gaar i en saadan retning, fremgaar av den omstændighet, at den tyske forstaaelses- og fredspolitik ikke vilde ha været mulig, hvis den ikke hadde været i overensstemmelse med en dyp længsel og trang i den tyske

og forsteborgermester, Nobelkomiteens medlemmer av den tyske le-
m. fl., alle med damer.
tlige bord bugnet av

folkesjæl. Her brytes de nationale ideer med tanken om internationalt samarbeide. Den som utvikler i sig selv de bedste egenskaper, som bor i hans folk, han vil bak det, som er særpræget for hans folk, se den store linje i de almenmenneskelige følelser, han vil se, at i den idébygning han har reist med grundlag i sin fædrelandsfølelse, i denne bygning, i denne tankeverden, reiser det store menneskelige sig som hvælvingen i en døm. Som minister Herriot sa i Frankrike, maa man føle nationalt for at kunne arbeide internationalt.

For det tyske folk

har det ikke været let efter det militære sammenbrud at forstaa den nationale idé paa denne maate og være med at lede arbeidet frem mot freden. Det største tap var ikke bare den jord, vi mistet, kolonier og eiendom, men det, at middelstanden, som tidligere hadde været den viktigste bærer av statstanken, blev fullstændig ribbet og proletarisert. Knækket og ydmyget rettet man fra disse samfundslag en skarp kritik mot de uretfærdige angrep utenfra og fremhævet saa meget sterkere, at det gjaldt at bevare det traditionsbundne i Tyskland.

Tiden efter krigen bragte ogsaa Tyskland Ruhrkrigen. Endnu engang blusset følelsen op mot vold og tvang. Men man begynte da at kunne skjelve mellem dem, som vilde kampen, og dem, som allerede dengang ikke ansaa kampens retslige grundlag for givet.

Saa kom Dawesplanen. For første gang saa det saarede folk, at dets representanter ikke længere bare møtte for et folk, som der skulde forhandles om av andre, men at de sat ved samme bord som de tidligere fiendtlige nationers representanter og de mottok en forsikring fra Herriot om Ruhrs rømning. Saa kom Briand som opfyldte dette løfte.

Og saa kom efter tysk initiativ memorandumet av 9de februar 1925 som indledet

Locarnopolitiken.

Det vilde være en usandhet at si, at denne politik er blitt møtt med venlighet eller kjærlighet. Den møtte mistro fra motparten

i partikonstellationerne kan gjøre nogen ændring i det, som maa betegnes som den samlede vilje, ikke utelukke nogen befolkningslag fra samarbeidet for staten og ansvaret herfor. Dette har skapt grundlaget for konsolidering og bevaring av rikets enhet.

Efterat man hadde faat tilslutning fra dem, som før i tiden var mot staten, fik man ogsaa tilslutning fra dem, som hadde ment at maatte stille sig avvisende til den nye stat, den nye statsform. Døgnets begivenheter, døgnets politik, vanskelighetene ved de bestaaende koallitioner, alt dette gjør ingen forandring i den historiske kjendsgjerning, at alle partier idag arbeider med paa at skape det nye Tyskland.

For al meningsforskjel til trods seiret tilslut den opfatning, at her trængtes hjælp fra alle ved opbygningsarbeidet, for at vore børn og børnebørn, naar de engang saa tilbake paa denne tid, kunde yde dem sin anerkjendelse, som i disse haarde tider ikke trak sig tilbake, men arbeidet med at reise op igjen det hus som var styrtet i grus.

Overfor ideen om det gamle eller det nye Tyskland faar man syntesen, som bandt det gamle sammen med det nye. Denne syntese ser det tyske folk personificert i sin rikspræsident. Han var fulgt efter en mand, som hadde tilhørt den gamle opposition, men som viet sig gjenreinsningsarbeidet med stor takt og politisk klokskap og fædrelandskjærlighet og som i stillingen som det tyske rikets første præsident var med at arbeide landet fremover fra det truende kaos til den nye konstitution. I rikspræsident von Hindenburg, som folket har valgt, ser folket en personlighet, som er vokset op i det gamle keiserrikes traditioner, men som har opfyldt sine pligter mot den unge republik i den mest haarde og tunge tid. I hans personlighet ser folket legemliggjort ideen om folkefølelesskapet.

Omslaget er ikke kommet paa én dag; men netop derfor er det saa meget sikrere. Istedetfor drømmende resignation træder nu i Tyskland tanken om et aktivt samarbeide til landets vel.

Jeg ønsker personlig ikke den

fred kunne være størst hos os, som har lidt mest av alle magter under krigen?

Locarnopolitikens indledning var et vendepunkt i utviklingen

i Europa i tiden efter krigen. Det er feilagtig at tro at den tyske offentlighet bare ser paa Locarnopolitiken ut fra betraktningen av det som Tyskland oppnaadde. Locarno betyr meget mere. Det betyr en varig fredstilstand ved Rhinen, en tilstand som er sikret derved, at begyde store nabonationer har gitt avkald paa magtanvendelse og yderligere beskyttet ved andre magters løfte om at yde hjælp mot dem som blir angrepet paa trods av denne høitidelige overenskomst. Det er treuga dei, Guds fred som skal herske der, den kan og den skal være grundlaget for et samarbeide mellem disse magter til at fremme freden der hvor deres moralske og materielle magt kan øve sin indflydelse. Denne tankegang har tilslutning idag fra det overveiende flertal av det tyske folk.

Locarno-politiken kan ikke forenes med mistillid, med volds-politik, med politik som tar sigte paa undertrykkelse. Det er en politik som bygger paa forstaaelsen, paa den frie vilje. Det er en politik, som har sit grundlag i

troen paa en ny æra,

en ny fremtid. Men det er ufor- enelig med denne tankegang i aarevis at ha fremmede bajonetter i et land, der som underlegent har avsvoret al tanke paa revanche og som vil arbeide for freden.

Forstaar jeg det rigtig, vilde netop Deres folk som har levet i fred i over hundrede aar bekræfte denne idé ved Nobelkomiteens beslutning om at tildele mændene fra Locarno Nobelprisen for det arbeide de hadde utført. Det er mig en glæde her i Deres hovedstad at kunne uttrykke min tak for denne æresbevisning. Med denne tak forbinder jeg ogsaa haabet om, at de ideer, som De har villet ære, maa bli alles eiendom, et fælles gode for alle de nationer som kjemper og strider idag. Og jeg haaber at naar dette maal er naadd, da kan de gaa i opfyldelse de ord som engang blev uttalt av den store ty-

der skulde forhandles om av andre, men at de sat ved samme bord som de tidligere fiendtlige nationers repræsentanter og de mottok en forsikring fra Herriot om Ruhrs rømning. Saa kom Briand som opfyldte dette løfte.

Og saa kom efter tysk initiativ memorandumet av 9de februar 1925 som indledet

Locarnopolitiken.

Det vilde være en usandhet at si, at denne politik er blit møtt med venlighet eller kjærlighet. Den møtte mistro fra motparten og blev misforstaat hjemme.

Saa kom midt i mellem mistro og tillid enigheten om overenskomsterne. Saa kom falsk taktik og falsk sentimentalitet, som endnu en gang i marts 1926 gjorde Tysklands indtræden i Folkeforbundet umulig. Derefter kom sidst i september Tysklands indtræden i forbundet, i hvilken anledning Briand i en tale sa at kanonerne og mitraljøsernes tid maatte være forbi og i hvilken han uttalte de ord som burde staa som overskrift over dette aarhundrede: at begge de to store folk, tyskere og franskmænd, hadde tilkjæmpet sig saa mange laurbær hver især paa slagmarken at fremtiden bare skulde se dem kjæmpe om menneskehetens store ideelle maal. Den som har oplevet denne stund i Genf, han vil aldrig kunne glemme den.

De tider, som siden er kommet, har været op og ned, har vist bølgetopper og dype daler, spirende tillidsfuldhet, som fulgtes av mistroens sne og krigspsykosen og viser for tiden mere en krise i tilliden til fredens hele utvikling end et enstemmig ja fra alle jordens folk. Og dog kan man idag si — og de sidste riksdagsforhandlinger har vist det — at det store flertal av det tyske folk staaar enig i viljen til

fred og forstaaelse.

Naar et folk hvis hele omvæltning var saa voldsom som hos os er blit herre over bolsjevismen, baade til høire og til venstre, saa viser dette realpolitikens seir over det imaginære og over illusionerne.

I det nye Tyskland har arbeiderklassen knyttet sig til rike og stat med faste baand, likegyldig hvilken politisk repræsentation den valgte. Ingen forandringer

folket har valgt, ser folket en personlighet, som er vokset op i det gamle keiserrikets traditioner, men som har opfyldt sine pligter mot den unge republik i den mest haarde og tunge tid. I hans personlighet ser folket legemliggjort ideen om folkefællesskapet.

Omslaget er ikke kommet paa én dag; men netop derfor er det saa meget sikrere. Istedetfor drømmende resignation træder nu i Tyskland tanken om et aktivt samarbeide til landets vel.

Jeg anser personlig ikke den nu saa almindelige concern-dannelse som et ubetinget gode. Den bortelimerer den enkelte personlighet og dens ansvar, som var en værdifuld faktor. Men det kan ikke nytte at klage over svunden herlighet. Vi maa gjøre os fortrolige med den tanke, at Europa ikke mere er ledende paa det økonomiske omraade — den ledende rolle er gaat over til de jomfruelige lande hinsides havene.

Ikke bare vor slegt, men ogsaa kommende slegter maa regne med Tyskland, som det er idag. Det bebreides dette Tyskland, at der findes organisasjoner med hundretusener av medlemmer som taler om frontsoldaternes aand o. s. v. Men kunde forholdet psykologisk set være anderledes? Er det ikke en glæde for hr. Briand, naar saadanne anciens combattants kalder ham til et møte. I en tale for veteraner fra orienthæren sa Briand, at et av de lykkeligste øieblikke i hans liv var dengang, han fik meddelelse om, at Verdun ikke var blit erobret av tyskerne. Hvorfor skal en tysker ikke faa lov til at si at da han fik meddelelse om slaget ved Tannenberg og hørte at fædrelandets jord var beskyttet mot fiendens angrep, da var dette er av de lykkeligste øieblikke i hans liv. Briand selv talte om begge folks minder fra kampene mot hverandre i de store svundne tider. Jeg er likesaa forvisset som han om at netop de, som har oplevet verdenskrigen ved fronten i al dens storhet og gru, netop de kan være med at bygge fremtiden. Europa blev trampet ned under krigen som neppe nogen anden del av jorden er blit. Hvorfor skulde ikke trangen til

te denne re- ved
beslutning om at tildele mændene fra Locarno Nobelprisen for det arbeide de hadde utført. Det er mig en glæde her i Deres hovedstad at kunne uttrykke min tak for denne æresbevisning. Med denne tak forbinder jeg ogsaa haabet om, at de ideer, som De har villet ære, maa bli alles eiendom, et fælles gode for alle de nationer som kjæmper og strider idag. Og jeg haaber at naar dette maal er naadd, da kan de gaa i opfyldelse de ord som engang blev uttalt av den store tysker som har øvet mest indflydelse paa folkene:

«Vi bekjender os til den slegt, som stræber fra mørke mot lys».

Foredraget, som tok nøiagtig en time, hilsendes med langvarig, stormende bifald, som gjentok sig, da rektor, professor Stang, bragte dr. Stresemann forsamlingens tak. Kongen gikk hen og trykket Stresemann og fru Stresemann i haanden, hvorefter forsamlingen langsomt opløstes.

Dr. Stresemann er en meget

Forts. paa 6te side.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: 64

ASIA: _____

Ministeri Selvingin raportti no 12.

Oslo

30/6-27

Légation de Finlande

Oslossa, kesäkuun 30 päivänä 1927.

962 811/27.

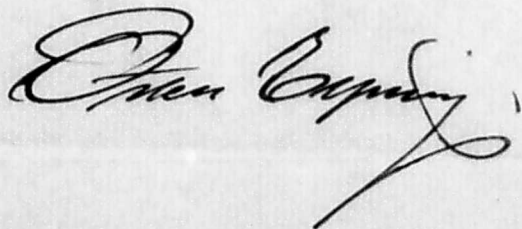
ULKOASIAINMINISTERIO		
No 15/118 Sal. D. 27		
4/7-27	6 -	1
RYHMÄ		

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 12/27, joka koskee

Bolscheviikkipropagandaa Norjassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Herra Professori V. Voionmaa,

Suomen Ulkoasiainministeri

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Oslon Lähetystön tiedoitus N:o 12/27.

Bolscheviikkiopro-
paganda Norjassa.

Kuten arvata voitiin, on Norjan hallituksen laimea esiintyminen sitä kommunistista kiihoitusta vastaan, jota on johdettu Sovjetin tšekäläisen Lähetystön taholta ja josta m.m. "surujuhla" Voikoffin murhan johdosta on herättänyt sekavia tunteita ei vain porvarillisella vaan osaksi työväenkin piirien taholla, Moskovaa kannattavalle työväenryhmälle antanut yhä suurempaa rohkeutta ja toimintahalua. Syystä että tämä ryhmä on Norjassa tällä kertaa verraten pieni eikä sen toimeenpanemille mielenosoituksille näin ollen tarvitse antaa suurempaa kantavuutta, on sen toiminta kumminkin mielenkiintoinen siitä syystä, että se kuvaa sitä menettelytapaa ja taktiikkaa, jota Venäjän taholta sille opetetaan.

Mainittakoon tässä pari esimerkkiä viime päivien tapahtumista:

Suurkäräjillä oli käsittelyn alaisena oikeusvaliokunnan lausunto rangaistusmääräysten saattamisesta voimaan sellaisiin kansalaisiin nähden, jotka estävät toisia ryhtymästä työhön. (Työväen taholta nimitetty "tukthusloven"). Suurkäräjäin hyljättyä työväen ehdotus asian lykkäämisestä yli vaalien, puhkesi lehterillä kova meteli. Toveri Otto Luihn piti sieltä puheen, lentolehtisiä sateli istuntosaliin ja lau-

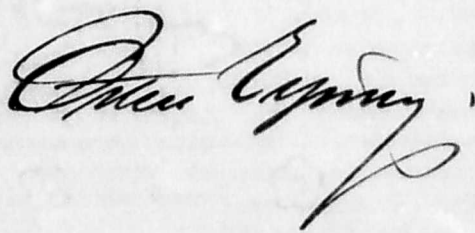
lettiin "Internationalen", johon osa työväenedustajiakin salissa yhtyi. Meteli oli lopetettava poliisin avulla.

Järjestyksen palattua jatkui istunto, jossa "venstre" Mowinckelin vaikutuksesta ja nähtävästi kyllästyneenä kommunistien mielenosoituksiin luopui aikaisemmasta lakiehdotusta vastustavasta kannasta, joten laki työväenedustajien poistuttua istuntosalista tuli hyväksytyksi valtavalla enemmistöllä.

Toinen tapahtuma, joka ilmeisesti oli Sovjetin järjestämä, voi seurauksiltaan olla edellistä vakavampaa laatua. "Norges Kommunistblad" julkaisi nimittäin kuluvaan kuun 27 päivänä tervehdyksen täällä vierailevien Englannin sotalaivojen miehistölle, jossa hyökätään ankarasti Englannin hallituksen ja porvariston kimppuun ja kehoitetaan miehistöä kapinaan päällystöään vastaan ja yhtymään Venäjän työväen vallankumoukseen. Toistaiseksi ei ole tietoa siitä, ryhtyykö hallitus tapahtuman johdosta toimenpiteisiin.

Oslossa, kesäkuun 30 päivänä 1927.

Ministeri:

Norges Kommunistblad
28-6-27

De engelske krigsskiber paa havnen.

To The Sailors and Soldiers of the warships Cambrian, Canterbury, Comus, Curacao.

Comrades!

The Norwegian workers extend to you a hearty welcome, not because you are a part of the armed forces of Great Britain, but because each one of you is a worker, a member of the working class of the world, because you have the same interests as all other workers and are living a life in subjection as the working-class is in every capitalistic country.

We send you the same message and the same appeal as the workers of every country in the world:

The British Government has sent armed soldiers against the

protested against the policy of the British government, against the subjugation of the English mine workers, against the murder of Chinese workers, against the preparations for war with Soviet-Russia.

The Norwegian trade-unions have also protested, just as the workers in every country have protested against the policy of murder and war of the British government.

English comrades refuse to be the hangman and the slave of your capitalistic masters. When your officers command you to direct your guns against the workers of other countries — refuse to shoot.

me interesser som alle andre arbeidere og lever et liv i undertrykkelse likesom arbeiderklassen i alle kapitalistiske land.

Vi sender dere det samme budskap og den samme appell som arbeiderne i alle land i verden.

Den britiske regjering har sendt beveggede soldater mot de britiske grubearbeidere, den har sendt krigsskiber og soldater mot det kinesiske folk som kjemper en fortvilet kamp for sin frihet. Den britiske regjering kjemper mot arbeiderklassen og mot friheten overalt i verden.

Dere blir nu sendt mot Sovjet-Russland, dere blir sendt for aa kjempe mot det eneste land i verden som styres av arbeiderne selv.

Den engelske fagorganisasjon har protestert mot den britiske

class is in every capitalistic country.

We send you the same message and the same appeal as the workers of every country in the world:

The British Government has sent armed soldiers against the British mine-workers, it has sent sailors and soldiers against the Chinese people fighting a desperate struggle for its liberty. The British Government is fighting against the working-class and against freedom everywhere in the world.

You are now being sent against Soviet-Russia, you are being sent to fight against the only country in the world ruled by the workers themselves. You are being sent there as the servants of the greatest capitalistic power in the world, in order to help to suppress and suffocate the working-class of the world.

The British trade unions have

murder and war of the British government.

English comrades refuse to be the hangman and the slave of your capitalistic masters. When your officers command you to direct your guns against the workers of other countries — refuse to shoot.

Follow the example of the Russian workers, soldiers and sailors. Turn your guns against your real enemies, against your own capitalist masters and your own officers.

If you are sent to China, join the revolution. If you are sent to Soviet-Russia, hoist the Red Flag and join your Russian comrades. Place yourselves at the disposal of the Workers and Peasants' Republic.

Communist Party of Norway,
Section of the Communist
Internationale.

P. Furubotn.

Til sjøfolkene og soldatene paa de britiske krigsskiber Cam- brian, Canterbury, Curacao, Comus.

Kamerater!

De norske arbeidere byr dere hjertelig velkommen, ikke fordi dere er en del av det britiske im-

periums militære styrke, men fordi hver enkelt av dere er en arbeider, og tilhører verdens arbeiderklasse, fordi dere har de sam-

men overalt i verden.

Dere blir nu sendt mot Sovjet-Russland, dere blir sendt for å kjempe mot det eneste land i verden som styres av arbeiderne selv.

Den engelske fagorganisasjon har protestert mot den britiske regjeringens politikk, mot undertrykkelsen av de engelske grubearbeidere, mot myrderiene av kinesiske arbeidere, mot krigsforberedelsene mot Sovjet-Russland.

Den norske fagorganisasjon har ogsaa protestert, paa samme maate som arbeiderne i alle land har protestert mot den engelske regjeringens mord- og krigspolitikk.

Engelske kamerater, nekt å være deres kapitalistiske herrers bøddel og slave! Naar officerene kommanderer dere til å rette kanonene mot arbeiderne i andre land — nekt å skyt!

Følg de russiske arbeideres, soldaters og sjøfolks eksempel. Vend kanonene mot deres virkelige fiender, mot deres egne kapitalistiske herrer og mot officerene.

Hvis dere blir sendt til Kina, slutt dere til revolusjonen! Hvis dere blir sendt til Sovjet-Russland, heis det røde flagg og slutt dere til de russiske kamerater. Still dere til disposisjon for Arbeidernes og bøndernes republikk.

Norges kommunistiske parti.
Afdeling av Den kommunistiske
Internasjonale.
P. Furubotn.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

Ja

RYHMÄ: *5.*

OSASTO: *64.*

ASIA: _____

Ministeri Relforingin raportti no 13.

Oslo

2/7-27

Légation de Finlande

Oslossa, heinäkuun 2 päivänä 1927.

812/27

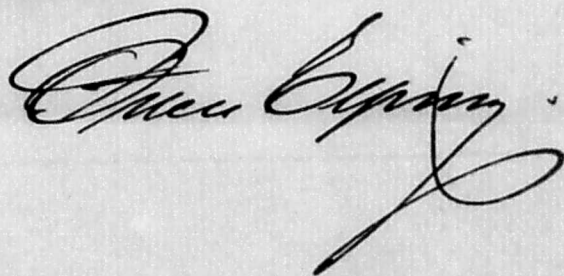
ULKOASIAINMINISTERIÖ	
N:o 16/118 Sal. D. 27	
6/2-27	2
RYHMÄ	OS

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 13/27, joka koskee

Ulkoministeri Stresemannin vierailua Norjassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Herra Professori V. Voionmaa,
Suomen Ulkoasiainministeri
y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Osloin Lähetyksen tiedoitus N:o 13/27.

Ulkoministeri
Stresemannin
vierailu Nor-
jassa (II).

2./.

Täydennykseksi viimekuluneen kesäkuun 30 päivänä lähettämäni tiedoitukseen N:o 11/27 ulkoministeri Stresemannin käynnistä Osllossa pyydän täten kunnioittaen sanomalehtileikkeleinä myötäliittää eräitä hänen täällä pitämäänsä puheita. Niissä Stresemann tuo esille Saksan ja Norjan välillä vallitsevat hyvät suhteet ja ilmaisee kauniin sanoin ihastuksensa Norjan maahan ja kansaan. Hän pukee ajatuksensa siksi voimakkaiksi, että voidaan sanoa niissä olleen enemmänkin kuin vain kohteliaisuutta. Se onkin omiaan herättämään jonkinverran huomiota, sillä olisihan Saksan ulkoministerillä, muistelllessaan Norjan kylmäkiskoisuutta Saksa kohtaan maailmansodan aikana, ollut syytä antaa ylistyspuheilleen hieman pidättyväisempi leima, kuin mitä nyt on tapahtunut.

Tämä Stresemannin Norjalle suopea esiintyminen on täällä herättänyt suurta vastakaikua ja, vaikkakin on kiivaita entente-piirejä, joihin m.m. kuningas Haakonkin lukeutuu ja jotka pitävät Stresemannin esiintymistä ja varsinkin hänen Nobel-komiteassa pitämäänsä esitelmää liiaksi jäykkäniskaisena Ranskaa ja Englantia vastaan, saanut aikaan tuntuva lähentymistä Norjan ja Saksan välillä.

Vierailuaikanaan Osllossa ei Stresemann antautunut puheisiin tšekäläisten diplomaattien kera. Niinpä collegani Ruotsista, joka asemansa takia oli tilaisuudessa olemaan miltei kaikkialla kutsuissa mukana, ei sanonut saaneensa puhutella kunniavierasta.

Oslossa, heinäkuun 2 päivänä 1927.

Ministeri:

Oskar Esping

Morgenbladet, fredag 1. juli 1927.

Utenriksminister Stresemann om sit indtryk av Oslo og Norge.

I sin tale onsdag aften ved Nobelkomiteens middag sammenfattet utenriksminister Stresemann sine indtryk av mottagelsen i Oslo med disse ord av «Meistersinger»: «Euch wird es leicht, mir macht Ihr's schwer, gebt Ihr mir Armen zu viel Ehr.»

Henvendt til Nobelkomiteens medlemmer uttalte han derefter: Jeg forstaar meget godt, hvad det betyr for Dem at gi Nobelprisen til det tyske rikes utenriksminister, hvis billede endnu maa være uklart paa grund av partiernes gunst og had.

Ministeren talte saa om, hvad norske mestre hadde git ham i hans ungdom, særlig det store historiske verk «Keiser og Galilæer» og det faustlignende verk «Peer Gynt». Som en mand, som fra sin ungdomstid bare har hat aandelig forbindelse med Norge, har jeg — fortsatte ministeren — siden min ankomst til Deres land fra time til time mere og mere følt, hvor meget fælles binder vore folk sammen, hvorledes det under mine samtaler med de politiske førere i dette land har fremgaat, at de samme økonomiske og sociale spørsmal beskjæftiger Dem som os, hvor stor likhet der er mellem vor egen og alle nationers skjæbne. Ti det er ikke størrelsen av det omraade, vi har at arbeide for, men ideernes storhet, som det kommer an paa og som binder os sammen. Fælles for os er det store politiske spørsmal: Hvor gaar veien hen, hvor viser vore idealer os hen? Nobelkomiteens avgjørelse har samlet ansvarlige førere for flere nationer for deres

forme dem. Ikke at la sig avskrække fra denne vei, at tømme personlighetens bæger helt ut — det er at leve livet.

Det har grepet mig dypt at høre, at Nobelkomiteens medlemmer har fundet en klang av sin egen melodi i det, som foresvævet mig som maalet for den europæiske utvikling. At takke Dem for det er min bydende pligt. At si Dem, at disse dage vil være uforglemmelige for mig, er mig en inderlig trang.

Statsministerens lunch for utenriksminister Stresemann.

Statsminister Lykke gav kl. 2 igaar en lunch for utenriksminister dr. Stresemann i ministerboligen.

I lunchen deltok foruten dr. Stresemann med følge, samtlige med fruer, stortingspræsidenterne Hambro og Mowinckel, regjeringens medlemmer, den tyske minister, Nobelkomiteens medlemmer, endel stortingsmænd og dr. Emanuel Nobel m. fl. i et antal av 43.

Under lunchen holdt statsminister Lykke følgende tale:

Excellenz, mine damer og herrer.

Vi har idag den glæde og ære at se det tyske rikes utenriksminister som vor gjest og anledningen er den ikke mindre glædelige, at Deres Excellence er kommet herop for at motta den pris som det norske stortings Nobelkomite har tilkjendt Dem.

Jeg tror, jeg kan si, at det norske folk med stor tilfredshet

Disse dage jeg har opholdt mig | statsminister Lykke.

e for
inske
mot-
Dem,
e be-
Jeg
phold
er at
kan
stfrie

med
til

norske mestre hadde git ham i hans ungdom, særlig det store historiske verk «Keiser og Galilæer» og det faustlignende verk «Peer Gynt». Som en mand, som fra sin ungdomstid bare har hat aandelig forbindelse med Norge, har jeg — fortsatte ministeren — siden min ankomst til Deres land fra time til time mere og mere følt, hvor meget fælles binder vore folk sammen, hvorledes det under mine samtaler med de politiske førere i dette land har fremgaat, at de samme økonomiske og sociale spørsmåal beskjæftiger Dem som os, hvor stor likhet der er mellem vor egen og alle nationers skjæbne. Ti det er ikke størrelsen av det omraade, vi har at arbeide for, men ideernes storhet, som det kommer an paa og som binder os sammen. Fælles for os er det store politiske spørsmåal: Hvor gaar veien hen, hvor viser vore idealer os hen? Nobelkomiteens avgjørelse har samlet ansvarlige førere for flere nationer for deres stræben mot det samme maale. Vi taler forskjellige sprog, men vi forstaar alle hverandre i den tanke, at Gud ikke har skapt folkene, for at de indbyrdes skal ødelægge sine kulturelle værdier, men for at de skal kunne yde sit høieste i fælles arbeide.

Det tyske memorandum av 9. februar 1925 fandt Gud ske lov mænd, som ikke bare læser regeringernes noter med juristernes analyserende bedømmelse, men med ledende politikeres syn, som sætter ind sin fantasi, sin opfatning for menneskehetens fremtid. Det er en ganske falsk opfatning, at menneskenes praktiske virksomhet ikke har noget med fantasien at gjøre. Forbindelsen mellem praktisk virksomhet og fantasi ser vi paa en glimrende maate legemliggjort i den store nordmand Fridtjof Nansen. Han vilde ikke ha naadd sine store maale paa det praktiske omraade, hvis der ikke i hans fantasi hadde foresvævet ham et billede av det, som er særlig og rigtig. Det skjønneste i livet for den menneskelige personlighet er ikke at finde ideer, men at

riksminister Stresemann.

Statsminister Lykke gav kl. 2 igaar en lunch for utenriksminister dr. Stresemann i ministerboligen.

I lunchen deltok foruten dr. Stresemann med følge, samtlige med fruer, stortingspræsidenterne Hambro og Mowinkel, regjeringens medlemmer, den tyske minister, Nobelkomiteens medlemmer, endel stortingsmænd og dr. Emanuel Nobel m. fl. i et antal av 43.

Under lunchen holdt statsminister Lykke følgende tale:

Excellenz, mine damer og herrer.

Vi har idag den glæde og ære at se det tyske rikes utenriksminister som vor gjest og anledningen er den ikke mindre glædelige, at Deres Excellence er kommet herop for at motta den pris som det norske stortings Nobelkomite har tilkjendt Dem.

Jeg tror, jeg kan si, at det norske folk med stor tilfredshet har mottat budskapet om den maate, hvorpaa Nobelprisen denne gang er utdelt, idet man mandjevnt slutter sig om den idé, som har faat sit uttryk i den fattede beslutning: efter evne at uttrykke sin høiagtelse og beundring for de mænd i de høieste og mest ansvarsfulde stillinger, som av al magt søker at trykke verdensfreden, og, saavidt det lar sig gjøre, læge krigens svære saar og fremme det fredelige samkvem mellem landene i den aand, som har faat sit typiske uttryk i Locarno-verket.

Norges og det norske folks aarhundredgamle forbindelser med Tyskland og det tyske folk bevirker, at vi her med den største interesse og beundring følger den tyske regjeringens bestræbelser ogsaa for at fremme økonomi, arbeidsydelse og almindelig velstand i det tyske rike, og at vi haaber herav ogsaa i fremtiden at kunne hente sterke impulser til støtte for tilsvarende bestræbelser her i landet.

Vi takker Deres Excellence,

a for
nske
mot-
Dem,
a be-
Jeg
hold
er at
kan
tfrie

med
il

fordi De har kunnet rive Dem løs fra Deres arbejde, for at komme herop i denne anledning, og vi nærer det haab, at denne reise og det — omend kortvarige — ophold her i Norge og følelsen av den sympati, som De har møtt, maa bringe Dem hvile og forfriskning og bli et godt minde om Deres besøk i vort land.

Utenriksminister Stresemann svarte med følgende tale:

Hr. statsminister, mine damer og herrer.

Jeg takker opriktig for de elskverdige velkomstord, som De har rettet til mig. Det er mig en særlig ære og glæde at kunne besøke Deres gjestfri hus i anledning av den udmerkelse som er vist mig. Tillat mig at gi uttryk for haabet om at det arbejde som er begyndt med Locarnopolitiken paa at befæste verdensfreden maa utdypes mere og mere — av hensyn til Europas og hele verdens interesser.

Jeg bringer Dem videre min dyptfølte tak for de ønsker, som De i saa hjertelige ord har git uttryk for overfor Tyskland. Tyskland som i alle aarhundreder har staaet i saa venskabelig forhold til Norge at det kan være et eksempel for al fremtid, følger med særlig interesse Deres lands utvikling. Det norske flag er kjendt paa alle verdenshave.

Jeg ønsker av hele mit hjerte Deres land at Norge altid maa fortsætte paa den sunde økonomiske sociale og kulturelle utviklings vei.

Jeg beklager at jeg bare kan opholde mig saa kort tid i Oslo. Disse dage jeg har opholdt mig

her vil være uforglemmelige for mig. Jeg takker Dem av ganske hjerte for den elskverdige motagelse som jeg har faat av Dem, den norske regjering og hele befolkningen i Deres vakre by. Jeg vil bevare mindet om mit ophold her i mit hjerte og jeg haaber at det ikke blir sidste gang, jeg kan opholde mig i Deres gjestfrie land.

Utenriksministeren sluttet med en skaal for Norge, rettet til statsminister Lykke.

Morgenbladet

2-7-27

Morgenbladet 2. 7. 27

Stresemann reiste igaaftes tilbake til Tyskland.

En hilsen til Norge ved avskeden.

Utenriksminister Stresemann reiste tilbake til Tyskland med det ordinære utenlandstog kl. 6.05 igaaftes. Der var likesom ved ankomsten pyntet op med flag og tepper i Østbanestasjonens ventehal, hvor en mængde autoriteter var møtt frem for at ta avsked med utenriksministeren og hans frue. Tilstede var bl. a. statsminister Lykke, utenriksraad Esmarch, professor Halvdan Koht, professor, rektor Stang, den tyske gesandt dr. Rhombert, legationsraad Jordan og den tyske kolonis præsident, ingeniør Galdert. Utenriksministeren med frue og følge reiste i egen tysk salonvogn. Idet toget gled ut fra perronen runget taktfaste hurrap som den sidste avskedshilsen til den celebre gjest.

I en uttalelse til pressen like før sin avreise fremholdt utenriksminister Stresemann at de dage som han hadde tilbragt i Oslo, hørte til dem som er av varig betydnig i et menneskes liv.

Fra alle kanter har jeg møtt sympati, uttalte utenriksministeren, og jeg føler mig forvisset om, at det ikke bare gjælder den enkelte person, men lederen av Tysklands utenrikspolitikk og dermed det tyske folks politiske utvikling. Jeg sætter saa meget større pris paa dette, fordi jeg i mine mange samtaler med fremtrædende nordmænd, med repræsentanter for politik og næringsliv, videnskap og presse stadig har merket hvordan man ser paa forholdene paa sin egen særprægede maate uten at fremstille noget bedre end det er og allikevel uten at la sig besjæle av uvirksom pessimisme.

Helt fra jeg var ganske ung har jeg stadig ønsket at lære at kjende Ibsens og Bjørnsons land ved selvsyn. Nu da dette ønske er gaat i oppfyldelse, vet jeg at i denne storslagne natur lever og

arbeider der et folk, som ikke er blit staaende ved Ibsens og Bjørnsons berømmelse, men som er fast bestemt paa at være med paa løsningen av de store problemer vor tid har stillet os overfor, og hvis arbeide bygger paa grundig overveielse og dristig virkelyst samtidig som det præges baade av det som er særget for landet og av det som man kan kalde en sand almeneuropæisk aand. Det er særlig glædelig og opmuntrende for mig at ha møtt en saa levende forstaaelse av det tyske folks utvikling og av Tysklands politik netop hos dette folk, og jeg kan bare si at jeg altid vil tænke tilbake paa det som her er blit mig tildel med den største taknemmelighet.

Jeg beklager bare, sluttet utenriksministeren, at tiden har været for knap til at jeg har kunnet lære Deres land og folk endnu bedre at kjende. Men det som jeg har set, har gjort et saa dypt indtryk paa mig at det er mit inderlige ønske at kunne komme tilbake om ikke altfor længe og da at kunne ha længere tid til min disposition.

Nobelkomiteens formand, professor, rektor Stang har mottat følgende telegram fra utenriksminister Stresemann, avsendt fra Fredriksstad:

Vor Verlassen Ihres gastlichen Landes drängt es mich nochmals meinen herzlichsten Dank auszusprechen für den so überaus freundlichen und ehrenden Empfang, den mir das Nobelkomitee zutellwerden liess und der zusammen mit der von hervorragenden Männern Norwegens aus diesem Anlass dem deutschen Volke bekundeten Sympathie sich für mich zu einem eindrucksvollen Erlebnis gestaltete.

Auf Wiedersehen.

Dr. Stresemann.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 64.

ASIA: _____

Ministeri Nelfvingin raportti no 14

Oslø

57-1928

Légation de Finlande

Oslossa, heinäkuun 5 päivänä 1927.

N° 814/27.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N ^o 17/118 Sal. O. 1927.		
8/2-27	to	Liit.
OSASTO	OSASTO	ASIA

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri, lähettää raporttini N:o 14/27, joka koskee

Bolscheviikkipropagandaa Norjassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Antti Lyytikäinen

Herra Professori V. Voionmaa,

Suomen Ulkoasiainministeri

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Oslon Lähetystö tiedoitus N:o 14/27.

Bolscheviikki-
propaganda Nor-
jassa, kommunis-
teja vangittu.

Kuten tiedoituksessani N:o 12/27 viimekuluneen kesäkuun 30 päivältä mainitsin, on Moskovaa kannattava puolue Norjassa viime aikoina ryhtynyt entistä rohkeampiin otteisiin valtiollisessa agitaattiossaan. Muitten puolueiden taholta loppui kumminkin viime kesäkuun 30 päivänä leikinlaskeminen moskovalaisten kanssa sen jälkeen kun heidän tervehdyksensä englantilaisen täällä vierailevan laivaston miehistölle tuli tunnetuksi. Olihan tässä julistuksessa loukattu ystävällisissä suhteissa olevaa valtakuntaa, jonka sanaa sitäpaitsi Norjassa on totuttu ottamaan huomioon, ja olihan Norja sitäpaitsi vast'ikään ottanut vastaan välittäjän tehtävän Englannin ja Venäjän välillä niiden kesken puhjenneessa vakavassa ristiriidassa.

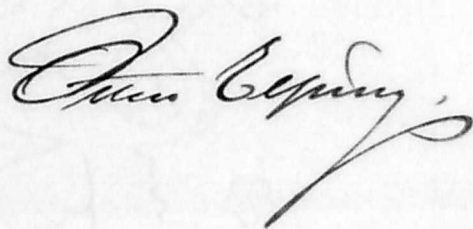
Kun mainittuna päivänä Oslon iltalehdet tiesivät kertoa poliisin pitäneen kotitarkastusta kommunistien talolla ja samassa tilaisuudessa vanginneen muutamia heidän johtomiehistään, otettiin uutinen yleensä tyyneesti vastaan myöskin niiden taholla, jotka ovat olleet vähemmän jyrkällä kannalla kommunisteihin nähden. Työväen puolueen johdon taholta julkaistiin kyllä vastalause moista, painovapautta loukkaavaa toimenpidettä vastaan, mutta supistui tämä vastalause kumminkin vain toivomukseen, ettei vastedes tällaista uusiintuisi.

Suurkäräjillä kommunistit esittivät seuraavana päivänä tapahtuman johdosta välikysymyksen hallitukselle tiedustellen missä määrin tämä oli vastuunalainen väkivaltaisuuksista kommunistitalolla sekä vaati vangittujen luottamusmiestensä vapauttamista. Puhetta käytti ainoastaan Aase (k.). Äänestyksessä Aase sai puolelleen vain 29 ääntä, joten hänen ehdotuksensa ei antanut aihetta toimenpiteisiin Suurkäräjain puolelta.

Asia on nyt oikeuden käsiteltävänä.

Oslossa, heinäkuun 5 päivänä 1927.

Ministeri:

TERWAKOSKI

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4.

ASIA:

Ministeri Elfvings rapport nr 15.
Oslo

26/10 1927

Légation de Finlande

Oslossa, lokakuun 26 päivänä 1927.

1073/a7.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 18/1118 Paal. D. 19 27		
29/10-27	No	Liit.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C4	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 15/27, joka koskee

Vuoden 1927 Suurkäräjävaaleja.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Otto E. Spring

Herra Professori V. Voionmaa,
Suomen Ulkoasiainministeri
y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 18 / 108 Sae. U. 19 27		
29/10	Salainen.	Liit.
RYHMÄ 7	LUOKA	ASIA
5	Cy	

Oslon Lähetystön tiedoitus N:o 15/27.

Vuoden 1927
Suurkäräjä-
vaalit.

Niistä monista päiväjärjestyksessä olevista poliittisista kysymyksistä, jotka tällä hetkellä herättävät yleisempää huomiota Norjassa, on ensisijassa mainittava kysymys, joka koskee valtion raha-asiajn järjestelyä ja taloudellisen elämän kohottamista siitä sekavasta asemasta, johon se on joutunut maailmansodan jälkeen. Että näin on asianlaita, kävi selvästi esille kuluvan kuun 17 päivänä tapahtuneissa Suurkäräjävaaleissa. Tällöin voitiin nimittäin huomata, että miltei kaikki muut kysymykset, sekä sisä- että ulkopoliittiset, jotka eivät koskeneet valtion finansseja tahi budgettia, joutivat syrjään. Tällä tavalla syntyneen, kaikkien puolueiden yhteisen kiinnon kautta muodostui puolueidenkeskeinen voimainmittely selvempiirteisemmäksi kuin monasti ennen puolueiden käydessä taisteluun monin eri kysymyksiin vaalilistoillaan, ja epäilemättä taisteltiin eri poliittisten leirien hyvinjärjestettyjen joukkojen kesken tavallista kuumemmin.

Lähetystöllä on ollut tilaisuus jo aikaisemmin sähköteitse tiedoittaa vaalien tulos. Paremman yleiskatsauksen saamiseksi sisällytetään tähän myöskin vuosien 1921 ja 1924 vaalitulokset:

Puolueet	1921	%	1924	%	1927	%
Oikeisto ja vapaamielinen vasemmisto	57	38	54	36	31	21
Vasemmisto (venstre) ja radik. kansanpuolue	39	26	36	24	31	21
Talonpoikaispuolue	17	11	22	15	26	17
Sosialidemokraatit	8	4	8	5	59	39
Trammel-kommunistit Moskovaan komm.kommunistit)	29	19	24 6	16 4	3	2

Kuten taulukosta havaitaan, kuvaa tilanne ennen kaikkea työväenpuolueen voimakasta etenemistä oikeiston kärsiessä tämän vuoden vaaleissa museruttavan tappion. Oikeistolehdet kylläkin koettavat selittää, että vuoden 1921 uusi vaalijärjestys, jossa on siirrytty yhden miehen vaalipiireistä suhteelliseen vaalitapaan piireihin, joissa valittavien luku vaihtelee 3 - 8, oli epäoikeudenmukainen. Niinmuodoin olisi samojen lähteiden mukaan vaalituloksessa, laskettuna eri puolueiden äänien kokonaislukujen mukaan, työväenpuolue saanut 5 sijaa liian paljon oikeiston ja vapaamielisten vasemmistolaisten saadessa 7 liian vähän, vasemmiston ja työläisdemokraattien 2 liian paljon, talonpoikaispuolueen 3 liian paljon sekä kommunistien 3 liian vähän. Olipa asianlaita kuinka hyvänsä, työväenpuolueen (sosialidemokraatit ja Trammel-joukkueet yhdessä) voitto on joka tapauksessa riidaton ja on puolue näissä vaaleissa vallannut itselleen erittäin vaikutusvaltaisen aseman Suurkäräjäedustustossa.

Äänestävien lukumäärä oli tänä vuonna parempi kuin ennen. Niinpä:

v. 1921	oli	äänestävien	lukumäärä	904699
" 1924	"	"	"	974000
" 1927	"	"	"	988438*

*) vielä jonkin verran epämääräinen

On ilmeistä, että vaali-into on ollut erikoisen suuri varsinkin voittoisissa joukoissa, työväessä ja talonpojissa. Oikeiston taholta selitetään vaaliväsämyksen vallinneen porvarien kesken ja erikoisesti oikeiston leirissä, mutta aiheutuu tämä huomautus pääasiassa itsepuolustuksesta. Agitatio oli oikeiston puolelta joka tapauksessa vilkasta ja täytyi panna merkille kuinka miltei kaikki nykyisen hallituksen jäsenet innolla ottivat siihen osaa. Kauppaministeri Robertson kierteli viikkoja Pohjois-Norjassa ja hänen puheensa referoitiin Oslonkin lehdissä. Niinikään puhui pääministeri Lykke parina kolmena viikkona miltei kaikissa Etelä- ja Keski-Norjan huomattavimmissa kaupungeissa. Kaikista ponnistuksista huolimatta kaatuivat vaaleissa sekä Robertson että puolustusministeri Christensen, jota viimeksimainittua pidetään hallituksen pystyvimpänä miehenä.

Taloudellinen pulakausi, joka tätä nykyä niin arveluttavasti painaa Norjan yhteiskuntaa, kuvastuu lyhykäisyydessä seuraavista luvuista:

Vuonna 1913-1914 oli valtiovelka keskimäärin asukasta kohti Norjassa 234 kr, ollen samaan aikaan Ruotsissa 243 kr ja Tanskassa 250 kr. Kymmenen vuotta myöhemmin oli velka asukasta kohti noussut Norjassa 1173 kr, Ruotsissa 492 kr ja Tanskassa 650 kr. Vuonna 1913-1914 oli Norjassa valtion menot 18,2 % väestön tuloista, kymmenen vuotta myöhemmin yli 37 %. Valtion veloista maksettiin vuotuisena korkona ja kuoletuksena ennen sotaa 11,12 % valtion kaikista menoista, tänä vuonna on vastaava luku 25,9 %. Tilanteelle on kuvaavaa sekin, että tänä vuonna Norjassa maksetaan suoranaissina veroina valtiolle kymmenen kertaa enemmän kuin kymmenen vuotta sitten ja tämä siitä huolimatta ettei verotettavia tuloja voida laskea tuskin kahta kertaa korkeammiksi kuin aikaisemmin.

Valtiovelan nopea kasvaminen ei aiheudu tuotantoon sijoitetuista valtion varoista. Finanssikomitea laski nimitäin viime vuonna, että silloisesta 1700 milj.kr. nousevasta valtiovelasta ainoastaan 700 milj.kr. oli käytetty tuotannollisiin yrityksiin. 1000 milj.kr. oli menetetty ja olisi oikeastaan aikanaan pitänyt poistaa tileistä. Valtion tuotantolaitoksissa on käyttökustannuksissa (driftunderskudd) menetetty yli 520 milj.kr. ja on muissa valtion edesottamisissa (statsvirksomheter) menetetty 300 à 400 milj.kr. Norjan finanssitilanne on huonontunut 1000 milj.kr. kuin Tanskan samaan aikaan on huonontunut vain 149 milj.kr. ja Ruotsin parantunut 50 milj.kr.

Kun kaiken tämän ohella valuuttanousun aiheuttamissa olosuhteissa työskenteleminen on vaikeata kaikilla tuotannon aloilla, kun työpalkat ja elintarveindeksi ovat pysyneet korkealla, ja kun yhteiskuntaa alituisesti huolestuttaa työntekijien ja työläisten väliset palkkariidat sekä työttömyys, on sekä rahallinen että taloudellinen kysymys tätä nykyä kärjistynyt äärimmilleen.

On ilmeistä, että ne puolueet, jotka viime aikoina ovat kantaneet edesvastuuta hallituksessa, vuosi vuodelta huonontuneen finanssitilanteen takia ovat nostattaneet yhä suurempaa vastustusta oppositiopuolueissa. Mowinckelin hallitus kukistui keväällä 1926 talousarvioesitykseensä ja Lykken hallitus, jonka kylläkin on onnistunut muutamilla kymmenillä miljoonilla kruunuilla vähentää valtion menoja, näyttää nyt joutuvan saman tuomion alaiseksi.

On ilmeistä, ettei Lykken hallitus nauti täyttä luottamusta edes omassa puolueessaan. Erittäinkin ovat ne oikeistoainekset, jotka lukeutuvat n.k. "frisindede venstreen", hallituksen koko olemassaolon aikana tehneet voitavansa osoittaaakseen Lykken hallituksen "heikkoutta". Heidän puhutorvena

on ollut "Tidens Tegn", jonka päätoimittaja Thommesen on tehnyt itsensä kuuluisaksi tässä tarkoittamassani suhteessa. Oikeistopuolueen rakoileminen tuli selvästi esille Askerin vaali-piirissä, missä ei, kuten kaikkialla muualla, saatu vaaliliittoa oikeiston ja vapaamielisen vasemmiston välillä aikaan. Epäilemättä ovat erimielisyydet oikeiston omassa leirissä osaltansa myötävaikuttaneet vaalitappioon, jota paitsi joukko työläisiä, jotka viime vaaleissa kieltolakiasian vuoksi äänestivät oikeiston miehiä, nyt, kun tämä kysymys ei ollut päivä-järjestyksessä, liittyivät työväenpuolueeseen.

Mitä vasemmistoon (venstre) tulee, huomataan sen vähentyneen maaseudulla, mutta sitävastoin lisääntyneen jonkun verran kaupungeissa. Tämähän viittaa siihen, että vasemmisto, joka alkuaan ja aina viime aikoihin saakka on elänyt unioni-taistelussa voittamillaan laakereilla ja jälkeenkäin ajanut itsenäisyysaatetta Norjan kansan keskuudessa, nyttemmin, tämän kysymyksen vähitellen menetettyä aktualisuutensa, näyttää kehittyvän vapaamieliseksi keskustaksi.

Talonpoikaipuolue on Norjan nuorin puolue. Se esiintyi omine listoineen ensi kerta vasta vuonna 1921 ja lähettää nyt, 6 vuotta myöhemmin, 26 edustajaa Suurkäräjille. Tämän puolueen edistyminen johtuu samoista syistä, jotka muissa mais-sa ovat vieneet vastaavia puolueita eteenpäin. Norjassa on puolue, paitsi maanomistajien ja -viljelijöitten intressejä, yleensä ajanut valuntan vakiinnuttamista alemmalle kuin paritasalle, tässä kumminkaan onnistumatta. Niinikään on puolue saanut entistä laajempaa kannatusta maanviljelijäin taholta ajaessaan viljanpalkitsemisasiä onnelliseen ratkaisuun.

Työväenpuolueen suuri menestys tämän vuoden vaaleissa ei suinkaan tullut yllätyksenä puolueelle. Jo viime touko-kuussa huomasin henkilökohtaisessa keskustelussa työväenpuolueen johtajain kanssa heidän vahvasti uskovan vaalivoittoon tänä syksynä (vrt. Lähetystön raporttia N:o 7/27, toukokuun 28

päivältä). Ei liene moni sentään ajatellut puolueen valtaavan 27 uutta sijaa. Porvaripiireissä oltiin yleisesti vakuutettuja siitä, että puolueen tai paremmin sanoen puolueen johtajien (Madsen'in y.m.) esiintyminen täällä olevassa Neuvosto-Venäjän lähetystössä Vojkoffin muistoksi toimeenpannussa surujuhlassa sekä myöhemmin metelit Suurkäräjillä tämän jälkeen olisivat karkoittaneet puolueesta sellaisia työläisiä, jotka eivät kannata Moskovaa. Siinä kumminkin erehdyttiin.

Työväenpuolue on epäilemättä voittanut eniten sosialidemokraattien ja työväenpuolueen viimealvisessa yhtymisessä ja myöskin voinut käyttää hyväksensä porvarillisten puolueiden kesken vallitsevaa erimielisyyttä. On ollut helppoa osoittaa, kuinka porvarillinen finanssipolitiikka on johtanut huonoon tulokseen ja kuinka tuotanto varsinkin teollisuudessa on tästä politiikasta kärsinyt, työttömyys lisääntynyt y.m.

Vaalien tultua tunnetuksi on huomio nyt luonnollisesti kääntynyt hallituskysymykseen. Vasemmiston (venstren) lehdet ja oikeistolehti "Morgenbladet" ovat sitä mieltä, että työväenpuolueen olisi käytävä muodostamaan hallitusta. Toiset oikeistolehdet taas vaativat talonpoikaisliittoa hallitusvastuuseen, kun toiset taas näyttävät ajavan porvarillista kokoomusta. Tällä hetkellä ei kumminkaan voida varmuudella päätellä miten tulee käymään.

Asianhaara, joka mahdollisesti tulee vaikuttamaan haitallisesti Norjan Suurkäräjien toimintaan tulevan vaalikauden aikana, on se, että työväenpuolue, joka nyt on saavuttanut yli 2/5 koko käräjien jäsenmäärästä, mahdollisesti voi käyttää tilannetta hyväkseen ja turvautua obstruktion tehtyjä päätöksiä vastaan ja vaikeuttaa Suurkäräjien säännöllistä työskentelyä.

Oslossa. lokakuun 25 päivänä 1927.

Ministeri:

Osten Björning

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: Cy

ASIA:

Ministeri Elfviggin raportti n:o 16.

Osl.

5/11 1927

Légation de Finlande

Oslossa, marraskuun 5 päivänä 1927.

1094/27.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
19 / 119 Fax. D. 19 27		
8/11-27		L.M.
RYHMÄ	OSAUSTO	ASIA
5	C4.	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Minister,
lähettää raporttini N:o 16/27, joka koskee

Hallituskysymystä Norjassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomai-
sen kunnioitukseni vakuutus.

Eino Weyman

Herra Professori V. Voionmaa

Suomen Ulkoasiainministeri

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Légation de Finlande

ULKOASIA MINISTEERIÖ		
N:o 19 / 119 Lu. B. 27		
8/11-27	19	L. 27
RYHMÄ	ALUE	ALUE
5	C4	

Salainen.

Ministeri Elfvingin tiedotus N:o 16/27.

Hallituskysy-
mys Norjassa.

Hallituskysymys on tätä nykyä Norjassa yleisen huomion esineenä. Pääministeri Lykke on nimittäin monessa tilaisuudessa ja viimeksi diplomaattikunnalle joku päivä sitten pitämässään puheessa kotonaan kutsuissa ilmoittanut nykyisen hallituksen eroavan heti Suurkäräjien kokoontuttua tammikuussa.

Tavaksi on käynyt, että eroava pääministeri kuninkaalle esittää seuraajansa ja sanoi Lykke vielä viikko sitten aikovansa esittää hallituksen uudeksi pääministeriksi talonpoikaisliiton johtajan, valtioneuvos Mellbyen, hänen puolueensa kun porvarillisista puolueista oli ainoa, joka oli voittanut vaaleissa. Sitä paitsi toivoi Lykke hallitusvastuun siirtyvän puolueelle, joka oli oikeistoa lähellä samalla kun talonpoikia tämän kautta pakotettaiisiin luopumaan heille niin edulliseksi käyneestä oppositioasemasta. Ilmeisesti oli hallitusohjaksien siirtäminen vasemmistolle tahi työväenpuolueelle pääministerille vähemmän mieluisaa.

Kuluneen viikon aikana on asema ilmeisesti muuttunut koska Lykke eilen minulle ilmoitti saaneensa tietää, ettei talonpoikaispuolue ole suostuvainen muodostamaan hallitusta. Hän näin ollen arveli joko vasemmistolla (venstre) tahi puolueettomalla toimitusministeriöllä olevan tällä hetkellä suurimmat mahdollisuudet. Omituista kyllä, ei hän työvänehallituksesta nytkään puhunut mitään, vaikka sillä porvarillisissakin piireissä näyttää olevan paljon kannattajia.

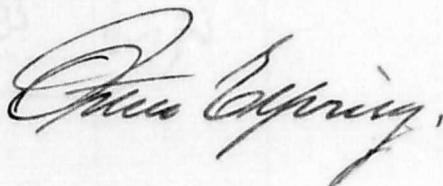
Mowinckelin nimeä kuulee päivä päivältä yhä useammin mainittavan uuden hallituksen päämiehenä ja oli Lykkekin nyt tullut siihen käsitykseen, että, vaikkakin mahdollisesti joku toimitusministeriö aluksi nimitettäisiinkin, Mowinckelin vuoro muodostaa hallitus ei voine olla kaukaisessa tulevaisuudessa.

Asema on nähdäkseni edelleen varsin sekava ja on käynyt yhä mutkikkaammaksi sen jälkeen kun työväenpuolueessa Trammel on päässyt määrääväksi ja saanut ammattijärjestön sihteeristön luopumaan suunnitelmastaan ehdottaa Amsterdamiin liittymistä.

Tästä on nimittäin ollut seurauksena, että ne porvarilliset piirit, jotka ovat toivoneet näkevänsä työväenpuolueen hallituksessa, nyt epäillen suhtautuvat siihen eivätkä äkkiä kykene luomaan itselleen selvää suuntaa.

Oslossa, marraskuun 5 päivänä 1927.

Ministeri:

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C4.

ASIA:

Ministeri Elfvingin raportti no 17

Osio

24/11 1927

Légation de Finlande

Oslossa, marraskuun 24 päivänä 1927.

N:o 1172/27

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
20/kq hae. E. 10 27		
28/11-27	NO	LML
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C4	

Herra Ministeri,

Minulla on kunnia Teille, Herra Ministeri,
lähettää raporttini N:o 17/27, joka koskee

Porovarkausjuttuja.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

Osten Elving.

Herra Professori V. Voionmaa,

Suomen Ulkoasiainministeri

y.m. y.m. y.m.

Helsinki.

Ministerin tiedote N:o 17/27.

20 119 Sa. 27

28/11-27	ASIA	ASIA
5	C4	

Asia: Porovarkausjutut

Suomen sanomalehdistön suhtautuminen porovarkauskysymyksiin Suomen ja Norjan rajalla herättänyt paheksumista Norjassa.

Viimekuluneen syyskuun 3 päivänä oli Suomen Sosialidemokraatissa luettavana kirjoitus, jossa kerrottiin norjalaisien porovarkaiden liikuskelevan Suomen rajalla Utsjoella vahingoittaen suomalaisia poronomistajia. Kirjoituksessa syytettiin Norjan nimismiestä Polmakissa tehtäviensä laiminlyömisestä porovarkaisiin nähden, jopa siitäkin, että hän itsekin olisi ottanut osaa kysymyksessä olevaan rikolliseen toimintaan. Tämä Suomen Sosialidemokraatin alkuunpanema huhu levisi Suomen sanomalehdistön kautta laajoihin piireihin ja oli aiheena erinäisiin vähemmän harkittuihin lausuntoihin varsinkin Pohjois-Suomen lehdissä. "Rovaniemi"-lehdessä oli syyskuun 20 päivänä Utsjoen nimismiehen, Mannisen, haastattelu sanotussa asiassa, jossa hän osoittaa Suomen Sosialidemokraatin uutisen, mikäli se koskee Polmakin nimismiestä, kokonaan perättömäksi ja torjuu syytökset norjalaisia porovarkaitakin vastaan yksipuolisiksi ja varsinkin mitä Utsjokeen tulee liioitelluiksi valittaen asiassa tapahtunutta edesvastuutonta journalistiikkaa.

Norjan sanomalehtiin levisi marraskuun keskivaiheilla uutisia Suomen Sosialidemokraatin kirjoituksesta ja Suomen sanomalehdistön suhtautumisesta siihen, joita seurasi m.m. "Aftenposten"issa sanotun kuun 20 päivänä kirjoitus "Norskfientlige

skriverier i den finske presse. Skandalöse beskyldninger mot norsk offentlig tjenestemand". Lehti lausuu paheksumisensa ei vain sen johdosta että yleistä luottamusta nauttivaa Norjan virkamiestä oli Suomen sanomalehdistössä syyttömästi häväisty, vaan että tässä sanomalehdistössä tämän asian yhteydessä oli käytetty kiihkeätä Norjaa vastaan tähdättyä loukkaavaa kieltä, ilman että sanomalehdistö Suomessa yleensä olisi reagoinut moista kirjoitustapaa vastaan.

Kuluvan marraskuun keskivaiheilla kierteli uudelleen, Pohjan Perä alkulähteenä, uutisia Suomen sanomalehdistössä tapahtuneista porovarkauksista Suomen ja Norjan rajalla Enontekiössä, josta ilmoitettiin 200 poroa viedyn rikollisessa mielessä Norjan puolelle. Kirjoituksissa uusiutuivat kiihkeässä muodossa hyökkäykset Norjaa vastaan huolimatta siitä, ettei ollut mitään luotettavia tietoja tästäkään tapahtumasta. "Aftenposten", joka on ottanut tehtäväkseen "ge svar på tal" Suomen lehdille, sisälsi marraskuun 19 päivänä ensi sivulla uutisen otsakkeella "Det store ren-tyveri". Historien indskrenker sig til at renene er kommet bort under utskilning", jossa purevasti huomautetaan kuinka Suomen sanomalehdistölle näyttää olevan täysin riittävänä syynä levittää tietoja norjalaisten taholta tapahtuneista "overfald, tyveri och andra ohyrligheter" yksinomaan tieto siitä, että poroja on hävinnyt joltakin paikkakunnalta Suomen ja Norjan rajalla.

On ilmeistä että Suomen sanomalehdistön esiintyminen puheenalaisiin tapahtumiin nähden on saanut pahaa verta aikaan Norjassa enemmän kuin alussa olisi voinut odottaakaan. Niinpä kävi luonani joku päivä sitten Ruijan maaherra, Lund, tiedustellen olivatko Suomen puolella suoritetut tutkimukset vahvistaneet sanomalehdissä olleita huhuja, Norjan puolella kun ei ole voitu osoittaa niiden todenperäisyyttä, ja olen sen jälkeen sekä Ulkoasiaindepartementissä että yksityisissä henkilöissä

tämän asian johdosta pannut merkille jonkinlaista hermostunutta Suomea kohtaan. Niinpä tunnettu Suomi-ystävä, sanomalehdentoimittaja Segelcke-Meidell toissa päivänä melko kiihtyneenä otti porovarkausjutut keskustelun alaisiksi ja sanoi tietävänsä, että kommunistit iloitsevat näistä ja kaikista muistakin kahakoista Suomen ja Norjan välillä, joista heille muka koituisi vain hyötyä. Niinikään tiedusteli pääministeri Lykke eilen vastaanotossaan minulta, miten on selitettävissä se, että Suomen nykyisen hallituksen pää-äänenkannattaja Suomen Sosialidemokraatti katsoo sopivaksi hyökätä Norjan kimppuun sillä tavalla kuin tapahtui uutisessa porovarkauksista Utsjoen rajalla ja myöskin oliko Suomen Sosialidemokraatti edes dementeerannut tuon onnetoman uutisensa. Myöhemmin oli minulla eilen näistä asioista keskustelu myöskin Ulkoasiaindepartementin sanomalehtijaoston johtajan Widnesin kera. Myöskin hän valitti Suomen sanomalehdistön puolueellista kantaa asiassa, jota ei ole millään tavalla vielä näytetty toteen. Widnes lupasi kumminkin eilen kokoon-tuville Oslon sanomalehdistön edustajille ja sen nojalla mitä hän oli saanut minulta tietää⁺ toivomuksenaan lausua ettei porovarkausjutuista pidettäisi sen suurempaa ääntä, vaan odotettaisiin tuloksia viranomaisten puolelta toimeenpantavista tutkimuksista. Tämän lupauksen hän onkin täyttänyt ja ilmoitti tänään esiintymisensä kokouksessa vastaanotetun suopeasti.

Maaherra Lundin kanssa olosuhteista yleensä rajaseuduillamme Lapissa puhuttaessa hän vastoin tapaansa osoittautui varsin avomieliseksi valittaen omia vaikeuksiaan ylläpitää hyvää järjestystä rajaseuduilla Norjassa. Hänellä oli samat kokemukset Norjan lappalaisten ja rajaseutujen muiden asukkaiden epäluotettavuudesta poroasioista heidän kanssaan puhuttaessa, josta kuulee valituksia Suomenkin puolella ja ilmoitti pameensa merkille

⁺) Ilmoitin hänelle nimismies Mannisen todenneen syytökset Polmakin nimismiestä vastaan perättömiksi sekä että huhut porovarkauksista Enontekiön rajalla ovat parhaillaan Suomen viranomaisten tutkittavana.

että ystävyyssuhteet väestön kesken kahden puolen Suomen ja Norjan rajaa ovat viime vuosina, ja senjälkeen kun v. 1922 porosopimus maittemme välillä astui voimaan, huonontuneet. Sanoi Ulkoasiaindepartementissa jo suullisesti esittäneensäkin (Esmarch'ille) että tuo sopimus olisi otettava tarkistelun alaiseksi.

Onko Lundin sanoilla sen suurempaa merkitystä en tiedä, mutta on joka tapauksessa mielestäni merkille pantavaa, että hän, joka aikaisemmin on miltei vieronut puhumista kansani rajakysymyksiä koskevista asioista, nyt kumminkin oli siihen hyvinkin halukas, ja voidaan hänen lausuntoansa pitää oireellisenä ilmaisuna kannanmuutoksesta mainittuun sopimukseen nähden.

Oslossa, marraskuun 24 päivänä 1927.

Ministeri:

Osten Rönning